

opaskoiran joulu 2023

KOIRATARINOITA VAMMAISKOIRATYÖN JA
SOKEIDEN LASTEN JÄRJESTÖJEN HYVÄKSI

Dambo, Pablo ja Panda.

opaskoiran joulu 2023

OPASKOIRAN JOULU 2023

Koiratarinoita vammaiskoiratyön ja sokeiden lasten järjestöjen hyväksi

12. vuosikerta

Julkaisija: Opaskoiran Joulu ry

Vastaava toimittaja: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com

Toimituksen osoite: Apinu iela 14, Carnikava, LV-2163 Latvia

Taitto/ulkoasu: Ali Kinnunen, kinnunen.ali@gmail.com

Ilmoitusmyynti: PrintMix Oy, www.printmix.fi

Kirjapaino: ADverts, www.adverts.lv

Opaskoiran Joulu -kirja julkaistaan myös Näkövammaisten liiton luetusohjelmassa sekä näköispainoksena Opaskoiran Joulu ry:n kotisivuilla.

Tilaukset: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com, puh. 040 353 1979.

Kirjan hinta 15 euroa, (5 kirjaa tai enemmän 10 euroa/kpl), postikulut lisätään.

Kansi: Deniss Ovsyannikov ja opaskoira Hugo, kuva: Monikas foto

OPASKOIRAN JOULU RY

Puheenjohtaja: Erkki Virtanen, erkkijussi@gmail.com, puh. 045 612 9865

Sihteeri/toimisto: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com, puh. 040 353 1979

Kotisivut: www.opaskoiranjoulu.fi

Puhelin: +358 40 353 1979

Y-tunnus: 2561927-2

PANKKI/IBAN: FI67 5133 0020 0648 11 / BIC: OKOYFIHH

ISSN 2323-4024

SISÄLTÖ

- 7 Toimittajalta**
Juha Herttuainen
- 8 Tullaan tutuiksi: Paanasen Virpi, opaskoirayhdistysaktiivi**
Katarina Anhava
- 12 Dara ilmaisee matalan ja korkean verensokerin**
Marianne Tenhami
- 16 Karavaanarielämää Hollannissa**
Janne Silas
- 22 Deniss Ovsyannikov – maailmanmestari!**
Ligita Damberga
- 26 Koiramainen viikonloppu Nuuksiossa**
Merja Helander
- 30 Brüningin matkassa**
Juha Herttuainen
- 34 Onnea ja oivalluksia opaskoiran kanssa**
Susanna Kovasin
- 38 Opaskoiran merkitys sairauden hoidossa**
Tiina Ihalainen
- 42 Rohkeutta olla hyvä ihminen**
Monika Korolyte
- 48 Ensimmäisten opaskoirankäyttäjien kertomaa**
Juha Herttuainen
- 50 Nerolla ja Medinalla on syvä yhteys**
Marianne Tenhami
- 52 Jouluna joukossa**
Riitta-Kaisa Voipio
- 55 Märtnš tekee mitä haluaa**
Ligita Damberga
- 58 Tullaan tutuiksi: Kaisa Penttilä, monessa mukana**
Katarina Anhava
- 63 Palvelukoirayhdistys Teodors – vuosikertomus 2022**
Velga Zëgnere
- 65 Latvian palvelukoirayhdistys 10 vuotta**
Gunta Bite
- 68 Parranpärinää**
Juha Herttuainen
- 70 Zaigan koirakoulussa**
- 78 Ottis-sarjakuva**
Sari Hyvönen

prima DOG

TASTE OF NORDIC HAPPINESS

VATSAA HELLIVÄT RUUAT PAREMPAAN KOIRANELÄMÄÄN

PrimaDogin ravitsevat ruuat sopivat mainiosti kaikille hännänheiluttajille – niissä on rutkasti lihaa, eikä laisinkaan vehnää. Valikoimasta löytyy myös täysin viljattomia vaihtoehtoja herkkävatsaisille. Pohjoisen puhtauden makua koirallesi.

primadog.com

EI
VEHNÄÄ

RUNSAASTI
LIHAA

POHJOISEN
MARJAT JA YRTIT

TOIMITTAJALTA

Jälleen on vuosi kulunut edellisen Opaskoiran Joulukirjan ilmestymisestä. Kirjan sisältö on pysynyt vakaana ja olemme koettaneet saada sen pysymään monipuolisena. Tällä kertaa on kirjassa peräti kolme urheiluaiheista juttua. Niistä käy ilmi, että karate on myös näkövammaisille lapsille ja nuorille sovelias harrastus- ja kilpailulaji. Sokkopingiksessä taas eräs opaskoiraa käyttävä latvialainen nuori mies on edennyt lyhyessä ajassa lajin huipulle.

Siitä on jo kymmenen vuotta, kun Latviassa lähti varsinaisesti käyntiin opaskoiratoiminta. Muutamia kokeiluja oli ollut aikaisemmin, mutta ne kuihtuivat resurssien puutteeseen. Minua pyydettiin virolaisten kautta auttamaan Latvian opaskoiratoiminnan käynnistämiseksi. **Zaiga Kļaviņa'n** kouluttama Teodors-niminen labradorinnoutaja luovutettiin **Aleksejs Volkovs'ille** jouluna 2012. Zaiga oli ollut kaikentyyppisessä koiratoiminnassa mukana koko ikänsä, mutta opaskoirien koulutus oli hänelle uutta. Aloitimme kesällä 2012 Teodorsin koulutuksen Riiassa ja teimme harjoituksia myös yhteistyössä virolaisten kanssa Tartossa. Teodors luovutti nimensä käyttöön perustettaessa Servisa suņu biedrība TEODORS eli Latvian Palvelukoirayhdistys TEODORS'ia. Siihen voivat liittyä jäseniksi myös muiden vammaiskoirien käyttäjät ja ns. peesarit eli vapaaehtoiset avustajat.

Eilen vietettiin TEODORS-yhdistyksen 10-vuotisjuhlaa Riiassa. Paikalla oli koirakoita, toiminnan tukijoita ja peesareita. Myös Latvian presidentti oli avustajansa välityksellä lähettänyt tervehdyksensä. Selostus juhlasta on toisaalla kirjassa.

Baltia on minulle tuttu "harrastustyöympäristö". Virossakaan ei aikaisemmin ollut opaskoiria ja niinpä muistaakseni vuonna 1992 menin sinne opettamaan peesariystävieni kanssa opaskoirien koulutusta ja käyttöä. Aina tähän päivään saakka olemme vuorovuosin järjestäneet (Heikki Saastamoinen: "puolivillaisia") Baltia-Suomi -maaotteluja, joissa mitataan koirien ja myös niiden käyttäjien taitoja.

Viro ja Latvia on tullut koluttua ja totesinkin jo, että Liettuaan en enää lähde. Mutta annas olla, viime viikolla kuitenkin lähdin! Zaigan kanssa menin Vilnaan, jonne hän on par'aikaa luovuttamassa opas-/hypokoira, joka ilmaisee myös diabeetikon verensokerin epätasapainon. Minusta ei enää ole paljon ulkomaalaisten opaskoiran käyttäjien kouluttajaksi mm. kielivaikeuksien takia. Tykkäsin kovasti Vilnasta matkakohteena ja aion mennä sinne toistekin. Liettualaisen koirankäyttäjän haastattelu on toisaalla tässä kirjassa.

Opaskoiran Joulukirja ry osoitteessa: www.opaskoiranjoulu.fi, uusii kotisivunsa lähiaikoina. Olen lupautunut hankkimaan sivuille entisaikojen koira-aiheisia kirjoituksia ja nyt on korkea aika ryhtyä toteuttamaan aikomusta. Uudet sivut ovat entistä yksikeräisempiä ja niille on tarkoitus laittaa vain olennaisinta tietoa.

Kiitän toimituskuntaamme jälleen ansiokkaasta työstä. Kiitokset myös lukijoille kiinnostuksesta vammaiskoiratoimintaan.

Juha Herttuainen

TULLAAN TUTUIKSI: PAANASEN VIRPI, OPASKOIRA- YHDISTYSAKTIIVI

*Teksti: Katarina Anhava
Kuva: Virpi Paanasen albumi*

Virpi, 53 vee, on tuusulalainen opaskoiran käyttäjä ja yhdistysaktiivi. Hän on Opaskoirayhdistyksen hallituksen varapuheenjohtaja ja mukana suunnittelemassa ja järjestämässä toimintaa opaskoiran käyttäjille. Kotona on oman opaskoira Sumon lisäksi avopuoliso **Kivisen Bella**-opas.

Kun elämä muuttuu

Virpi on ollut koiraihminen lapsesta lähtien ja ilmoitti vanhemmilleen, että kun saa oman kodin, hän hankkii ensimmäiseksi koiran. Näin kävi, ex-anopin ihmeeksi saksanpaimenkoira ostettiin ennen ruokapöytää. Sakemannin seuraksi tuli vielä suomenlapinkoira. Marraskuuhun 1999 Virpin elämä oli varsin tavallista; kahden koiran omistaja, töissä Postissa, avoliitossa, harrasti matkustelua. Elämä muuttui kertaheitolla autokolarissa, josta Virpillä ei ole mitään muistikuvia, mutta jossa hän paloi pahoin. Hän vietti kaksi kuukautta teho-osastolla, vammojensa vuoksi niin vahvasti lääkittynä, ettei hän hyvään aikaan tiennyt missä oli tai miten vakavasti oli loukaantunut.

Palovammaosasto oli tuolloin vielä Töölön Sairaalassa. Näkövamman ei aluksi kiinnitetty edes hirveästi huomiota, kun keskityttiin pitämään kivulias ja palanut Virpi ylipäätään hengissä. HUS:in kuntou-

tusohjaaja tuli käymään ja kysyi tietääkö Virpi, ettei enää näe. "Näenhän minä!", oli vahvasti lääkitty Virpi sanonut ja selittänyt ummet ja lammet siitä, mitä näki huoneessaan olevan. Opiaattien vaikutuksesta tieto silmien puuttumisesta ei ollut päässyt vielä aivoihin asti ja lääkepölyssä "näki" kaikenlaista.

Kuntoutuksessa tammikuun puolivälissä Virpi siirrettiin tehohoidosta kuntoutukseen Kiljavalle ja silloin lääkitystä alettiin vähentää. Vasta sen myötä Virpi alkoi kysellä, missä hän on ja miksi. Hänelle alkoi selvitä, että hänellä oli ollut sääriluussa avomurtuma, nilkka tohjona, lapaluu halki, vasemman käden sormia poistettu, kasvot ja päälaki pahasti palaneet ja silmät menneet. Onneksi autossa ei ollut ollut muita, ei esimerkiksi rakkaita koiria, jotka olivat yleensä aina Virpin mukana.

Kuntoutus aloitettiin aivan nollasta, koska Virpi ei pystynyt kävelemään, ei pukemaan päälleen, ei tekemään juuri mitään. Näkevänä hänen peruskuntonsa oli onneksi ollut hyvä, joten kun Virpi taas pääsi liikkeelle, alkoivat päivittäinen toiminta- ja fysioterapia tuottaa tuloksia varsin nopeasti. Hän yllätti näönkuntoutusohjaajan haluamalla valkoisen kepin jo varhaisessa vaiheessa, yleensä näkövammaisille kynnyksellä kepin käyttöön on aika korkea. Virpin voimat olivat niin heikot, että hänelle tuotiin ensin kevyt lasten keppi. Sillä hän opetteli menemään käytävällä olevaan vessaan ja suihkuun. Tahto tehdä ja pärjätä itse oli suuri. Kuntoutus Kiljavalla kesti viisi kuukautta, kotiin Virpi pääsi heinäkuussa 2000. Uuteen elämään sopeutumista

Virpillä oli ala-asteella ollut ystävä, jonka molemmat vanhemmat olivat näkövammaisia, joten Virpi oli jo lapsena nähnyt piste- ja äänikirjoja, tutustunut opaskoiraan ja ennen kaikkea nähnyt, että nämä ihmiset elivät ihan normaalia elämää. He kävivät harastuksissa, liikkuvat bussilla ja hoitivat itse huus-

Virpi Paananen ja opaskoirat Sumo ja Bella.

hollinsa. Näin ollen sokeus tai pärjääminen ei ollut Virpille mikään suuri mörkö.

Silloisesta anopista oli paljon apua käytännön asioiden järjestelyissä. Hän oli Virpin mukana Vammaispalvelujen palaverissa ja hermostui siellä täysin, kun Virpin ilmoitettiin saavan vain minimimäärän avustajatunteja. Anoppi oli oman avomiehensä omaishoitajana tottunut järjestämään kuntoutusta, avustajia ja kodinmuutostöitä, joten hänen edessään Vammaispalvelut joutuivat taipumaan Virpin eduksi. Virpin vanhemmilla ei olisi ollut näistä asioista mitään kokemusta. HUS:n kuntoutusohjaajilta sai myös todella paljon apua hakemusten täyttämistä niin, että ne hyväksyttiin. Eräs heistä pani Kelaan hakemuksen sopeutusvalmennuskuntoutuksesta, jonne Virpi pääsikin jo elokuussa, kun oli tullut kotiin heinäkuussa. Virpiä ei olisi ollenkaan huvittanut lähteä kurssille, hän olisi mieluummin ollut vain kotona. Kurssi oli kuitenkin äärettömän hyvä kokemus.

Siellä tapasi hyvin eri tavoin sokeutuneita, sai liikku mistaitoa sekä pääsi kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja sauvakävelystä tandempyöräilyyn. Virpi oli aina tykännyt liikkumisesta, joten oli hienoa huomata, ettei sen tarvinnut loppua sokeutumiseen. Kurssija oli aika tiiviissä tahdissa vielä kaksi lisää, perhdyttiin mm. pistekirjoitukseen, tietotekniikkaan ja ruoanlaittoon. Vuoden päästä oli vielä neljäs kurssi, ns. koontijakso, jossa kartoitettiin missä mennään.

Kuntoutusohjaaja tuli käymään Virpin kotona elokuussa, katseli tämän touhuja koirien kanssa ja kysyi, oliko hän koskaan ajatellut opaskoiran hankkimista – no tietenkin! Paperit pantiin saman tien vettäköötiin, mutta silloin ensimmäisen koiran saaminen kesti yli kaksi vuotta. Oli vain yksi opaskoirakoulu ja koiranvaihtajat menivät aina jonossa edelle, samoin diabeetikot ja muut, joiden koirantarve katsottiin kiireelliseksi. Toisaalta Virpi ehti odotellessaan sopeutua sokeuteen ja tottua kotihommiin sekä lä-

histöllä liikkumiseen - siihenkin meni varmaan toista vuotta. Hän asui pienessä omakotitalossa ja opetti tekemään lumityötkin itse, kolasi valkoisen kepin kanssa. Siinä vaiheessa Virpi tunsivat olevansa sopeutuneet, kun ei tarvinnut ovesta ulos lähtiessä miettiä löytääkö takaisin kotiin ja koska.

Kun opaskoiran tulo alkoi olla ajankohtainen, siirtyi lapinkoira asumaan Virpin silloiselle avustajalle, mutta vanhan sakemannin hän pystyi pitämään yhdessä oppaan kanssa. Opaskoiran tulo oli iso elämänmuutos. Tellu oli mahdollisesti labbis-rottweiler-ajokoira –cocktail ja valittiin Virpille siksi, että sillä ei ollut kova veto, joten Virpi pystyi pitelemään valjaista vajaanormisella kädellään. Onnelassa oli parin viikon yhteistyökurssi ja siitä se lähti. Koiraan piti opetella luottamaan ja oppia sen metkut, Virpin mielestä menee aina parisen vuotta ennen kuin koirakko on hioutunut kunnolla yhteen. Tellu oli aika omapäinen ja välillä laiskanpulskea. Jos sitä yritettiin hoputtaa, antaa kevyesti vauhtia, että mennään päs nyt, niin se yleensä seuraavaksi kävelytti Virpin päin tolppaa. Etologit sanovat varmasti, että koira ei osaa kostaa, mutta he eivät tunteneetkaan Tellua. Tellu teki täyden palvelu-uran, lähti eläkekotiin samana päivänä, kun täytti 12 vuotta.

Seuraava koira oli malinois Vilma, joka oli äärettömän ystävällinen ja tarkka opas. Rodulleen tyypillisesti se oli liikkeissään sähköinen. Jos sitä käski etsimään oven eikä ohjaaja hoksannut, että Vilma oli jo vilkaissut ensimmäistä ovea, niin se tarjosi jo seuraavaa. Vilma ja Tellu eivät kumpikaan olleet lukeneet opaskoirien Käytöksen kultaisesta kirjasta sitä kohta, jossa sanotaan, ettei oppaiden tule vieraita ihmisiä haisteleman. Tellu oli luultu huumekoiraksi, kun se nuuski jonkun ohikulkijan varpaista kulkusiin Sörnäisten metroasemalla. Taksikuskit tiesivät jo valmiiksi panna kätensä sukukalleuksien suojaksi, kun Vilma tuli heitä tervehtimään. Valitettavasti Vilma oli Virpillä vain kolmen vuotta. Sille tuli selkään ihottumaa ja sillä oli myös niskassa jotain ongelmaa, joka paheni niin, että se jouduttiin eläkekodissaan lopettamaan jo 7-vuotiaana.

Seuraava opas oli pitkäkarvainen saksanpaimenkoira Muru. Se jouduttiin valitettavasti lopettamaan onnettomuuden seurauksena 8-vuotiaana, keuhkokuumeella 2021. Paimenkoiria ei ollut enää koulutuksessa ja Virpille sanottiin, ettei ehkä tulekaan, joten on parempi alkaa asennoitua ottamaan labradorinnoutaja. Virpin ajatuskyplassa labbikset olivat vähän rasittavia, ylisosiaalisia vauhottajia, joilla on taipumusta varasteluun, mutta toisaalta kun itsellekin alkoi tulla ikää, niin ehkä vilkas paimenkoira ei myöskään olisi ollut paras vaihtoehto, jos niitä siis olisi ollut tarjolla.

Nykyinen opas on labbis Sumo, jota Virpi sai odotella vuoden. Sumo ja Virpin puolison opas Bella ovat saaneet Virpin labbiksiin kohdistuneen asen-

nevia korjattua. Sumon Virpi nostaa suorastaan omien oppaidensa ykköseksi. Ensimmäisiin kisoihinkin hän lähti sen kanssa, kun yhteistä taivalta Sumon rinnalla oli kuljettu vasta kolmen viikkoa. Vaan nyt hän riennämme asioiden edelle.

Takaisin työelämään?

Virpi oli saanut työkyvyttömyyseläkepäätöksen, mutta hänellä, nuorella ihmisellä, oli kuitenkin haave palata työelämään ja päästä johonkin mukautettuun työhön. Posti on kuuluisa siitä, että se työllistää osatyökykyisiä henkilöitä. Viiden vuoden ajan onnettomuuden jälkeen heillä olisi ollut työhönottovelvollisuus, mutta Virpi lähetti anomuksensa vähän liian myöhään. Postissa oli kuulemma pitkään harkittu hänen hakemustaan, mutta tultu siihen tulokseen, ettei heillä ollut tarjota Virpille sopivia töitä. Seuraavaksi Virpi kävi Näkövammaisten liiton työvalmennuksessa, jossa häntä neuvottiin menemään työvoimatoimistoon. Virpi meni opaskoiran kanssa työkkäriin, jossa virkailija sanoi, että kun sinulla on työkyvyttömyyseläke, niin pysy siellä eläkkeellä, te näkövammaiset olette niin vaikeasti työllistettäviä. Virpiä harmitti, mutta hän tiesi saavansa aikansa muutenkin kulumaan. Se olikin muuten yksi asia, joka sokeutumisessa yllätti, miten paljon enemmän aikaa ihan tavallisten asioiden tekemiseen menee. Kun näkeväenä oli aika nopea käänteissään, niin hitaus on ollut varsin tuskastuttavaa.

Ääni ratkaisee

Virpi vietti taas sinkkuelämää eikä ajatellutkaan mitään seurustelukuvia. Hän oli lähdössä yhteistyökurssille hakemaan Vilmaa ja kurvasi lainaamaan kaveriltaan muutaman äänikirjan ajankuluksi. **Herra Kivinen** oli ollut samassa kyläpaikassa ja kertoi jälkikäteen vaan maanneensa sängyssä ja kuunnelleensa, että "Oi, kuinka ihana nainen!" Hän oli ihastunut hetimiten ja alkoi soitella, piirittää ja änkesi lopulta puoliväkisin kylään. Virpi ei ollut ollenkaan yhtä innostunut, mutta ihailijan sitkeys palkittiin. Herra Kivinen oli sokeutunut 13-vuotiaana, kun hänen verkkokalvonsa olivat irronneet painiottelussa. Tieto perinnöllisestä silmäsairaudesta oli toki jo ollut entuudestaan. Herra Kivinen ei ollut koskaan harkinnutkaan koiraa, mutta tutustuttuaan Virpiin, hän pääsi kokeilemaan kulkemista Vilman kanssa, joka suostui opastamaan muitakin. Koiran tuoma hyöty avautui varsin nopeasti Herralle Kiviselle, joka niin ikään pani anomuksen oppaasta vetämään. Labbis Bella tuli Herralle Kiviselle, kun Virpillä oli vielä Vilma. Virpin vanhemmat kuolivat puolen vuoden välein ja heiltä jäi vähän perintöä, joten kahdeksan vuotta sitten Virpi ehdotti Herralle Kiviselle asumisoikeusasunnon hankintaa ja yhteen muuttoa. Löytyi kiva rivitalonpätkä pienellä pihalla metsämaaston vierestä.

Harrastuksia

Virpi hurautti jo aika aikaisessa vaiheessa Opaskoirayhdistyksen toimintaan. Vuosi taisi olla 2004, kun hän pääsi hallitukseen varajäseneksi. Yhdistys on pieni ja sitä pyritetään etupäässä hallituksen, toimikuntien ja peesarien voimin, pitkälti vapaaehtoisuutena. Toiminta on aktiivista, järjestetään viikonloppukursseja, aluetoimintaa, peesarit järjestävät patikkamatkoja ja pienimuotoisia vaelluksia. Varainhankinta ja oikeuksien valvonta teettävät paljon työtä. Koirakoita on Suomessa ehkä 250, joista Yhdistyksen jäseniä noin 180. Tapahtumiin osallistuu aika vakioporukka. Virpin mielestä väki on välillä liiankin vaativaa. Opaskoiratoiminnan lisäksi harrastuksiin kuuluu matkustaminen. Virpillä on ollut jo parikymmentä vuotta sama, lehti-ilmoituksella löytynyt avustaja, jonka kanssa on ollut kiva reissata sekä Suomessa että ulkomailla. Ruotsi, Viro, Latvia, Turkki, Espanja useampaan kertaan, Dubai, Israel... luettelee Virpi. Myös opaskoiraporukan kanssa on tehty reissuja, Virpi muistelee, että vuonna 2005 he olivat patikoimassa ihan Pyreneillä asti. Pietarissakin he olivat näkövammaisporukoiden kanssa pari kertaa. Viron Opaskoirakouluun on niin ikään tutustuttu, siellä pidettiin myös Viro-Latvia-Suomi opaskoiraramaottelu.

”En huolisi näköä takaisin”

Paitsi että Virpin mielestä elämä on mielenkiintoista juuri tällaisenaan, hän kertoo olleensa nuorena ja näkevänä ehkä jopa erityisherkkä, ja häneen vaikuttivat ihmisten eleet ja ilmeet, mitä ne hänestä ajattelivat. Hän tietää nykyisen ulkonäkönsä saavan ihmisissä aikaan hyvin monenlaisia reaktioita. Hän veikkaa, ettei olisi juuri ovesta ulos lähtenyt, jos olisi nähnyt ihmisten katseet ja tuijotuksen. Nyt katseita ei näe, ja mitä ei näe, se ei satuta. Toki äänensävyistä voi tulkita tunnereaktioita ja mielialoja. Jotkut ihmisten kommentit viiltävät vieläkin. Virpi ei koskaan unohda kuulemaansa, arviolta päälle kolmikymppisten naisten keskustelua. He sanoivat, etteivät voisi elää, jos olisivat tuon näköisiä.

Elävä kirjasto

Virpin mielestä on tärkeää vähentää ihmisten enakkokäsityksiä ja epäluuloa erilaisia erityisryhmiä tai vähemmistöjen edustajia kohtaan. Hän on ollut mukana ns. Elävässä kirjastossa yhdessä romanien, lyhytkasvuisten, kehitysvammaisten, pappien, poliisien, veteraanien, transsukupuolisten ja eri uskontokuntien edustajien kanssa. Heistä on tehty pieni esittelyvihko, jonka perusteella kuulijat saavat valita mihin ”elävään kirjaan” he haluavat tutustua ja esittää tälle kysymyksiä hyvän maun rajoissa. Hän muistelee Myllypuron yläasteen ysiluokkalaisille pidettyä

elävää kirjastoa. Nuoret esittelivät itsensä ja nimistä saattoi päätellä, että luokassa oli paljon ulkomaa-laistaustaisia, mutta he puhuivat yhtä hyvää suomea kuin kantasuomalaiset. Oppilaat kyselivät miten päivät saa kulumaan. Joku luuli, että kaikki sokeat käyvät ulkona syömässä. He olivat hämmästyneitä, kun kuulivat että sokeat ihan itse siivoavat ja laittavat ruokaa. Kyllä Virpikin oli alkuun ajatellut, ettei ruoanlaitosta tule mitään. Ensin ruokaa teki avustaja, sitten harjoiteltiin puolivalmisteilla ja lopulta Virpi teki ruokaa ihan alusta asti itse. Joku nuori kysyi, onko sokeudessa mitään hyvää. Virpi vastasi, että itse asiassa on. Hän ei voi arvottaa ihmisiä ulkonäön perusteella. Kaikki ovat vain ihmisiä, kun ei näe vaikkapa ihonväriä. Se oli vähän ahaa-elämys itsellekin. Laitapuolen kulkijoita ei myöskään osaa kiertää kadulla kaukaa, kuten olisi joskus näkevänä tehnyt. Koskaan heidän kanssaan ei ole ollut ongelmia, päinvastoin, heiltä saa kaikkein helpoimmin apua. Korona pani elävät kirjastot katkolle, eikä Virpi ole huomannut, että niitä olisi aloitettu uudestaan. Sääli, ne olivat mukavia tilaisuuksia ja positiivinen Virpi on varmasti auttanut murtamaan muureja.

Uusia aluevaltauksia

Viime syksynä Näkövammaisten kulttuuripalvelu järjesti näytelmäkurssit aloittelijoille. Virpi päätti mennä kokeilemaan. Heitä oli kahdeksan ja näyttelyminen oli hirveän hauskaa. He esittivät viime keväänä näytelmän Meidän Herramme muurahaisia, joka löytyy myös YouTubesta. Näytelmän parissa meni kevät. Seuraavaksi haettiin väkeä näkövammaisten kuunnelmaan ja Virpi lähti siihenkin mukaan; kuunnelma on tarkoitus panna purkkiin vuodenvaihteessa. Virpillä onkin hyvin ilmeikäs ääni, kuten herra Kivisen reaktiosta muistamme. Näkövammaisen **Riikka Hänninen** oli muutama vuosi sitten kilpailemassa The Voice of Finlandissa, mutta sinne Virpi ei tunnusta olevansa pyrkimässä. Vielä.

Kaikesta kokemastaan huolimatta Virpi on erittäin positiivinen ja hauska ihminen. Äänen lisäksi ratkaisee myös asenne!

Dara ilmaisee matalan ja korkean verensokerin

*Teksti: Marianne Tenhami
Kuvat: Arja Makkosen arkisto*

Hypokoira ilmaisee diabeetikolle liian korkean ja matalan verensokeriarvon. **Arja Makkosen** hypokoira, viisivuotias Dara (Mysis Lloretta), noutaa myös pyydettyä esineitä ja tekee jonkin verran avustajakoiran tehtäviä.

Hypokoirat ovat Suomen Kennelliiton hyväksymiä henkilökohtaisia hyötykoiria. Ne koulutetaan Hypokoira ry:ssä, mistä ne valmistuttuaan saavat virallisen hypokoiran liivin. Liivi on sininen, jossa kolmion sisällä lukee Hypo Alert Dog. Kuten opas-, avustaja- ja kuulokoirat - hypokoiratkin seuraavat käyttäjänsä joka paikkaan. Hypokoirankäyttäjällä on hypokoirakortti todisteena siitä, että hänellä on mukanaan virallisen hypokoirakoulutuksen saanut koira.

Hypokoirankäyttäjä voi kouluttaa omasta koirastaan itselleen verensokerin ilmaisijan Hypokoira ry:n järjestämällä kursseilla. Koulutuksen voi aloittaa alle kolmevuotiaan koiran kanssa. Koska koirat ovat omistajiensa koiria, rotujakin on monenlaisia - labradorinnoutajasta Bichon Friseehen, suursnautseritapitkärvaraiseen Collieen, irlanninterrieristä karkeakarvaiseen mäyräkoiraan. Näyttökokeen suorittaneiden Hypokoirien työskentely tarkastetaan kahden vuoden välein tasotarkastuksin. Vuodesta 2022 alkaen valmistuneiden ja tasotarkastettujen Suomen Kennelliitossa rekisteröityjen hypokoirien tietoihin lisätään hyötykoirakoe ja koetulos HypoK. Tu-

Tästä se alkaa, Dara kotiin lähdessä Oulusta.

los näkyy koiran omassa tiedoissa jalostustietojärjestelmässä.

Sellainen koira kuin emäntänsä

Haminalainen Arja Makkonen, 68, on ollut kakkostyyppin diabeetikko vuodesta 2000 lähtien. Vuonna 2017 hänen lääkitystään muutettiin, minkä jälkeen hänelle alkoi tulla silloin tällöin matalia verensokereita eli hypoja. Internetiä selaillessaan Arjan silmiin osui yhdistys nimeltä Hypokoira ry.

- Meillä oli tuolloin eläkeläisopaskoira ja ajattelin, että olisihan se labradorinpentu kiva vanhemman koiran rinnalle. Oulusta löytyi minun makuuni oleva

Dara Arjan kanssa kaupassa.

kasvattaja ja ostin pennun Mysis Kennelistä. Kerroin kasvattajalle haluavani kouluttaa pennusta hypokoiran ja hän lupasi valita minulle sopivan pennun. Pelkäsi kotikoiraksi hän kun ei pentuja myisi. Labradorinnoutajalla pitää olla joku työ. Hän oli valinnut pentueesta kolme pentua, joista voisi mahdollisesti kouluttaa hypokoiran. Mennessämme niitä katsomaan, valitsin sen laiskimman ja lihavimman. Sellainen koira kuin emäntänsä. Laiskuudesta tosin erehdyin. Dara ei todellakaan ole laiska, hän nauraa.

Arja otti yhteyttä Hypokoira ry:hyn, mutta siellä ei vielä ollut koulutettu hypokoiria kakkostyyppin diabeetikoille. Haluttiin kuitenkin kokeilla. Koulutus kestää puolestatoista vuodesta kahteen vuoteen riippuen siitä, miten nopeasti koira oppii uusia asioita ja miten välitesteistä päästään läpi. Maaliskuussa 2019 kaksikko lähti koulunpenkille Daran ollessa noin nelikuinen. Koulutuksessa lähipäiviä oli kerran kuukaudessa ja kotona harjoiteltiin kuukausi jotain tiettyä asiaa. Ensimmäisillä kerroilla pennut olivat lähinnä kuunteluoppilaita, kun ihmiset kuuntelivat luentoja. Ne eivät saaneet peuhata keskenään. Näin ne oppivat rauhoittumista tuntien aikana.

- Aluksi Dara oli rauhoittumisessa huono oppilas. Luennoilla meille kerrottiin hypokoirien koulutuksesta sekä siitä, miten hypokoira toimii, koirankäyttäjä summaa. Leikin varjolla pennuille alettiin opettaa hajuerottelua.

Hypokoirien koulutuksessa kaikki perustuu positiiviseen vahvistamiseen ja toistoihin. Diabeetikon

opettaessa hypokoiralleen asioita toistot ovat tärkeitä. Kärsivällisyyttä tarvitaan. Arjan ja Daran koulutuksen alkuvaiheessa käytettiin myös klikkeriä.

- Aluksi Dara oppi tunnistamaan tietyn hajun, mikä ei vielä silloin ollut hypohaju. Dara oppi nuuhkiamaan teepussin avulla. Sen jälkeen alettiin käyttämään diabeetikon hypohajua. Hypotilanteessa haju pyyhittiin iholta sideharso lapulle ja sitä alettiin käyttää harjoituksissa, Arja kertoo.

Daran ollessa seitsemän, kahdeksan kuukauden ikäinen alkoivat hypokoiraopetuksen niin sanotut välitestit, joissa testattiin koiran käytöstä ja hajutyöskentelyä.

- Dara oppi helposti erottamaan hajuja ja hypohajua sekä olemaan varma hajutyöskentelyssä. Käyttäytymisessä sillä oli ongelmia koiran vilkkaan luonteen vuoksi. Etenkin hyppytaitoa riittää vieläkin. Meidän koulutukseen kului noin puolitoista vuotta. Se huipentui näyttökokeeseen kempeläisessä kauppa-keskuksessa. Kuljimme kaupassa ja ajoimme hissillä. Reitillä oli tehtyjä häiriöitä ja spontaaneja häiriötekijöitä: vastaan tulevia koiria ja lapsilauma. Koira piti jättää vieraamman ihmisen kanssa ja sen piti odottaa nätisti. Tuomari kulki perässäme ja katsoi, miten Dara käyttäytyi. Dara käyttäytyi hyvin ja valmistui näin viralliseksi hypokoiraksi, Arja muistelee.

Hae Siri!

Hypokoira oppii erottamaan liian matalan ja korkean verensokerin tuoksun. Kun koira ilmaisee hyvissä ajoin korkean tai matalan verensokerin, eikä diabe-

Dara virallisessa sinisessä hypokoiraivissä.

Kaakonkulman kova hypokoirakolmikko Salla Halinen ja lines, Arja Makkonen ja Dara, Suvi Sarla ja Nacho.

tikolla ole vielä oireita, hän ei tiedä kumpaa tilannetta hänen hypokoiransa ilmaisee.

- Silloin on mitattava verensokeri. Tästä diabeetikko tietää, mitä hänen on tehtävä tilanteen korjaamiseksi, Arja havainnollistaa. Hajutyöskentely on hypokoiralle erittäin tärkeää, koska sen haistaessa oman ihmisensä hengitysilmasta tai ihon tuoksusta matalan verensokerin, sen käsketään hakea jotain syötävää. Hypokoirat opetetaan hakemaan syötävä hätätilanteissa myös ilman käskyä. Arjalla käsky on Hae Siri, jolloin Dara tuo hänelle Siripiriputkilon. Hypokoiralle myös opetetaan, mistä se hakee tarvittaessa diabeetikon haluaman syötävän. Diabeetikko voi itse valita, miten hänen hypokoiransa ilmaisee liian matalan tai korkean verensokerin. Dara ilmaisee sen Arjalle tökkimällä häntä kuonollaan jalkaan.

- Meillä ollaan vähän hifistely. Keittiössä on alhaalla vetolaatikko, johon olen laittanut narun. Dara osaa vetää laatikon narusta auki, ottaa sieltä Siripiri-putkilon, tuo sen minulle, otan putkilosta siripirin, laitan putkilon takaisin Daran suuhun ja sanon Daralle: "Vie takaisin." Dara vie putkilon takaisin laattikkoon. Sanon Daralle: "Laatikko kiinni" ja Dara sulkee laatikon kuonollaan. Tällaisia ylimääräisiä juttuja voi hypokoiralle opettaa. Ne tekevät niitä mielellään, Arja kuvailee.

Joskus on käynyt niin, ettei Arja ole voinut antaa käskyä, jos sokeri on todella alhainen. Silloin Dara ilmaisee hänen puolisolleen Aimolle, että nyt tarvitaan apua. Jos Arja unohtaa mitata verensokerin lähtiessään kauppaan, Dara alkaa kaupassa katsoa hän-

tä, pysähtyy ja alkaa tökkiä hänen reittään.

- Tästä tiedän, että verensokerini ovat liian korkealla tai matalalla. Dara ilmaisee sen niin hyvissä ajoin, että pahoja oireita ei ehdi tulla, hän toteaa. Hypokoiran tehtävien lisäksi Daralle on opetettu myös pieniä avustustehtäviä.

- Jos tavara putoaa lattialle, Dara osaa poimia sen ja tuo tavaran minulle. Aimokin on huomannut, miten hyvä juttu tämä on. Jos häneltä putoaa vaikka ruuvimeisseli, hän käyttää Daraa sen poimimiseen, Arja kertoo. Hän kannustaa muitakin diabeetikkoja kouluttamaan itselleen hypokoiran.

- Daran ilmaisujen ansiosta pitkä sokeriarvoni on laskenut ja on nyt melkein normaali. Koirasta on paljon seuraa ja koira laittaa minut liikkeelle, mikä tekee tietysti hyvää sokeritasapainolle. Hypokoirakoulutuksessa olen saanut paljon vertaistukea ja uusia ystäviä, hän luettelee. Dara huolehtii myös hänen diabeetikkoystävistään, tosin vain satunnaisesti. Arja korostaa, etteivät kaikki hypokoirat ilmaise vieralle ihmiselle liian korkeaa tai matalaa verensokeriarvoa. Dara kuitenkin teki niin.

- Ykköstyypiläinen diabeetikkoystäväni oli meillä kylässä. Juttelimme ja söimme täytekkua. Kumpikin unohti pistää insuliinia. Menimme olohuoneen sohvalle istumaan ja jatkoimme juttelua. Yhtäkkiä Dara hyppäsi meidän väliin ja alkoi tökkiä meitä molempia vuorotellen kuonollaan. Totesimme, ettei kumpikaan meistä muistanut pistää insuliinia syötämme täytekkua, joten sokerit olivat korkealla. Dara sai silloin ekstraherkun.

Arja Makkonen ja Dara, tottelevaisuustreeniopettaja Sari Nieminen, Ritva Tahvanainen ja Cindi.

KARAVAANARIELÄMÄÄ HOLLANNISSA

Teksti: Janne Silas

Kuvat: Valeriina, Janne, Alina ja Arttu Silas

Asuminen melko ahtaassa asuntovaunussa yhdistää perhettä, kuva Alina Silas.

Eräänä aurinkoisena kesäkuun päivänä, kun olimme olleet matkalla jo lähes viikon, istuimme koko perhe asuntovaunumme markiisin alla aamiaisella. Asuntovaunumme oli käynyt kuuden vuoden aikana 18 eri maassa. Sinä aikana lapsemme **Arttu** ja **Alina** olivat kasvaneet 12- ja 13-vuotiaiksi.

Pöydän ja neljän tuolin lisäksi markiisin alla oli vielä viideskin tuoli, nimittäin vaimoni **Valeriinan** pyörätuoli. Viides perheenjäsenemme vaalea labradorinnoutaja, kolmevuotias opaskoirani Patu, ei tarvinnut tuolia vaan makoi tuolini alla aurinkoa ottamassa.

Toriväen keskellä liikuttaessa opaskoiran pitää olla tarkkana.

Itsenäisesti opaskoiran kanssa seikkaillessa voi eksyä keskelle lammasmaata.

Olimme päätyneet tälle Hollannin Winterswijkissa olevalle leirintäalueelle Ruotsin, Tanskan ja Saksan kautta. Tuntui sykähdettävältä saapua vanhaan tuttuun Camping Vreehorstiin. Ensimmäistä kertaa olimme käyneet täällä 14 vuotta sitten. Alina oli matkustanut silloin salamatkustajana Valeriinan vatsassa. Lapsetkin muistivat heti leirintäalueen, vaikka edellisestä kerrasta oli kulunut jo neljä vuotta. Omistajamies tervehti meitä kuin vanhoja tuttuja. "Oh, you are here again".

Meillä vanhemmilla oli ilo huomata, kuinka neljän kuluneen vuoden aikana meidän pienistä matkakavereista oli kasvanut ahkeria ja auttavaisia nuoria. Siinä missä Arttu leirytyksen yhteydessä veivasi asuntovaunun tukijalkoja ja kävi kanssani tutkimassa Patulle jaloittelupaikkoja, Alina auttoi Valeriinaa tyhjentämään vaunun vessan säiliön ja kävi hakemassa respasta aamupalaa varten tilatut leivät. Usein lapset kävivät yhdessä tiskaamassa tiskit huoltorakennuksessa.

Camping Vreehorst oli valittu kaksi vuotta sitten Hollannin parhaaksi leirintäalueeksi. Silti leirintäalueella ei ollut lainkaan inva vessaa. Tavallisen vessan ovi oli niin jäykkä, että sitä ei saanut pyörätuolissa istuen auki. Vastaavanlaista esteellisyttä olimme havainneet pitkin matkaamme. Vaikka esimerkiksi Ruotsissa opaskoirakolla ei ollut oikeutta mennä

Leirintäalueella käyskenteli aaseja.

kauppaan tai ravintolaan, tämä oli paljon pienempi este kuin se, mitä olimme kohdanneet pyörätuolinkäyttäjän kohdalla. Opaskoirakon esteiden kohdalla kyse oli lähinnä ihmisten asenteista ja tietämättömyydestä, mutta pyörätuolinkäyttäjien ongelmat johtuivat fyysisen ympäristön esteellisistä ratkaisuista, eikä niitä ollut helppoa korjata.

Olin ollut tällä leirintäalueella kolmen eri opaskoirani kanssa. Aluetta paranneltiin vuosittain, jolloin kulkuväylätkin muuttuivat. Tulopäivän iltana olin mennyt vanhasta muistista leirintäalueen ulkopuolelle ulkoiluttamaan Patua. Nyt Arttu lähti katsomaan missä olin oikeasti käynyt. Kävellessämme pitkä hiekkatietä Arttu pulputti kuin papukaija. Reitille osui uudenlaisia kiipeilytelineitä, jalkapallokenttä, ilmatrappa, lomataloja ja sitten joku aivan käsittämätön rakennelma. Poikani selitti että rakennuksessa oli sylinterimäisiä rinkuloita päällekkäin, joiden päällä oli monikulmainen katto. Ylös johti portaat ja siellä oli ikkunoita. Ja kun alla oli ihan oikea auto, aloin olla aika kummissani. Tuo se vasta olikin esteellinen paikka

Artulla oli jo kova kiire uimaan, joten jatkoin matkaa pelkästään Patun opastamana. Hiekkatien loputtua meidän pitäisi kääntyä oikealle lähtevälle polulle. Tunsin nyt kuitenkin jalkojeni alla laattakiviä, joten Patu oli tainnut löytää polun vähän liian aikaisin. Kun etuoikealta kuului ison koiran murinaa, päätin palata takaisin. Välillä kuljimme polkua, välillä hiekkatietä. Kun reitti päättyi umpikujaan, oli palattava lähtöpisteeseen. Olin tallettanut näkövammaisille tehtyyn BlindSquare-paikannusohjelmaan asuntovaunumme paikan. Ohjelma kertoi missä kellonsuunnassa asuntovaunumme oli. Kävelyalusta kiemurteli ja vaihteli nyt polun, hiekkatien ja nurmikon välillä. Paikannusohjelmasta ei juuri ollut hyötyä, sillä asuntovaunu oli milloin missäkin kellonsuunnassa. Yhtäkkiä Patu pysähtyi. Kokeillessani kepilläni tajusin meidän pysähtyneen keskellä leirintäaluetta olevan järven rannalle. Käännyimme ympäri ja sen jälkeen päätin kävellä mahdollisimman suoraan kunnes saisin vihiä missä olemme.

Käveltyämme parisataa metriä oikea olkapääni osui johonkin tolppaan. Kokeilin valkoisella kepilläni molemmilta puolilta. Väylä oli leveämpi ja päättelin, että olimme jollain ihmeellä tulleet leirintäalueen ulkopuolelle ja olimme ilmeisesti tutulla tiellä. Kävelimme sitä pitkin puolisen kilometriä kunnes jalkojen alla tuntui asfaltti. Kuulin autojen ääniä etuoikealta. Korva kiinni kännykässä yritin selvittää olinko tulkinnut BlindSquaren kertoman hollanninkielisen tien nimen oikein. Silloin kuulin aivan edessäni lampaiden määkinää. Tuo asfalttatie oli johdattanut meidät suoraan lampaiden keskelle. Tuntui kuin niitä olisi joka puolella. En tiennyt olivatko ne vapaina vai ai-

tauksessa. Mutta joka tapauksessa puoliväkisin jouduin kiskomaan Patua takavasemmalle. Lopulta löysimme Vreehorst wegin ja ylitimme sen. Opaskoirani opasti minua kolme-neljäsataa metriä tien laitaa, kunnes kuulin oikealta leirintäalueen uima-altaassa pulikoivien lasten ääniä. Pyysin Patua etsimään tietä oikealle. Ylitettyämme tien huomasin onnekseni, että olimme päätyneet asfalttiselle sisääntulotielle.

Innostukseni hupeni kun asfaltti muuttui saman tien hiekaksi. Ylitimme pienen puusillan. Tulin kovalle alustalle, sivulla oli jotain kiinteää, yläpuolella oli selvästi katto ja keppini osui johonkin tuoliin. Olimme ilmeisesti tulleet leirintäalueen ravintolaan. Patu pujotteli reippaasti ravintolan läpi. BlindSquare pulputti edelleen äänekkäästi kännykässäni. Saatoimme herättää jonkin verran huomiota. Yhtäkkiä Patu pysähtyi. Valkoisella kepilläni kokeilemalla tunsin että edessä oli portaat. Kolme porrasta alas ja matka jatkui. Ulkona tulimme soratielle. Pieni luiska ylös ja olimme taas jossain sisällä. Joku taisi ilmoittautua oikealla puolella. Olimme siis respassa. Tiesin että huoltorakennuksen vierestä pääsisimme asuntovaunullemme.

Kaikilla alkoi olla nälkä, joten lähdimme syömään leirintäalueen ravintolaan. Tilatessamme pizzoja koimme iloisen yllätyksen. Tullessamme eilen leirintäalueelle Valeriina oli nähnyt Ageethin ajavan polkupyörällä ohi, mutta nyt tapasimme hänet oikein todella. Tämän leirintäalueen omisti Ageethin veli, mutta oikeasti Ageeth taisi olla se joka käytännön hommia pyöritti. Olimme käyneet täällä useasti matkailuautolla ja asuntovaunulla. Olimme lähettelleet joulukortteja toisillemme. Hän oli nähnyt lastemme kasvavan. Nyt teinimme keskustelivat hänen kanssaan englanniksi. Kun kysyin Alinalta miltä tässä uudessa ravintolassa näytti, hän kuvaili, että se oli kaunis, vihreän sävyinen ja vessan seinässä oli puiden lehtien kuvia. Tilasimme pizzat ja niitä odotellessa Vallu jutteli niitä näitä Ageethin kanssa.

Palasimme asuntovaunullemme vatsat täynnä, mutta asuntovaunun jääkaappi ammotti tyhjiyttään. Piti siis pakkautua kuumaan autoon ja lähteä ostoksille. Ensin kävimme kuitenkin läheisessä Obeliskissä, karavaanareitten Ikeassa. Tarkoituksemme oli ostaa uudet pihatuolit, sillä nykyiset olivat kaikki erilaisia ja rikkiäisiä. Emme kuitenkaan löytäneet aivan sopivia, joten päätimme ostaa ne jos tulisimme tänne vielä uudestaan. Seuraavaksi ajoimme pikkukaupungin samalla laidalla olleeseen Jumboon ruokaostoksille. Ostoksien tekeminen oli melko hidasta. Lähes kaikki kauppalistalla ollut päättyi kuitenkin kärryihin, joten reissua voitiin pitää menestyksellisenä. Jäätelöitä otimme innoissamme kaksi kuuden tuutin pakettia, kun halvalla kerran sai.

Jatkuvasti vaihtuvilla leirintäalueilla koiran taidot joutuvat koetukselle.

Palattuamme kauppareissulta teimme hiukan huoltotöitä. Minä täytin asuntovaunun tuorevesisäiliön ja tyhjensin jätevesisäiliön. Valeriina vei vielä koneellisen pyykkejä leirintäalueen pyykinpesukoneeseen. Lämmintä oli 28 astetta ja taivas oli mennyt pilveen. Joskus taivaalta tuli muutama pisara, joten saattoi sanoa että satoi. Istuskelimme pihatuoleissamme ja lapset olivat uimassa. Mietimme olimmeko koskaan aiemmin olleet asuntovaunureissuillamme näin jouten. Valeriina meni sisälle parivuoteeseemme lataamaan akkujaan ja minä kohta perässä. Ajattelin että tällainen on matkailussa mukavuuden minimitaso. Kun palasimme ulos, katselimme naapuripilttuussa asustelevia hollantilaisia joilla oli selvästi käynnissä isänpäiväkemut.

Minä olin ollut usein uimassa lasten kanssa, mutta toteutimme nyt heidän toiveensa menemällä koko perhe leirintäalueen sisäuima-altaalle. Valeriina ei ollut käynyt uima-altaassa lähes kahteen vuoteen. Ennen altaaseen pulahtamistaan hän seurasi kuinka lapset näyttivät hänelle kaikki uusimmat tempunsa. Lapset olivat paljon parempia uimareita kuin neljä vuotta sitten. Hän kävi vartin verran altaassa ja kelasi sitten uima-allastilan ulkopuolelle seuraamaan meidän muiden pulikointia. Välillä uimme kilpaa altaan päästä päähän, mutta kun minulta loppui voimat, aloin ottaa aikaa heidän uimasprinteistään. Kyllästyttyään tähän he yrittivät upottaa minua kiskomalla milloin mistäkin raajasta. He olisivat halun-

neet että Valeriina olisi tullut vielä altaaseen. Lopulta altaalta lähdettiin pettymyksen kyneleet poskilla, mutta onneksi suihkureissu ja pieni lepo tekivät ihmeitä meidän pienten mielialalle.

Kävin keräämässä vielä märät pyykkit sisälle ja kiristin markiisin narut. Syödessämme iltapalaa seurasimme tuulen yltymistä ja ukkosen lähestymistä. Kesken iltapalan syönnin lapset ryntäsivät ovesta ulos hyppimään ilmatrampoliinille. Käsi kädessä he kiljuivat riemusta, kun tuuli liikutti heitä. Tällä kertaa ukkonen ei tullut päälle. Salamatkin olivat maltillisia. Ilman ulkolämpötila laski varmasti viisi astetta vajaan puolen tunnin aikana. Lapset palasivat sisälle ja oli perhehetken aika. Arttu pelasi tietokoneella, Alina kirjoitti blogia, minä annoin Valeriinalle vyöhyketerapiaa ja hän puolestaan luki omaa kirjaansa.

Kaikki olivat nyt ihan poikki. Hampaiden pesun jälkeen jäljellä oli enää iltakirjan lukeminen ja iltalaulu. Patu oli ottanut pöydän alla olevan petin haltuunsa ja makasi siellä nyt koivet sojossa ison osan ruhosta ollessa käytävällä. Kaikki sänkyyn siis ja iltasatu pyörimään kirjankuuntelulaitteeseen.

Kuumana päivänä voi juottaa koiraakin käsikupista, kuva Arttu Silas.

ITAVET
PIENELÄINKLINIKKA

Hiihtomajantie 5, 11120 Riihimäki
Puh. 040 678 2229 www.itavet.fi

Specsavers Optikko

Kasarmikatu 7, Hämeenlinna
Puh. 03 656 5485

www.specsavers.fi

mp
maustepalvelu

Luukkaankatu 6, Hämeenlinna
puh. 020 729 0333
www.maustepalvelu.com

ILVESKOTI
KUNTOUTTAA JA HOITAA

Veteraanipolku 3, 13600 Hämeenlinna

www.ilveskoti.fi

Rakennuskimi

Tuhkurikuja 10, 30420 Forssa
Puh. 040 545 8627
www.rakennuskimi.fi

Jahtihovi
KUOPIO

Snellmaninkatu 23
70100 KUOPIO
P: 017-2644 400
www.jahtihovi.fi

RASKASPARI
RASKAAN KALUSTON AMMATTILAINEN

www.raskaspari.fi

PetMart
SALON AKVAARIOLIIKE

Viihkonkatu 11-13, 24240 Salo
puh. 02 731 6950
www.salonakvaario.fi

WOODI

Woodi kalusteet

Ankkuritie 3, 70460 Kuopio
(017) 4652 061
www.woodi.fi

eliisan
OPTIIKKA

Turuntie 16, 32200 Loimaa
P. 02 76 31110

Kajs Bogser och Sjötrans

Tunhamn
25900 Taalintehdas

puh. 0400 611 951
www.tunhamn.fi

IMPREGNUM
FINLAND OY

TEPCOMP

EHOX TUOTE OY

Lavamaentie 275
21310 VAHTO
puh. 020 7639 430
www.ehox.fi

TAKSI
JARKKO AAKIO T:MI

Utsurintie 12
32200 Loimaa
puh. 0500 530 807

Tukikohta

Puutarhakatu 17, Turku
Puh. 020 761 9030

Kupittaaan
KEILAHALLI
020 7870 335

www.kupittaaankeilahalli.fi

Saarijärvi
Hyvä syntyy meistä

Saarijärven kaupunki
www.saarijarvi.fi

ELÄINLÄÄKÄRI
ANTTI TUKIAINEN

Sairaalanatie 5
52700 Mäntyharju/MIKKELI
puh. 044 794 5579

APTEEKKI
PRISMA Länsikeskus

Turun Keskus-Apteekki
Viilarinkatu 3, 20320 Turku
puh. 02-8800860
www.turunkeskusapteekki.fi

NIIRALAN APTEEKKI
PRISSASSA

Palvelemme joka päivä klo 8-22
www.niiralanapteekki.fi

Pitkäjärven Eläinklinikka

Kiillekuja 1, 50130 Mikkeli
Puh. 015 210 262 (9-16)
www.pitkajarvenelainklinikka.fi

FJÄDER GROUP

www.fjader-group.fi

SALON⁺
SEURAKUNTA

www.salonseurakunta.fi

KESKI-SUOMEN
RAKENNUS JA RAUDOITUS OY

RAUDOITUSPALVELUT
JA BETONIRAKENNUSTYÖT
YRITYKSILLE

www.ksrr.fi

Eläinlääkäriasema
EuroMediVet Oy

Kemintie 25, 95420 Tornio
www.euromedivet.fi

ELÄINLÄÄKÄRI
VETVUORES

Vuoreksen Puistokatu 82
33870 Tampere
Puh. 045 215 2135 | www.vetvuores.fi

AKAAN
SEUTU

www.akaanseutu.fi

Suuri kiitos ilmoittajille!

URHEILUNURKKA

DENISS OVSYANNIKOV - MAAILMANMESTARI

Deniss ja hänen opaskoiransa Hugo. Kuva: Monikas Foto

Teksti: Ligita Damberg
Kuvat: Deniss'n albumi

Deniss Ovsyannikov on vasta 23-vuotias ja nyt hän on jo maailmanmestari!

Deniss ja Teodors Opaskoiran Joulun järjestämällä Staicelen lastenleirillä 10 vuotta sitten.

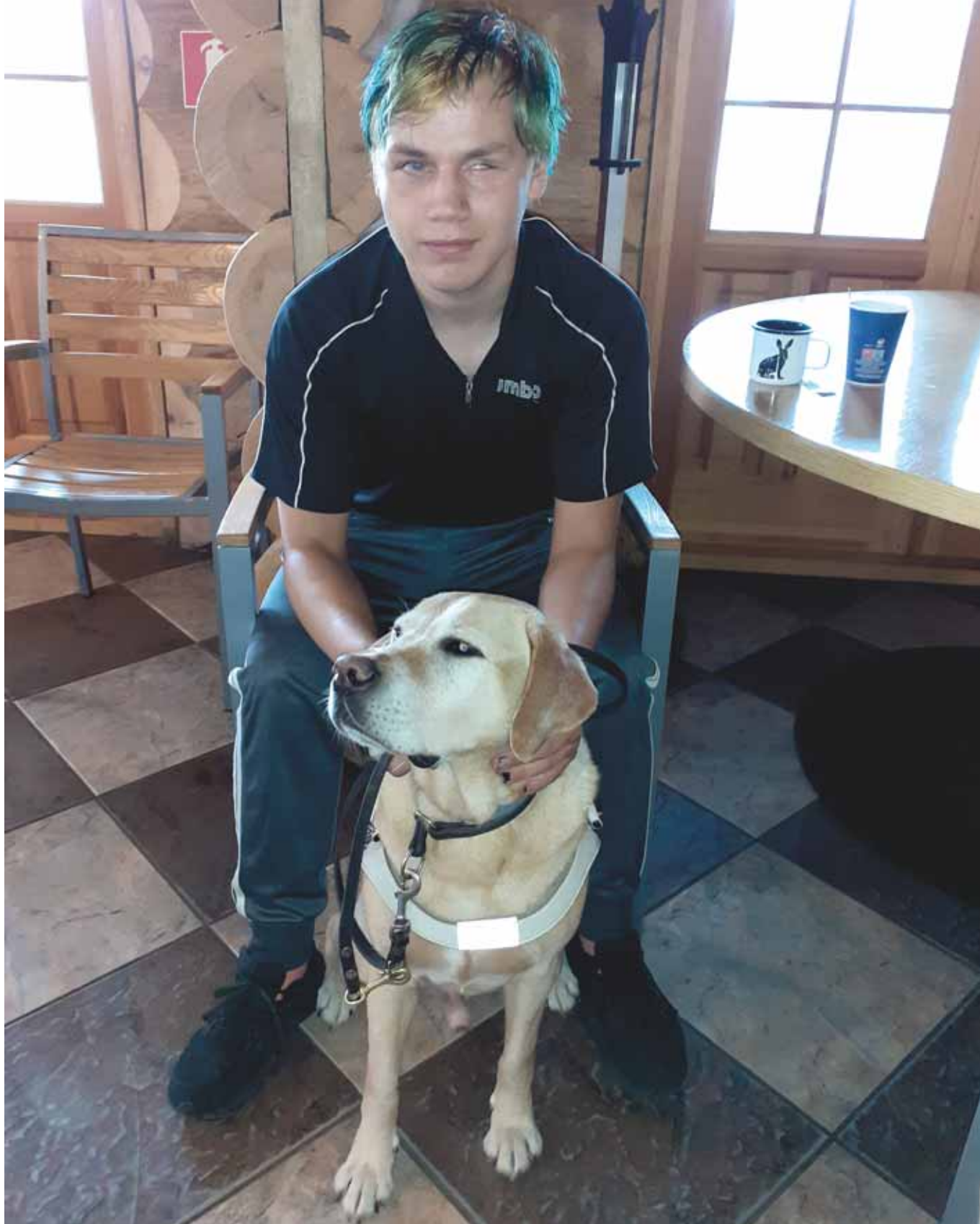
Deniss matkusti IBSA'n (The International Blind Sports Federation), vuoden 2023 sokkopingiksen mestaruuskilpailuihin rankingjohtajana. Sokkopingis on näkövammaisille tarkoitettu pöytätennislaji. Tapahtuma järjestettiin Birminghamissa Englannissa. On sanottava, että nuori mies ei tuntenut itseään rankingjohtajaksi ollenkaan. Hän vain huomautti, että pitää olla hyvin varovainen ja ottaa pelit vakavasti.

Vakava vastustus osoitti, että korealaiset urheilijat pelaavat finaalissa. Deniss hävisi ensimmäisen erän tanskalaiselle. Tanskan **Christoph Eilers** hävisi ensimmäisen erän myös finaalissa. Seuraavassa erässä Deniss oli puolustajan roolissa, mutta silti onnistui saamaan Latvialle erittäin tärkeän voiton finaalissa! Dennis'lle maistui mestaruus korkeimman tason kilpailussa! Kulta siirrettiin kotiin!

Deniss voitti myös "Golden Bat 2023" -mestaruuden tänä vuonna. Edelleen hän voitti myös kansainvälisen välienselvittelyturnauksen Vilnassa, Liettuassa. Latvian sokeiden urheiluliiton järjestämässä "Amber of Liepaja" -turnauksessa Deniss voitti kaikki kahdeksan peliä kahdessa ensimmäisessä alkuluokassa. Kokonaisluokissa maailman välienselvittelyn johtaja Deniss sijoittui kolmanneksi.

Olemme ylpeitä Deniss'stä!

Palvelukoirayhdistys Teodors on erittäin ylpeä Deniss'stä. Hän on nuori ja lahjakas. Tänä vuonna hän valmistui lukiosta erinomaisin tuloksin ja jatkaa opintojaan Riian tyyliin muotitekniikan koulussa. Deniss haluaa tulla SPA-asiantuntijaksi (SPA = kyl-

Deniss ja Hugo Riiassa järjestetyissä opastuskokeissa viime vuonna.

pylä) ja jos Denis haluaa sitä, hän tekee sen ehdottomasti.

Denisillä on ollut uskomattoman vaikea lapsuus hänen kasvaessaan sijaishoitoperheessä. Sinä aikana hän joutui kärsimään paljon ikätovereiden ja sijaisvanhempien huonosta kohtelusta. Luultavasti kaikki koetut vaikeudet ovat kuitenkin vahvistaneet lieventäneet nuoren miehen luonnetta.

Haluan vielä lisätä sen, että kaikkialla Denis'n mukana on hänen luotettava palvelukoiransa ja seura-

lainen Hugo. Yhdistyksemme on seurannut Denis'n edistymistä elämässään ja osittain huolehtinut hänestä lapsuudesta asti.

Poika on varttuessaan osoittanut kiinnostusta palvelukoiria kohtaan. Hän on aina ollut avulias ja ystävällinen. Jo lukiossa Denis oppi elämään omillaan ja päätti itse rakentaa oman elämänsä.

SKODA

Täyssähköinen Škoda Enyaq Coupé

Koe uusi Škoda Enyaq 85 -mallisto lähimmällä jälleenmyyjälläsi.

Enemmän tehoa ja pidempi toimintamatka

Škoda Enyaq Coupé -mallisto alk. 51 530,00 €, CO₂-päästöllä (WLTP) 0 g/km ja yhdistetyllä WLTP-kulutuksella 15,9 kWh/100 km. Škoda Enyaq Coupé -malliston CO₂-päästöt (WLTP) 0 g/km ja yhdistetty WLTP-kulutus 14,8–16,3 kWh/100 km. Kulutukset ja päästöt määritellyt WLTP-testimenetelmän mukaisesti. Kulutukseen ja toimintamataan vaikuttavat muun muassa kuljettajan ajotapa, ajonopeus, lämpötila, keli- ja ajo-olosuhteet sekä auton kuormaus. Ajoneuvon käyttöön liittyvät suositukset, ominaisuudet ja rajoitteet on eritelty tarkemmin käyttö-ohjekirjassa. Tarkempia tietoja osoitteesta skoda.fi. Kuvan auto erikoisvarustein. Hinnat sisältävät toimituskulut 600 €.

skoda.fi

Laajennettu näöntutkimus

- Silmiesi hyvinvoinnin takaamiseksi

Optikon näöntutkimus

Silmänpohjakuvaus

Silmänpalpeen mittaus

Toiminnallisen näkemisen tutkimukset

Varaa aika helposti 09 4241 7000 (pvm/mgpm) tai [instru.fi](https://www.instru.fi).

instrumentarium

Lemmikin
hyvinvoinnin AIKA®
on joka päivä.

There is always time for caring.

BIOFARM
Eläintärkeällä asialla
[biofarm.fi](https://www.biofarm.fi)

10/2022

Juha kouluttaa.

KOIRAMAINEN VIKKONLOPPU NUUKSIOSSA

Ryhmäkuva leiriläisistä.

Teksti ja kuvat: Merja Helander

Saimme viettää ihanan, aurinkoisen, rentouttavan ja opettavaisen viikonlopun koiramaisella leirillä. Meitä oli päätähden **Olivia-Ompun** (14 v) lisäksi me vanhemmat sekä koiramme terapiakoira Taateli (5 v) ja epilepsiakoirakokelas Lemmy 7kk.

Tämän leirin mahdollistivat Sokeain lasten tuki ry sekä Opaskoiran joulu ry. Mukana olivat kouluttajina **Zaiga Kļaviņa** ja **Juha Herttuainen** Latviasta.

Aurinkoisena päivänä meidät vastaanottivat Hotelli Nuuksion pihamaalla auringon kanssa kilpaa hymyilevät **Maarit** ja **Senja**. Olimme lämpimästi tervetulleita ja sen tunti. Hotelliin sisäänkirjautumisen jälkeen istuimmekin jo ruokapöydässä. Voi nami! Söimmekin koko viikonlopun maittavia ruokia, jopa Ompun vaikean epilepsian hoitomuotona oleva modifioitu ketogeeninen ruokavalio oli hienosti huomioitu, eikä kotoa tarvinnut tuoda mukana muuta kuin

puntari, ei siis jääkaappia eikä vararuokia. Kaikki toimi loistavasti. Loisto keittiö ja henkilökunta. Kiitos Hotelli Nuuksio sekä keittiö!

Koiramainen leiri oli nimensä mukaisesti koiriin, ulkoiluun ja kouluttamiseen keskittyvä pienoisloma. Leirillä saivat hyvää tietoa myös perheet, joilla oli haaveissa, mietinnässä tai jo hankinnassa terapia-koira näkövammaiselle nuorelle tueksi, turvaksi ja ystäväksi. Zaiga piti meille koirakoulua kahtena päivänä. Nuoret nauttivat suuresti koulutuksesta ja voi miten hienosti koirat nuoria kuuntelivat, yhteistyötä parhaimmillaan. Omppu lainasi välillä Lemmyä ja Taatelia, sillä kaikilla ei ollut omaa koira. Ehkäpä tämän jälkeen on. Juha näytti miten opaskoiran kanssa toimitaan.

Leirillä kävi myös Koiramme-lehden valokuvaaja, joten juttua ja valokuvia leiristä tulee myös Koiramme-lehteen. Super juttu! Sillä onhan tämä yhdistyksien tekemä työ sekä terapiakoira- että opaskoiratoiminta nyt vaan sen verran mahtava juttu, että kuuluukin tulla nähdyksi ja kuulluksi, niin tärkeätä asiaa.

Koirien koulutuksien lisäksi oli mahdollista käydä uimassa. Koko uima-allas takkahuoneineen oli varattu meille. Kodikasta ja viihtyisää. Takkahuoneessa söimme iltapalaa ja sen yhteydessä oli keskustelua, vertaistukea, ymmärrystä ja lämpöä.

Yhtenä päivänä pidettiin myös koiramaisia visoja kiperine kysymyksineen, ja halukkaat saivat rakentaa kranseja ja tuunata lautapelejä melkein timantein. Runojakin rustailtiin.

Iloisia ihmisiä, onnellisia koiria ja mikä parasta, meidän oma Omppu nautti leiristä niin suuresti. Omppusta kaikki tällä leirillä oli kivaa, kuten myös meistä vanhemmista. Saimme tukea ja hyviä vinkkejä koiran kouluttamiseen. Taisimme imuroida niitä Zaigalta aina ilta myöhään asti. Jälleen kerran opin myös itsestäni jotakin koirankouluttajana, kuten että turhat pulinat pois. Jep, olen kova puhumaan. Ehkä puhun kahden ihmisen edestä, kun Omppu puhuu haptiiseilla eli käden viittomilla, mene ja tiedä :) Tähän loppuun kirjoitan erään ihanan perheen kirjoittaman hauskan runon, jota en voinut ohittaa sillä kyllä leiri saa viisi tähteä tai vaikka tähtitaivaan.

Iloa ja valoa sydämellä meidän perhe

*Koira kesällä läähättää,
nuoriso boomereille lällättää.
Puma kieltään näyttää,
ihmiset aivojaan käyttää.
J. tästä leiristä tykkää,
muut meitä kateellisina kyttää.
Leiri saa viisi tähteä
ehkä yksi koira meille lähtee.*

Omppu kouluttaa.

Zaiga ja koirat.

Nuoret ja koirat tottelevaisuusharjoituksissa.

Ompu metsäretkellä.

BRÜNINGIN MATKASSA

*Teksti: Juha Herttuainen
Kuvat: Sotasokeat*

Birger Brüning tuli sotasokeiden ja SPR:n yhteisen toimikunnan palvelukseen opaskoirien kouluttajaoppilaaksi vuonna 1940 ja edelleen hän toimi Sotainvalidien Opaskoirakoulun johtajana aina vuoteen 1951 saakka. Hänen isänsä, **Johan Brüning**, oli opiskellut Saksassa eläinlääkäriksi ja kasvatti koiria kennel-nimellä von Jonien. Johan Brüning toimi johtavissa viroissa eläinlääkärinä eri puolilla Suomea. Hän oli myös innokas virka- ja palveluskoiramies ja perustamassa mm. Poliisikoira-koulua. Birger-poika oli myös etevä koiramies erityisesti opas- ja muiden palveluskoirien kouluttajana.

Birger Brüning teki heinäkuussa 1944 opaskoirien ja penikoiden tarkastusmatkan. Seuraavassa hänen matkaraporttinsa.

”Lähdin 3. heinäkuuta klo 15.20 Hämeenlinnasta pikajunalla Helsinkiin. Kävin illalla Tapanilassa katsomassa neiti **Kahilahden** hoidossa olevaa opaskoirapentuetta. Pentujen emä on spn Aka ja isä spu Turre. Pennut olivat erikoisen hyvässä kunnossa ja hyvin kehittyneitä. Niitä on viisi urosta ja kaksi narttua. Seuraavana aamulla hain Tapanilasta neljä uros- ja kaksi narttupentua, joista lähetin emäntä **Martta Kataiselle**, osoitteella Pori Outokumpu, kaksi urospentua (Mira ja Manu). Turre-niminen uros-

pentu jäi hoidettavaksi neiti Kahilahdelle. Vein Lahteen seuraavat neljä pentua: spu Muro, herra **Väinö Sajomies**, Lahti; spu Max, sotilasvirkailija **Juottonen**, Lahti; spn Mike, herra **Jaakko Juhani**, Lahti ja spn Maj, neiti **Salonen**, Pukkila.

Ruiskutin Lahdessa 5. heinäkuuta yksitoista siellä kasvamassa olevaa opaskoiranpentua penikkatautia vastaan. Pennut olivat hyvässä kunnossa, mutta spu Reo on luonteeltaan niin arka, ettei sovellu opaskoiraksi.

Tarkastin 6. heinäkuuta Lahdessa sotasokea **Kivisen** opaskoiran Rapiin. Kivinen ei nykyään käytä koira juuri ollenkaan, kun hän asuu samassa talossa, jossa hänen omistamansa hieromalaitos sijaitsee. Rapi on liian vilkas, joten se olisi leikattava ja annettava jatkokoulutusta. Ellei Kivinen sen jälkeen rupea sitä enemmän käyttämään, olisi se annettava jollekin toiselle sokealle. Muuten Kivinen oli tyytyväinen Rapiin.

Tarkastin vielä sokea **Einari Laineen** opaskoiran spu Leyn. Laine käyttää hyvin paljon koiraansa ja kulkee erittäin hyvin sen kanssa. Laine on koiraansa erittäin tyytyväinen ja käsittelee sitä erikoisen hyvin.

Illalla lähdin klo 12.00 laivalla Jyväskylään ja sieltä edelleen Suolahdesta taas laivalla Keiteleeseen pohjaan, jonne saavuin 8. heinäkuuta klo 23.00.

Sotasokea **Matti Pasanen** asuu Keiteleeseen pohjan laiturista noin viiden kilometrin päässä Löytänäjärven rannalla. Pasanen sai XI:lta opaskoirakurssilta spn Pörrin. Pörri opastaa hyvin ja on muuten kaikin puolin hyvä, mutta on vihainen kissoille ja kiinnostunut myös muista kotieläimistä. Neuvoin, miten koira tulisi kouluttaa edelleen ja millä tavalla nuo viat siitä ajan mittaan saa pois. Seurasin Pasasta myös Viitasaaren kirkolla ja hyvin hän kulki sovittuihin paikkoihin. Pasanen on hyvin eläinrakas ja hoitaa koira hyvin.

*Birger Brüning seurustelemassa saksanpaimenkoirapentueen kanssa Mäkkylän Opaskoirakoululla. Olkealla Birger sota-ajan kuvassa, alla Brüningin koulutuksessa oleva koira on etsinyt penkin, jonka jälkeen se asettuu makaa-
maan penkin alle.*

Lähdin 10. heinäkuuta Pasasen kanssa laivalla Viitasaaren kirkolle. Siellä tarkastin sotasokea **Viljo Paanasen** opaskoiran Amin. Ami opastaa erikoisen hyvin ja on Paananen siihen hyvin tyytyväinen. Paananen on hyvin eläinrakas.

Lähdin 11. heinäkuuta Viitasaarelta linja-autolla Vessannolle, jonne saavuin klo 14.00.

Tarkastin 12. heinäkuuta sotasokea **Kauko Koskisen**, os. Viitasaari Siimespirtti, opaskoiran Pyn. Pyy opastaa hyvin, mutta on sillä vähän liian voimakas veto. Pyy on kesäkuussa tappanut yhden lampaan ja on kova into lampaiden perään. Se on sellainen vika, jota tuskin enää koulutuksellakaan saa siltä pois, Kehotin Koskista aina pitämään koiralla kuonokoppaa, kun päästää sen irti. Annoin Koskiselle kuonokopan ja punaisen ristin merkkiä valjaisiin, kun vanhoista oli emalji lohjennut pois. Lähdin klo 14.00 linja-autolla Suonenjoelle ja sieltä edelleen junalla Kuopioon.

Lähdin Kuopiosta 13. heinäkuuta klo 11.20 junalla Soinlahteen **Tauno Partasen** luo. Partanen asuu noin kahden kilometrin päässä Soinlahden asemalta ns. Karjalantien varrella. Partanen sai X:ltä opaskoirakurssilta spu Temun. Kun kurssi helmikuun 6. päivänä pommitusten johdosta keskeytettiin, eikä ollut kestänyt kuin kuusi päivää, jäi koulutus kesken-eräiseksi. Olisi sen vuoksi hyvä, että Partanen osallistuisi nyt syyskuussa järjestettävälle kurssille, jotta hän oppisi paremmin koiraa käyttämään ja edelleen kouluttamaan. Partanen kyllä liikkuu hyvin Soinlahdella Temun kanssa, mutta koiran edelleen kehittämisen kannalta olisi jatkokoulutus tarpeen.

Lähdin Soinlahdella 14. heinäkuuta klo 22.45 Kaajaaniin **Heikki Leinosen** luo. Leinonen asuu Purolan kaupunginosassa noin kaksi kilometriä asemalta. Leinosella oleva opaskoira spu Poju toimii oikein hyvin, mutta sillä vikana, että se juoksee pois kotoa ja viipyy muutaman tunnin. Sitä paitsi se on kiinnostunut toisista koirista. Olisi paras leikata se, niin ehkä nuo tavat menisivät pois.

Lähdin Kajaanista 15. heinäkuuta postiautolla Sotkamoon ja sieltä edelleen Suonenvaaralle kuorma-autolla **Emil Kärnän** luo, jonne saavuin klo 16.00. Kärnä asuu vanhempiensa kanssa Suonenvaaran kylässä noin 18 kilometriä Sotkamon kirkolta Haapalanimisessä talossa. Kärnä sai kisälliä 1943 opaskoiran spu Rexin. Rex on opastuksessa hyvä, mutta muuten vihainen sekä ihmisille että eläimille. Koetin totuttaa sitä lampaisiin. Rex olisi mielestäni leikattava. Jos se ei siitä tule paremmaksi, on se poistettava ja Kärnäälle annettava toinen koira. Kärnä on hyvin eläinrakas ja käsittelee hyvin koiraansa.

Lähdin kuorma-autolla 16. heinäkuuta Suonenvaaralta Sotkamoon ja sieltä linja-autolla Vuokatin asemalle. Sieltä jatkoin tavarajunalla matkaa Valtimoon,

jonne saavuin klo 16.00 **Viljo Huotarin** luo. Huotari asuu Valtimon asemalta noin kahden kilometrin päässä kirkonkylässä olevassa talossa. Huotari on saanut syksyllä 1940 opaskoiran spu Harrin, joka oli jatkokoulutuksessa syksyllä 1943. Harri toimii oikein hyvin eikä sillä ole mainittavampia vikoja.

Lähdin Valtimolta 17. heinäkuuta klo 8.30 junalla ja saavuin Joensuuhun seuraavana päivänä klo 3.10 **Mikko Ruttosen** luo. Ruttonen sai kesällä 1942 opaskoiran spn Rainan, joka toimii oikein hyvin. Seurasin Ruttosta pitkällä kävelyllä, eikä Raina tehnyt mitään mainittavia virheitä. Ruttonen tekee paljon hieromatyötä.

Tarkastin 18. heinäkuuta **Aleksanteri Mutasen** opaskoiran lackien. Mutanen asuu noin kolme kilometriä Joensuun kaupungista Mutalan kylässä. Mutanen oli, ilman asianmukaista lupaa, 8. toukokuuta 1944 astuttanut Jackiella rva **Elli Pursiaisen** omistaman spn Sailin. Annoin Mutaselle muistutuksen ja kielsin jyrkästi käyttämästä koiraa siitokseen. Muutoin Jackie toimii opaskoirana oikein hyvin, mutta karkaa joskus kotoa ja viipyy pitemmän aikaa poissa, Soitin sotasokea **Otto Väyrykselle**, os. Paukkaja. Väyryksen haluaa saada lisäkoulutusta, kun kurssi pommitusten takia jäi viime helmikuussa kesken. Lupasin ilmoittaa hänelle, koska seuraava alkaa, jotta hän voi osallistua sille.

Lähdin Joensuusta 18. heinäkuuta klo 13.30 ja saavuin Ulvilaan seuraavana päivänä klo 10.30. Tapaasin sotasokea **Artturi Ovaskaisen**, joka on evakuoitu Vuoksenniskalta ja asuu nyt Etelärannan poikaleirillä lähellä Poria. Tarkastin **Kalle Hakasen** opaskoiran Suutton. Toimii oikein hyvin, mutta sillä on liian kova veto, joten olisi jatkokoulutettava. Kävin katsomassa Outokummulla hoidettavana olevia penikoita, jotka voivat oikein hyvin.

Lähdin Ulvilasta 21. heinäkuuta klo 9.33 ja saavuin Havisevalle **Onni Ojaisen** luo klo 17.50. Ojanen asuu noin kaksi kilometriä Suinulan asemalta. Ojanen sai XI:ltä opaskoirakurssilta opaskoiran, belgianpaimenkoira Zogun, joka toimii oikein hyvin. Seurasin Ojaisen ja Zogun, liikkumista 22. heinäkuuta Tampereella ja se sujui kaikin puolin hyvin. Lähdin pikajunalla klo 13.45 Hämeenlinnaan. Lähdin Hämeenlinnasta 23. heinäkuuta pikajunalla klo 17.30 Helsinkiin, jonne saavuin klo 20.00."

(Referaatti: Sotasokeat)

KULTAJOUSI

Targa®

The 4x4 of the sea

Botnia Marin Oy Ab

Teollisuustie 8, 66100 MAALAHTI
puh. 0207 641 400
www.targa.fi

outokumpu

AALLON AUTO
KORJAA KAIKEN - JO VUODESTA 1988.

HERTTONIEMI

Mekaanikonkatu 25
00880 Helsinki
010 423 9550
helsinki@aallonauto.com

TAMMISTO

Arinatie 4
01520 Vantaa
09 7555 550
vantaa@aallonauto.com

Aallon Auto Oy | www.aallonauto.com

 **TILITOIMISTO
TILIMER**

Laadukasta palvelua ja ketterää kumppanuutta.

Alhotie 14, 04430 Järvenpää

Puh: 09-2797 280

Fax: 09-2712 465 Sähköposti: info@mer-yhtiot.fi

www.mer-yhtiot.fi

 BILIA

www.bilia.fi

Lehtovaara

Ravintola vuodesta 1916

Mechelininkatu 39, 00250 Helsinki

Puh. 09-440 833, 09-493 408

www.lehtovaararavintola.fi

icare

OPASKOIRA -onnea ja oivalluksia

*Teksti ja kuvat: Susanna Kovanin
Puheenjohtaja, Opaskoirayhdistys ry*

Minulla on ollut opaskoira apuvälineenä nyt kohta viisi vuotta. Sitä ennen kasvatimme perheessämme yhden opaspennun. Opaspennun kasvaessa oivalsin opaskoirista monta tärkeää asiaa. Opaskoirat kasvavat ensimmäisen vuoden aivan tavallisissa perheissä, saaden rakkautta ja rajoja sekä oppivat hyvät käytöstavat.

Hoitoperheet ottavat elämäänsä vapaaehtoistoiminnasta harrastuksen opaspennun kasvattamiseen. Meidän perheessä se harrastus jatkui lomahoidon muodossa niille opaspennuille ja opaskoirille, jotka tarvitsevat oman perheensä lomareisun ajaksi hoitopaikan.

Opaskoira on tuonut elämäni onnen hetkiä, kuten monille muillekin käyttäjille. Erikoisuutena oman opaskoirani Fiksun kohdalla ovat ne asiat, joita en osannut edes odottaa. Fiksu oppi nopeasti aistimaan minun voimakkaat sairauteni liittyvät kiputilat. Fiksun omatoiminen oivaltaminen, että vauhtia täytyy hidastaa, kun voimakas kipu on tulossa liikkuessamme tai kotioloissa se hakeutuu lämmittämään kipukohtaa kehossani. Fiksu korjaa myös virheasetojani liikkuessamme, jos kivusta johtuen 'kanttaan' kävellessä liikaa oikealle tai vasemmalle.

Susanna eli Suski lumikenkäilee Fiksun kanssa, Marja-Liisa Jäkärä avustaa.

Tuliainen sairaalajaksolta

Erään pidemmän sairaalajakson jälkeen toin kotiin tullessani uuden minulle annetun diagnoosin: Diabetes. Fiksu jo alusta alkaen alkoi nuuskimaan minua eri tavalla ja enemmän kuin aiemmin. Pian huomasimme, että se hakeutuu luokseni, kun verensokerini laskee. Tämä tapahtuu noin puoli tuntia, ennen kuin glukosisensori ilmoittaa alhaisesta verensokerista. Luulin, että se Fiksun kuonolla tökkiminen oli vain yksi kerta. Mutta sama ilmiö jatkui muissakin

1945

Yhteistyötä vuodesta

PKS

Pohjois-Karjalan Sähkö

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy p. 013 2663 100 · www.pks.fi

Eläinlääkäri

Kartanontie 17, 37800 Akaa
puh. 050 309 9733 | www.ortopet.fi

**RAKENNUSMESTARIT JA
-INSINÖÖRIT AMK RKL**

Rahakamarinportti 3, 00240 Helsinki
Puh. 010 201 0500 | www.rkl.fi

Vi bidrar till tryggare, aktivare
och hälsosammare liv.

folkhälsan

Asianajotoimisto Kirsi Ukkonen

Kiviportintie 6, 00950 Helsinki
Puh. 040 552 0818 | www.ukkonen.com

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJIEN LIITTO
SMÅBARNSPEDAGOGIKENS LÄRARFÖRBUND

KABE

Kabe-Adria Oy

Meiramitie 3, 01510 Vantaa
www.kabe.se

Sisärakennustekniikka

SRT Oy

Vantaa | Tampere
www.srt-oy.fi

**Fiskarsin Eläinlääkäri
Fiskars Veterinär**

Erityisosaamisena lemmikkien hammashoidot, mm. juurihoidot
Pienläimsairauksien erikoiseläinlääkäri Annukka Söderblom
www.fiskarsvet.fi Peltorivi 9, Fiskars
040 822 9994 ma-pe klo 9-17

**Mäntsälän
LEMMIKKILEHTO**

Tuhkauspalvelut pieneläimille ja hevosille
Hautauspalvelut, uurnat ja muistolaatat

Soita 0400 496 819, päivystys 24h/7

email: intergate@kolumbus.fi www.lemmikkilehto.fi

vet112.fi

**Päijät-Hämeen
ELÄINLÄÄKÄRIASEMA**

SAIMAANKATU 18, LAHTI

**ASIANAJOTOIMISTO
BERGHOLM OY**

Kutojantie 7, 02630 Espoo
puh. 09 6898 8760 | www.bergholm.fi

**LEMMIKKISI
HYVINVOINTI -
HOIDOSSAMME**

**Koira-
Kissaklinikka**
Hund-Kattklinik

Metsämäki, Raviraitti 45, 20380 TURKU | Puh: 02 2550 001 | vastaanotto@koirakissaklinikka.fi

Vetman

LUOTETTAVA KUMPPANI VUODESTA 2008

verensokerin laskemistilanteissa. Tätä ei kukaan ole Fiksulle opettanut.

Opaskoirayhdistys toimii yhdistäjänä

Toimin nyt Opaskoirayhdistys ry:n puheenjohtajana toista vuotta. Oivalsin jo hoitoperheenä aloitellessani, että opaskoirista tulee tärkeä osa elämäni. Olen saanut Fiksun myötä ihania uusia ystäviä opaskoiran käyttäjistä.

Opaskoirayhdistys on taas mahdollistanut minulle opaskoiran käyttäjien auttamisen eri elämän osa-alueilla: opaskoiraa hakiessa, opaskoiran käytön ensi askeleilla ja opaskoiran käytön haasteissa sekä opaskoirasta luopumisessa. Olen oivaltanut, että sekä käyttäjän että opaskoiran hyvinvoinnin tukeminen ja edistäminen erilaisten alueellisen ja valtakunnallisen toiminnan avulla tuo monella tapaa hyvää näkyvyyttä ja tietoutta opaskoirista yhteiskuntamme tärkeinä toimijoina ja hyvän elämän mahdollistajina.

Opaskoirayhdistyksen eri tapahtumat ovat mahdollistaneet minulle ja Fiksulle tärkeän vertaistuen, jota saamme muilta koirakoilta tapahtumissa ja Teams ryhmissä. Minulla on ollut ilo ja kunnia toimia yhteistyössä Opaskoirayhdistyksessä aktiivisen hallituksen, vapaaehtoisten peesareiden, kehittämissyöryhmien ja alueellisten yhteyshenkilöiden kanssa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat myös Näkövammaisten liitto, Suomessa toimivat kaksi opaskoirakoulua sekä opaskoiratoimintaa tukevat tahot,

Onnen hetkiä

Onnen hetkiä koen Fiksun kanssa vapaa-ajalla luonnossa, kesäisin uimme yhdessä järven rannalla ja talvella ilottelemme yhdessä järven jäällä. Oivalluksia olen Fiksun kanssa kokenut lukuisia kertoja liikkuessamme yhdessä. Miten Fiksu oppii parhaiten uusia asioita ja miten minä niitä opin Fiksun kanssa tekemään.

Miten selviämme opastamiseen ja liikkumiseen liittyvistä haasteista parhaiten ja mistä haasteista emme kaksin selviä. Onnen hetkiä on myös aika, kun Fiksu ei ole töissä. Fiksu on meidän perheen jäsen, ystäväni ja lohduttajani. Seuraan Fiksua usein sen vapaana olo touhuissa, Fiksun iloisuus, energisyys ja leikkisyys siirtyy myös minuun ja olen oivaltanut, kuinka tärkeää yhteinen vapaa-aikamme on, ilman töitä. Me muuten jumppaamme ja venyttelemme myös yhdessä, Opaskoirayhdistyksessä mukana ollessani nyt neljän vuoden ajan, olen oivaltanut, että tarvitsemme Suomeen kaikille opaskoiran käyttäjille yhteisen aktiivisen toimijan. Opaskoirayhdistys auttaa meitä koirakoita niin arjessa kuin vapaa-ajallakin järjestämällä meille erilaista toimintaa sekä tiedottamalla ajankohtaisista opaskoira-asioista sekä huolehtimalla koirakoiden edunvalvonnasta,

On ollut onni ja ilo seurata myös Opaskoirayhdistyksen varainhankintatoimintaa, jonka avulla opaskoiratoimintaa järjestetään. Opaskoirayhdistyksellä on kannatusjäseniä ja aktiivisia tukijoita, jotka ostavat varainhankintatuotteita, kuten opaskoirakalentereita, opaskoirakirjaa ja kausituotteita. Heidän tukensa avulla yhdistys saa järjestettyä alueellista toimintaa ja vapaaehtoisten peesareiden toimintaa sekä peesareiden järjestämiä patikoita koirakoille.

Olen Fiksun kanssa onnellinen koirakko ja aina valmiina uusiin oivalluksiin!

OPASKOIRAN MERKITYS SAIRAUDEN HOIDOSSA

Teksti: Tiina Ihalainen

Kuvat: Tiina Ihalaisen arkisto

Olen ollut 50-vuotta diabeetikkona ja sokeuduin tämän sairauden myötä. Diabeetikolle on tärkeää liikkua päivittäin, jotta sokeritasapaino pysyisi kunnossa, joten lenkkeily on tullut minulle tutuksi jo ennen sokeutumistani. Lopullisesti menetin näköni vuonna 1989 juhanusviikolla. Olin siihen mennessä ollut jo kuudessa isossa silmäleikkauksessa, mutta leikkaukset eivät auttaneet. Vuonna 1990 pääsin näkövammaisten keskusliittoon Mäkelänkadulle sopeutumisvalmennuskurssille ja sieltä silmälääkäri laittoi paperit vetämään opaskoirakoululle Vantaalle.

Sain ensimmäisen opaskoirani vuonna 1990. Opaskoira oli ihan vaalea narttu, nimeltään Kiivi. Asuin siihen aikaa kotona maaseudulla. Muistan kun kerran talvella olimme Kiivin kanssa isäni tekemällä traktoriuralla pelto- ja metsäosuudella. Pelto-osuudella annoin Kiivin juosta vapaana, sillä enhän voinut eksyä peltouralta mihinkään. Kun lähestyimme metsäalueen reunaa, Kiivi ei laskenut minua menemään eteenpäin ja matkamme pysähtyi. Kiivi istui jalkojeni eteen, eikä liikkunut mihinkään. Aikani houkuttelin sitä liikkumaan eteenpäin ja viimein hän suostui liikkeelle. Seuraavan päivänä isäni sanoi, että pellon poikki oli mennyt hirven jalanjäljet ja Kiivi selkeäs-

Foxy kotona Joroisten Huutokoskella.

ti varoitti minua oudosta hajusta. Hauska muisto samalta lenkkipolultamme oli myös se, kun neiti etsi lehtipuun oksan ja kuljetti sen kotipihaan asti. Äitini sanoi Kiiville "toitko minulle puita leivinuuniin".

Kiivin kanssa yhteistyö kesti vuoteen 2003 asti. Toinen opaskoirani Faro saapui perheeseemme vuonna 2003. Hän oli komea ja kookas musta uros, jolla oli valkoinen läikkä eli toisin sanoen "kravatti" kaulassaan. Faron kanssa aloitin koulutuksen uudestaan. Faraa piti opettaa, ettei kovissa äänissä tai isokokoisissa miehissä ole mitään pelottavaa. Kaiken kaikkiaan Faron kanssa oli turvallista kulkea ja sain sen

Tiina ja Foxy Kuopiossa 2013.

Juha, Tiina ja Foxy neuvonpidossa.

opetettua ihanaksi opaskoiraksi. Yhteistä matkaa kuljimme Faron kanssa noin 10 vuotta.

Elämäni opaskoira Foxy (26.4.2012-2.10.2022)

Elokuu 14. vuonna 2013 menimme mieheni **Kimmon** kanssa Kuopioon Jahtihoviin tapaamaan uutta opaskoiraani opaskoiranluovutuskurssille. **Juha** oli soittanut minulle edellisenä päivänä ja sanoi, että "ala tulla opaskoiraluovutus kurssille tänne Jahtihoviin, minulla on sinulle koira". Juha oli aikaisemmin ehdottanut minulle saksanpaimenkoira Bellaa, mutta koira ei osoittautunut minulle sopivaksi opaskoiraksi. Olin niin onnessani Juhan soitosta, etten muistanut kysyä mistä Juha oli koiran minulle saanut, mikä koiran nimi ja mikä sen sukupuoli oli. Tiedustelin Juhalta koiran tietoja ja hän kertoi hakeneensa punaisen labbistytön nimeltään Foxyn Latviasta. He olivat kouluttaneet Foxyn yhdessä **Zaigan** kanssa.

Niinpä sitten saavuimme Jahtihoviin Kimmon kanssa ja Juha toi huoneeseen villin, innokkaan iloisen tyttökoiran. Tyttö tuli juosten luokseni ja alkoi pyöriä jaloissani, kun istuin sängyn reunalla. Tästä alkoi meidän yhteinen yhdeksän vuoden matka. Olin luottavainen Foxyn suhteen heti alusta pitäen, sillä olihan hän minulle jo kolmas opaskoira.

Opaskoiran luovutuskurssilla harjoittelimme ensin lenkkejä Kuopiossa Juhan hyvässä ohjauksessa. Löysimme Foxyn kanssa yhteisen sävelen heti. Minulle tuli heti sellainen tunne, että olisimme aina kävel-

leet Foxyn kanssa. Kurssi kesti kaksi viikkoa, jonka jälkeen siirryimme harjoittelemaan opastusta tutuilla kotireiteillä. Onneksi Juha tuli vielä avuksi meille Huutokoskelle Joroisiin, jossa kävimme reitit, ylitykset yms. yhdessä läpi.

Ensimmäinen vuosi Foxyn kanssa meni hyvin ja hän kotiutui heti minun ja mieheni arkeen. Foxy kulki mukana joka paikassa. Vuoden jälkeen meillä oli jatkokurssi Kuopiossa, jossa teimme kävelyitä kaupungilla, satamassa ja pääsimme myös sisävesiristeilylle. Vuona 2015 Foxy sai neljä omaa pentua, joista kolme oli narttua (Demi, punainen, josta tuli opaskoira, Donna, musta, josta tuli opaskoira, Daisy mustavalkoinen, josta tuli tullikoira ja yksi uros (Demi, punainen, josta tuli opaskoira). Pennut syntyivät Kuopiossa keisarinleikkauksella. Hoidimme Foxyn kanssa pentuja kotona ja Foxy oli hyvä emä pennuilleen. Tarkemmin kerron pentuarjesta Opaskoiran joulukuun 2015 vuoden kirjassa.

Samana vuonna heinäkuun lopulla meille tuli kasvatamaan myös Juhan ostama pentu. Kuinka ollakkaan, kasvattipentu oli Foxyn siskon Fioran pentu Lilo. Foxy pärjäsi hyvin pennun kanssa, kun pentu oli vain kolmekuinen, mutta ajan kuluessa pentu otti johtoseman leikeissä. Oli mukava kuunnella, kun Foxy ja Lilo painivat nurmikolla. Uskon, että Lilo opetti Foxyä paljon opaskoiran tapoja. Samaan aikaan menetin myös isäni - mieheni syntymäpäivänä. Onnesi suru ja kipu päiväpäivältä helpottui koirien ja mieheni tuella. Lilo asui meillä noin vuoden vanhaksi, jonka jälkeen meille saapui Lily. Tämäkin oli Juhan hankkimia kasvattipentuja. Foxy opetti jälleen opaskoiran alkeet upeasti Lilylle. Lily oli meillä noin vuoden ja meni sen jälkeen **Elvi Kurrille** siitosnartuksi.

Kolmas kasvattipentu tuli meille kolmen kuukauden vanhana. Hänellä oli minun keksimä nimi: Lulu. Lulun kanssa jatkui sama työ kuin edellisten kasvattipentujen kanssa. Foxy opetti jälleen Lulua opaskoiran tavoille. Lulu oli jo valmis opaskoira, kunnes sairaus yllätti ja hän menehtyi syöpää kahden vuoden ikäisenä.

Neljäs kasvattipentu oli jälleen punainen pentu Panda. Samat hommat oli myös tämän pennun kanssa ja Foxy koulutti pentua omalla uskollisella otteellaan, kuten muitakin pentuja. Viides, keltainen pentu Dxera oli viimeinen kasvattipentu Foxyn elämässä.

Opaskoira auttaa kuntoutumisessa

Foxy oli minulle enemmän kuin koira. Kun jouduin vuonna 2019 kolmeksi viikoksi ohitusleikkauksen takia sairaalaan, Foxy auttoi minua kuntoutumaan kotona. Munuaisten vajaatoiminta eteni siihen pisteeseen, että vuonna 2021 ennen elinsiirtoleikkauks-

Foxy piti hyvää huolta pennuistaan.

Ylpeä emä ja pentu Doxy.

ta kävin Savonlinnassa ja myöhemmin Varkaudessa dialyysihoidoissa joka toinen päivä.

Kaikista pisin jakso, kun en ollut Foxyn kanssa kotona, oli tammi-helmikuu vuonna 2022. Silloin minulle tehtiin elinsiirtoleikkaus Meilahdessa Helsingissä ja sairaalajakso kesti kaiken kaikkiaan kuusi viikkoa. Sain uuden munuaisen sekä haiman samassa leikkauksessa.

Kun pääsin lopulta kotiin sairaalasta, odotin eniten sitä, että pääsen lenkille koiran kanssa. Foxy oli ihana, kuntouttava koirani. Olen hyvin hänen johdollaan toipunut nopeasti kaikista leikkauksista. Foxyn kanssa lenkkeily piti aloittaa pikkuhiljaa lyhyillä lenkeillä ja oman voinnin mukaan sain pidentää lenkejä. Koiran kanssa lenkkeily oli vahvistanut peruskuntoani jo ennen leikkauksiin joutumista, mutta ennen kaikkea siitä oli hyötyä toipumisissa. Osa lääkkeitä aiheuttaa sivuvaikutuksena mm. mielialavaihteluita, mutta koiran kanssa lenkkeillessä ja ulkoillessa mielikin virkistyy. Koen, että opaskoirani Foxyn ja perheeni avulla olen saanut uuden elämän. Pääsimme Foxyn viimeisenä kesä reissaamaan Suomessa ja kesäreissumme Lappeenrantaan oli ikimuistoinen. Foxy pääsi laivaristeilylle ja juoksemaan järvenrannassa olevaan koirapuistoon. Koirasta näki, että se nautti olostaan ja niin nautin minäkin.

Uskon näin jälkeen päin, että Foxykin aavisti tehtävänsä tulevan päätökseen. Foxyn sairastelu alkoi syyskuun 25.päivä vuonna 2022, jolloin Foxyllle ei

ruoka enää maistunut. Viikon aikana kävimme useaan kertaan eläinlääkärissä ja Foxy sai nesteytystä, sekä lääkkeitä tipan kautta. Lopulta Foxy lähti taitvasmatkalle 2.10.2022. Foxy jätti jälkeensä lohduttoman suuren surun, sillä minulle Foxy oli enemmän kuin koira. Nyt lokakuussa tuli vuosi Foxyn poismenosta ja sytytin kynttilän haudalle.

Elämä kuitenkin jatkuu ja tänä päivänä elän uuden opaskoiran Okon ja Kimmon kanssa ihan normaalia elämää iloineen kuin suruineen. Okko-poika tuli meille tammikuussa 2023 ja nyt saan taas aloittaa uuden matkan uuden ystäväni kanssa.

Tiina ja uusi opas Okko keväällä 2023.

"ROHKEUTTA OLLA
HYVÄ IHMINEN"

Haastattelu: Monika Korolyte
Kuvat: Ieva Krivickaite'n albumi
Käännös: Juha Herttuainen

Zaigan koirakoululta ollaan luovuttamassa opas-/hypokoiraa vilnalaiselle Ieva Krivickaite'lle. Monika Korolyte on haastatellut tätä Liettuan ensimmäistä opaskoirankäyttäjää, joka saa voimaa karatesta.

Ieva Krivickaite: "Asiat ovat merkityksellisiä siinä määrin, kuin me itse teemme niistä merkityksellisiä"

Jakaen rakkauttaan ja lämpöään muille, antaen eikä pyytämättä mitään takaisin, Ieva Krivickaite lohdutti niin monta lasta, halasi niin monta sortunutta, auttoi niin montaa kärsivää reilun kahdenkymmenen vuoden aikana. Enkeli – niin hänen ympärillään olevat ihmiset kutsuvat tyttöä. Ievaa vapaaehtoistyön tielle ohjaa uskomus, että arjen valinnat ja teot voivat myötävaikuttaa kauniisiin muutoksiin paitsi omaan, myös muiden elämään.

Eve, voidaan sanoa, että olet omistanut koko elämäsi muiden auttamiseen. Milloin tunsit ensimmäisen kerran halun ojentaa apua tarvitsevalle?

Nuoresta asti kuulin vanhemmiltani, että on erittäin tärkeää jakaa muille sitä, mitä sinulla on enemmän. Nykyään ymmärrän, mitä he todellisuudessa tarkoittivat. Kun sydän on täynnä rakkautta, silloin toisella ei säästetä mitään – ei asioita, ei aikaa, ei kaunista sanaa tai halausta. Kun olin lapsi, lupasin isälläni, että yritän olla hyvä – ei mukava aikuisille, mutta hyvä maailmalle. Tykkään pitää lupaukseni (hymyilee).

Mikä inspiroi sinua vapaaehtoisuudessa?

Aloitin vapaaehtoistyön 13-vuotiaana, kun opin sairaalassa tuntemaan Auguste'n ja hänen äitinsä, jotka kärsivät onkologiasta (syöpäsairaus). Joka lauantai kävin heidän luonaan naapuriosastoilla, jossa heitä hoidettiin. Järjestimme "lautapelijuhlat", joissa piirrettiin yhdessä, syötiin pizzaa ja muuten pidettiin hauskaa kemoterapiaistuntojen jälkeen energia saaneiden kanssa.

Ystävyys Auguste'n kanssa inspiroi minua vapaaehtoiseksi. Minua inspiroi myös se, että päivittäisillä valinnoillani ja teoillani saatoin myötävaikuttaa kauniisiin muutoksiin - ei vain omassa, vaan myös muiden elämässä.

Kun vielä koulutyttö olit, aloitit sosiaalisen toiminnan. Miten ympärilläsi olevat ihmiset suhtautuivat tuolloin?

Ihmiset reagoivat eri tavoin. Jotkut olivat erittäin kannustavia ja iloisia siitä, että tain aloitteen lasten avustuskampanjan järjestämisestä. Toiset eivät luottaneet minuun – olinhan sittenkin hyvin nuori.

Keräsit vain 13-vuotiaana kolmesataa tuhatta litraa syöpää sairastavalle tytölle. Tällaisia summia ei usein saada kerättyä edes pitkään yhteiskunnallista toimintaa harjoittaville organisaatioille.

Mikä mielestäsi auttoi sinua tuolloin?

Augusta'n oli määrä elää, luulen, että se on vastaus. Kun ajattelen sitä tilannetta tänään, näyttää siltä, et-

tä minua ajoi eteenpäin naiivi, lapsellinen usko, ettei mikään ole mahdotonta. Kun suljin silmäni ennen nukkumaanmenoa, näin tytön terveenä ja täynnä iloa. Tämän kuvan ohjaamana menin kaikkialle pyytämään apua. Minulla ei ollut epäilystäkään siitä, että pystyisin keräämään tarvittavan summan. En lakannut uskomasta, että Auguste paranee. Ei kestänyt kauan, kun lukemattomat liettualaiset kaikkialta maailmasta uskoivat siihen. Olen ikuisesti kiittolinen kaikille, että he kuulivat minua silloin ja että Auguste on elossa tänään.

Olet jatkuvasti tekemisissä ihmisten kanssa, jotka ovat heikkoja, sairaita, kodittomia tai apua tarvitsevia. Miten löydät voimaa auttaa? Eikö taistelemisen ole joskus liian vaikeaa?

Taistelu olisi todella vaikeaa, mutta valitsin toisen tien. En taistele, vaan rakastan. Tämä on elämäni tänään. Pyhä Raamattu sanoo: "Rakasta toista niin kuin itseäsi", joten etsin ensin tapoja täyttää sydämeni rakkautella (esimerkiksi sallia itseni kokea kaikki tielleni tulevat tunteet sen sijaan, että kiellän niitä), ja kun se on täynnä, kaikki muu on ok. Kun sydän on täynnä rakkautta, se ei köyhdy, kun joku muu syö viimeisen pureman.

Mielestäni maailma on oikein luotu, että vastaan ei tarvitse taistella. Minun ei todellakaan ole helppoa hyväksyä sitä, että on asioita, joita en voi muuttaa. Kaikki eivät parane, muita voin aina rakastaa siitä minkä voin.

Olet hyvä esimerkki siitä, että sairaus ei ole este. Olet kärsinyt diabeteksestä lapsuudesta lähtien, mutta tämä diagnoosi ei estä sinua – taistelet aktiivisesti heikkojen puolesta, perustit hyväntekeväisyysrahaston, "Not About Me" ("Ei minusta"). Milloin lakkasit ajattelemasta sairautta vihollisena?

Sain ykköstyypin diabeteksen kolmivuotiaana. En oikein muista itseäni ilman tätä sairautta. En näe sitä vihollisena, koska se on olennainen osa elämäni, vaikka se olisi kuinka vaikea myöntää. Kun oli lapsi, diabetes opetti minulle, että joskus se sattuu ja sinun on tehtävä valinta, että jotkut valinnat tulevat neulan mukana. Tänään ymmärrän, että nämä puukot satuttavat vähemmän, kun juhlimme elämää ja käymme sen läpi yksi kerrallaan.

On päiviä, jolloin voit yrittää parhaasi tehdäkseen kaiken oikein, mutta verensokerimittarisi luvut eivät silti ole hyviä. Sellaiset päivät opettavat meille voimaa odottaa parempaa aikaa ja muistuttavat meitä siitä, että emme voi hallita kaikkea. Olen oppinut, että hymyileminen kannattaa! Olen todella väsynyt ja minulla on raskaita tunteita, mutta sinun ei tarvit-

se olla parantumaton sairaus tunteaksesi niin. Yritän etsiä mahdollisimman helppoa lähestymistapaa sekä sairauteeni että elämäni, niin vaikeatkin päivät ovat helpompia. Annan itseni olla sellainen kuin, ja huonot päivät kuluvat, samoin kuin huonot tunteet.

Ei ole harvinaista, että aikuisetkaan eivät diagnoosin kuultuaan enää näe värejä maailmassa. Sinua katsoessani näyttää siltä, että noista väreistä on tullut vieläkin kirkkaampia. Ehkä voin antaa neuvoja, kuinka tottua siihen, että elämä on hieman erilaista, mutta ei välttämättä huonompaa?

Elämä on kaikenlaista, ja toistan - sinun ei tarvitse edes sairastua. Se, mikä auttaa minua tuntemaan oloni paremmaksi, on usko, että minut luotiin rakkaudesta ja minua rakastaa ehdoitta se, joka loi minut. Kerroin lapsille, että meillä kaikilla on erilaisia vaikeuksia: toisella on huono näkö, toisella huono kuulu, no - jollain on disbetes, eikä se ole paha. Elämän värit eivät riipu siitä, oletko sairas vai ei. Luulen, että joka päivä voimme valita millä väreillä aloitamme, ja tummimmissakin värvissä on viehätysvoimaa.

Vapaaehtoistyö auttoi minua elämään rauhassa itseni ja sairauteni kanssa. Auttamalla muita huomaan, mikä on tärkeää ja opin näkemään asiat hieman yksikertaisemmin, ja joskus se on kaikki mitä tarvitaan.

Vain 18-vuotiaana perustit edellä mainitun "Not About Me" -säätiön. Miten tämä idea syntyi, missä toiminnassa olet mukana?

"Ei minusta -säätiö" syntyi rakkaudesta lapsiin ja halusta huolehtia heistä, koska jokainen ihminen ansaitsee tuntea itsensä tarpeelliseksi. Autamme sairaita, köyhiä - rakkautta, ja ruokaa tarvitsevia lapsia. Tapaamiset ja yhdessäolo ovat tärkein apu.

Mitä vaikeuksia kohtaat vapaaehtoistyössä?

En tiedä, mikä on vaikeinta, en ajattele sitä kovin paljon. Kun teen sitä, mikä on minulle tärkeää, vaikeudet eivät näytä esteiltä. Ehkä pelko siitä, ettei minulla ole tapaa lohduttaa, on yksi suurimmista vaikeuksista vapaaehtoistyössä kärsivien parissa. En ole koskaan pelännyt vapaaehtoistyötä siellä, missä on paljon kärsimystä. Pääajatukseni ei ollut se, vaan se, mitä voisin tehdä saadakseni ihmiset, joiden kanssa tulen, tuntemaan olonsa hieman paremmaksi, ainakin hetkeksi. Kun menen sairaiden tai surullisten lasten luo, en ajattele antaa heille jotain, muuttaa heitä tai nykyinen tilanne, vakuuttaa heille, että se tulee olemaan jotenkin erilainen. Siellä minä aion olla. Tavalessa - halaa, itke yhdessä, haaveile, ole hiljaa, tarvittaessa - pese lattia tai valmista ruokaa, taputtele. Suurin apu ihmiselle on olla hänen kanssaan ajat-

leva ja Feja Gauja-joen sillalla.

telematta itseään, kuulla häntä, vaikka kuulemasi ei olisikaan miellyttävää.

Joskus, jotta pelko alkaa vähentyä, sinun on löydettävä voima kohdata se tai puhua siitä ääneen. Olen sanonut ystävälleni hematologian ja onkologian osastolla: "Olen hyvin surullinen ja pelkään, etten voi lohduttaa sinua," Sitä ei ole helppo myöntää, mutta luulen, että vapaaehtoistyön tekeminen ihmisten kanssa on erittäin tärkeää kertoa totuus. Sekä itsellesi ja muille. Ehkä tämä on suurin vaikeus.

Asuit lapsena Plungessa ja muutit Vilnaan, kun täytit kuusitoista. Mikä sai tämän aikaan?

Tutui siltä, että tuhlaisin paljon aikaa matkustaessani kolmesataa kilometriä Plungesta Vilnaan tai Kaunasiin bussilla toimittaakseni lasten suosikkipizzat sairaalaan (hymyilee). Pidän todella Vilnasta, joten olen tyytyväinen tähän päätökseen, joka ei todellakaan ollut helppo tuolloin. Vaikka rakastan todella kotikaupunkiani, sen ihmisiä, minusta silloin tuntui, että minun oli vaikea sopeutua siihen ideoihini ja toimintojeni kanssa.

Kerro meille harrastuksistasi. Millainen toiminta auttaa sinua pakenemaan arjesta?

En halua paeta arkea, koska luon sen sellaisena kuin haluan olla. Valitsen vapaaehtoistyön omasta tahdostani, ketään ei pakoteta vierailemaan lasten luona sairaaloissa tai kylmissä kodeissa, samoin kuin minua karate-opettajan työssä. Mitä enemmän valintani perustuvat haluun, sitä useammin onnistun hymyilemään päivän aikana. En halua paeta elämästäni, haluan elää sen. Joka päivä!

Miten karate tuli elämäsi?

Kun olin viidennellä luokalla, Plugeen ilmestyi Kyokuski-karateseura. Valkoisissa kimonoissa valmentajat kutsuivat lapsia kouluihin. Rakastin noita valkoisia vaatteita niin paljon! En tiennyt mitä karate on ja kuka minua siellä opettaisi, mutta halusin todella kokeilla sitä. Isäni vei minut salaa ensimmäiselle opitunnille äidiltäni, ja tänään se oli mielestäni suurin lahja, jonka hän on voinut minulle antaa.

Feja seuraa levan karateharjoitusta.

Mitä tämä urheilu antaa?

Kyokuski'n karate antaa sinun varmistaa yhä uudelleen, että ihmisen mahdollisuudet ovat rajattomat. Opin tuntemaan kehoni ja tuntemaan sen hyvälle. Karatetunnit auttavat minua katsomaan elämäni eri tavalla - siitä, miten elän, olemaan luovuttamatta tai luovuttamamaan, väsymättä ja sitten nousematta ylös. Karaten opettaminen lapsille nykyään on iloinen työ, mitä voin kuvitella.

Olet sanonut, että yrität elää niin että jokainen päivä on merkityksellinen. Onnistutko aina saavuttamaan tämän?

Joka päivä ennen nukkumaanmenoa mainitsen kolme asiaa, joista haluaisin olla kiitollinen sinä päivänä. Asioilla on järkeä vain siinä määrin, kuin me teemme niistä merkityksellisiä.

Mitä toivoisit nuorelle, joka on menettänyt motivaation harrastaa jotain tai ei uskalla ryhtyä haluttuun toimintaan?

Rohkeutta! Rohkeutta yrittää, suuttua, olla tekemättä mitään sanottavaa. Rohkeutta! Rohkeutta etsiä ja pelätä, likaa paitasi syöden tippuvaa jäätelöä tai tule kotiin likaisilla kengillä, jotka osoittavat, että olit ollut jossain, rohkeutta olla tekemättä mitään, eikä KII-RETTA! Ja ennen kaikkea toivon rohkeutta olla hyvä ihminen. Aina et voi olla sellainen, eivätkä varmasti aina ihmiset ympärilläsi ole sellaisia, mutta yrittäminen on erittäin hyvä asia. Suuret asiat vaativat joskus rohkeutta ponnistella.

ELÄINKLINIKKA
VIKSU

Marttilankatu 44, 38200 Sastamala, Vammala
Puh. (03) 511 2288 | www.viksu.net

Hiskinmäen Eläinsairaala
Akselinkatu 1, 44100 Äänekoski
www.hiskinmaki.fi

Betset
YHTIÖT
Parhaat betoniset ratkaisut

www.betset.fi

POWERPARK
www.powerpark.fi

ELÄINLÄÄKÄRIASEMA
KAMU
www.oulunkamu.fi

esse elektro-kraft
www.eekab.fi

PISPALAN PULTERI

Pispalan Valtatie 23
33250 Tampere
Puh. 050 452 3465
www.pispalanpulteri.fi

Aukioloajat:
ma-to 11-23 | pe 11-23
la 12-23 | su 12-20

Harry's

Kauppakatu 41
40100 Jyväskylä
Puh. 050 559 9991

www.harrys.fi

PINNALLISUUDEN
sokeva
AMMATTILAINEN

sokeva@sokeva.fi
tel. 020 775 6921
www.sokeva.fi

Brändö
LAX

22940 Åva, Åland | www.brandolax.fi

HYVÄÄ JOULUA!

SDP

IMATRAN SOSIALIDEMOKRAATIT
Kaakkois-Suomen suurin demariyhdistys
www.imatrandemarit.fi

Terwassalo
PAINO- JA MALLINTOPIIRIKALUSTUS

JÄGERSTRÖMS SKROT
SALTVIK

HEINÄTORI

RAVINTOLA HEINÄTORI
Pyynikintori 5, Tampere
www.heinatori.com
Ti-Pe 12-22 | La 13-22

Metallic
Fortitude.

METEHE

Parkano

www.parkano.fi

neu

NEUfrau Oy
Kotimaiset ruoat koirallesi
Virtasentie 12, 28760 Pori
www.neukauppa.fi

Tiltoimisto Sorvoja Oy

Viirretie 100
68240 ALA-VIIRRE

Puh. 06 876544

www.tiltoimistosorvoja.fi

NESTE

NESTE JOENSUU
SORTAVALANKATU

Sortavalankatu 2, 80100 JOENSUU
(013) 223 363
info@nestesortavalankatu.com
www.nestesortavalankatu.com

Kipinä

Henkilöstöratkaisuja
Pispalan valtatie 139, 33270 Tampere
www.kipinahrm.eu

Calcurium

PALVELEVA TILITOIMISTO
Luostarinkatu 4, 26100 Rauma
puh. 045 356 5800 www.calcurium.fi

angal
Nepalilainen Ravintola

Koulukatu 5, 60100 Seinäjoki
puh. 040 867 8226

ENSIMMÄISTEN OPASKOIRANKÄYTTÄJIEN KERTOMAA

Teksti: Juha Herttuainen

ARVI PENI

-Vapaussodassa sokeutunut anjalankoskelainen **Arvi Peni** kertoo junamatkastaan Max-koiransa kanssa. Kertomus on ote haastattelusta 1990-luvun alussa.

Arvi Peni ja Max-opas - Sotasokeat.

Lähdin kerran Max-koirani kanssa junalla Porin suviseuroihin. En voinut antaa koiralle ruokaa, koska matka oli pitkä. Tampereella oli junanvaihto ja päätin mennä kahville. Asemalla sanoin Maxille: - Tuo tähän takaisin. Siitä lähdettiin kaupungille. Annoin käskyä koiralle: - Missä kahvila? Jonkin ajan kuluttua koira pysähtyi. Kun kysyin ohikulkijalta, oliko tässä lähellä kahvilaa, hän sanoi, että kadun toisella puolella on.

Kiitin ja menimme kahvilaan kiertämällä seuraavan risteuksen kautta. Kahvilassa koira etsi pöydän. Kun myyjä kysyi, mitä haluaisin, sanoin että itselleni kah-

via ja koiralle jäätelö.

Kahvilasta jatkoimme kaupungille ja menimme liha-kauppaan. Kun ryhdyin maksamaan ostoksiani, huomasin, ettei minulla ollutkaan kukkaroa. Lompakko kyllä oli tallessa. Kysyin ihmisiltä, missä oli poliisilaitos. Ajattelin mielessäni ihmisten kertoman reitin poliisilaitokselle ja niin vaan koiran kanssa löysimme perille. Poliisit ihmettelivät: - Miten te osasitte tänne tulla? Sanoin, että ihmisten ohjeiden perusteella koira toi. Pyysin poliiseja soittamaan kahvilaan ja kysymään, jos kukkaro oli jäänyt sinne. En kuitenkaan tiennyt kahvilan osoitetta muuten kuin summittaisesti kahvilan sijainnin asemalta käsin. Voisin kysyä kukkaroani poliisiasemalta seuraavana päivänä.

Soitinkin seuraavana aamuna ja poliisit sanoivat, ettei kukkaroa löytynyt. Sanoin, että olin jo löytänyt sen. Se olikin takin taskussa, kun se tavallisesti on housutaskussa. Poliisit kertoivat kahvilan tytön ihmetelleen, että se sokea oli metka mies: - Itse se joi vaan kahvia, mutta koiralleen osti jäätelön!

LEOPOLD ÖLLER

- sokea liikemies ja opaskoira-
aatteen kannattaja

Leopold Öller, joka oli myöhemmin perustetun Opaskoirayhdistys ry:n ensimmäinen puheenjohtaja, kirjoitti Palveluskoirat-lehdessä vuonna 1939 koirasta sokean oppaana. Hän selosti koiran avulla liikumista ja sen helppoutta vilkkaassakin liikenteessä.

Öller määritteli opaskoiran käyttötarkoituksia seuraavasti: "Koira tuntee entuudestaan reitin ja määräpaikan ja opastaa sokean sinne. Kun koira ei tiedä, minne sen on kuljetettava opastettavansa, tämä voi laskemalla kadunristeykset, kyselemällä tai muulla tavalla hallita koiraa, joten koiran opastus supistuu vastaantulijoiden väistämiseen, esteitten kiertämiseen sekä varomaan ajoneuvoliikennettä ja opastamaan rauhallisesti muissakin liikkumisesta haittaavissa tilanteissa. Koira voi opastaa tyhjälle paikalle puiston penkillä tai huoneessa istuimen luo, Koira voi opastaa myös takaisin lähtöpaikkaan."

Öller totesi, että yhteistyöstä koiran ja seilaisen sokean välillä, joka ei koiraa ymmärrä, siitä ei välitä tai suorastaan vihaa sitä, ei voi tulla mitään ja että tällaisissa tapauksissa on aivan turhaa yrittääkään.

”Koulutuksessa on käytettävä hyväksi koiran laumavaistoa. Koira on saatava käsittämään, että se on laumansa, tässä tapauksessa opastettavansa ohjaaja. Sen tulee oppia huolehtimaan opastettavastaan.”

Leopold Öller oikealla, muut tuntemattomia.

Leopold Öller todennäköisesti koiranäyttelyssä.

Morris Frank ja Buddy - Guide Dogs for the Blind.

MORRIS FRANK

- ensimmäinen amerikkalainen opaskoirankäyttäjä

Morris Frank'n koiran nimi oli Buddy ja hän käytti sitä 1930-luvulla oppaanaan monipuolisesti vieraissa-kin paikoissa. Hän kulki Buddy'n kanssa myös suurkaupungeissa ja kaikissa liikennevälineissä.

Morris Frank totesi koirastaan seuraavaa: ”Buddy on älykkäämpi kuin minä itse. Se melkein ajattelee puolestani.”

ERKKI VAKKALA

- Suomen opaskoirankäytön uranuurtaja

Erkki Vakkalalla oli Suomen ensimmäinen varsinaisesti koulutettu opaskoira, bokseri Hiisikorven Samu. Sokeaa opastavia koiria oli ollut ennenkin, mutta ne opastivat kaulapantaan kytketystä narusta kiinni pitäen. Samu oli ensimmäinen erityisissä valjaisissa opastava koira.

Vakkala oli tutustunut opaskoirankäyttöön urheilukilpailuissa Saksassa ja saanut vinkkejä koulutukseen kotimaan palveluskoiraharrastajilta ja muilta kohtalotovereilta, jotka liikkuvat korien avulla taluttimesta kiinni pitäen. Vakkala kulki Samun kanssa vaivattomasti myös kaupunkiliikenteessä. Se oli mainio apu urheilua harrastavalle miehelle

NEROLLA JA MEDINALLA ON SYVÄ YHTEYS

Teksti: Marianne Tenhami

Kuva: Medina Omeragicin arkisto

Medina Omeragic ja hänen ensimmäinen opaskoiransa Nero ovat tassutelleet yhdessä tämän vuoden maaliskuusta lähtien. Yhdessä tassuttelun onnistumiseksi Medinalta on vaadittu paljon rohkeutta ja itsensä voittamista. Prosessi ei ole ollut hänelle helppo, mutta se on kasvattanut häntä henkisesti. Palkintona kaikesta on iki-ihana Nero.

Helsinkiläinen Medina Omeragic, 30, on jo vuosia halunnut opaskoiraa liikkumisen apuvälineeksi.

- Olen aina ollut koiraihminen. Opaskoiran saaminen on kuitenkin ollut todella pitkä ja kivinen tie, johon on mahtunut tunteiden vuoristorataa. Näkövamman lisäksi minulla on lieviä oppimisvaikeuksia, jotka ovat aiheuttaneet haasteita, nainen kuvailee tilannettaan rehellisesti.

Kunpa pystyisin samaan

Opaskoira oli Medinalle ensin häilyvä, kaukainen haave. Katsellessaan lähipiirinsä opaskoirakoiden yhteistyötä hänen haaveensa voimistui.

- Naapurini liikkui opaskoiran kanssa. Katselin heidän yhteistyötään ja ajattelin, että kunpa pystyisin samaan. Sain kokeilla liikkumista hänen opaskoiransa kanssa ja ymmärsin sen liikkumisen vapauden, jonka opaskoira minulle toisi, hän muistelee. Häilyvä haave alkoi hiljalleen kypsyä ideaksi ja palo saada opaskoira voimistui. Lopulta hän halusi saada opaskoiran.

- Lähtötilanteeni oli haastava. En ollut käytännössä liikkunut juurikaan yksin valkoisen kepin kanssa. Minun oli lähdettävä ihan nollostani: miten kaduilla ja lähiympäristössäni liikutaan valkoisella kepillä. Katuja oli välillä hankala hahmottaa ja tuntui, että ei minus-tähän ole. En vain jaksakaan enkä pysty tähän. Keppitekniikkani oli onneksi hyvä ja sain paljon tukea ihanalta liikkumistaidonohjaajaltani **Sanna Törröselältä**, Medina havainnollistaa. Yläasteajoilta pakkopullaksi muodostunut, vaaralliseksi koettu lenkkeily tuntui Medinasta myös ajatuksena inhottavalta.

- Minun piti opetella lenkkeilemään uudestaan ja keksin, että tähän on hauskaa, hän toteaa. Jälleen apuna oli naapurin opaskoira, jonka kanssa nainen pääsi kokeilemaan lenkkeilyä.

Medina halusi liikkumistaidonohjaajansa siunauksen sille, milloin hänen kannattaa alkaa hakea opaskoiraa, koska ei vielä itse kokenut olevansa liikkumistaidoiltaan valmis siihen. Vähitellen reitit ja kadut alkoivat hahmottua valkoisella kepillä ja liikkumistaidonohjaaja totesi, että hän voi alkaa hakea opaskoiraa. Niinpä Medina soitti sairaanhoitopiirinsä kuntoutusohjaajalle ja hakuprosessi käynnistyi.

- Sanoin kuntoutusohjaajalle puhelimitse, että minua jännittää todella paljon ja että saatan mennä lukkoon, koska tämä on minulle niin iso ja tärkeä asia. Kuntoutusohjaaja rauhoitteli minua ja sanoi, että ei ole mitään hätää. Tämä ei ole mikään autokoulun ajokoe. Se auttoi minua valtavasti, nainen kertoo. Lenkillä valkoisella kepillä Medinan ja kuntoutusohjaajan kanssa oli mukana jälleen tuttu liikkumistaidonohjaaja Sanna paitsi henkisenä tukena, myös antamassa oman näkemyksensä Medinan liikkumisesta. Lenkki onnistui yli odotusten: kuntoutusohjaajan mukaan Medina meni lenkin valkoisella kepillä hyvin, vauhdikkaasti ja loistavalla keppitekniikalla. Puolentoista viikon päästä lenkistä hän sai myönteisen päätöksen opaskoirasta.

Ihan kuin joku olisi sanonut minussa klik

Esikurssi jännitti Medinaa valtavasti. Suomen Opaskoirakoulu Oy:n johtava kouluttaja **Tom Jaatinen** piti ensin teoriapäivän, minkä jälkeen Medina pääsi kävelemään kolmen hyvin erilaisen koiran kanssa.

- Alusta asti minulla oli Tompan kanssa todella turvallinen olo: saan tehdä virheitä ja sähläätä, eikä minulle suututa. Tomppa on ankara mutta äärettömän reilu kouluttaja, jolle voi puhua. Hän on harvoja ihmisiä, jotka ovat saaneet laukaistua jännitykseni pois, Medina luonnehtii. Kolmen erilaisen koiran kanssa käveleminen oli naiselle valtava elämys, vaikka hänellä olikin entuudestaan hiukan kokemusta naapurinsa opaskoiran kanssa kävelemisestä.

- Yksi koirista oli semmoinen hyvä jätkä, iso jättiläinen, lempeä kuin mikä, halusi leikkiä ja hammastella. Viimeinen taas oli Neron sisko: hauska koira, mutta hiukan varautunut. Ensimmäisenä tutustuin ikiihanaan Neroon, joka on itse lempeys. Ihan kuin joku olisi sanonut minussa klik. Joku minussa veti sitä koiraa kohti. Tomppa kuvaili Neroa hitaasti lämpiväksi, mutta jos Nero ottaa Medinan omaksi, Medina on koiralle jumala. Nyt minä vasta ymmärrän mitä se tarkoittaa: nero on yhden ihmisen koira. Tosi moni näkevä sanoo ihaillen, miten tuo koira sinua katsoo, nainen hehkuttaa.

Parin kuukauden jälkeen kuntoutusohjaaja soitti ja halusi vielä tehdä lenkin Medinan hahmottamisen haasteiden vuoksi. Herkkä nainen luuli heti, ettei saakaan opaskoiraa ja oli kauhuissaan. Jälleen kuntoutusohjaaja rauhoitteli häntä ja selitti lenkin olevan vain avuksi ja tueksi. Silti Medina halusi tutun ja turvallisen liikkumistaidonohjaajansa Sannan jälkeen mukaan reitille.

- Menimme työreitini: kotoa metrolle, metrolla

Itäkeskuksen metroasemalle ja sieltä Palvelu- ja toimintakeskus lirikseen. Mokailin valkoisella kepillä minkä ehdin, mutta ei se Tomppaa, Sannaa ja kuntoutusohjaajaa haitannut. Perillä odotin tuomiota, mutta kuntoutusohjaajan mukaan menin vauhdikkaasti ja varmasti. Tomppakin sanoi, että sehän meni hienosti. Nyt saat mennä takaisin Neron kanssa. Hämmästyin ja sanoin että en osaa. Sitten kuitenkin löysin itseni Neron opastamana Tompan kävellessä perässämme ja muiden jäädessä kauas taakse, Medina kuvailee. Perillä kuntoutusohjaaja kehui kaksikkoa, mutta Tomppa saisi päättää, milloin yhteistyökurssi alkaa. Medinan ilo oli ylimmillään Tompan kysyessä, pääsisikö hän yhteistyökurssille Kuopioon parin kuukauden päästä.

Kurssiväsymystä ja onnistumisia

Ennen yhteistyökurssin alkamista Nero sairastui ja kurssin aloittamista jouduttiin lykkäämään kuukaudella. Lopulta Medina junalakosta huolimatta vihdoin pääsi Kuopioon. Yhteistyökurssia hän kuvailee rankaksi mutta äärimmäisen hienoksi.

- Minua jännitti valtavasti kouluttajan tuodessa Neroa huoneeseeni. Nero tuli elämäni sellaisena karvapyörremyrskynä, Medina muistelee lämpöä äänessään. Yhteistyökurssille tyypillinen kurssiväsymys alkoi painaa sekä koiraa että sen käyttäjää viimeisenä kurssipäivänä.

- Olin vähällä soittaa Tompalle ja kirkua, että minä en jaksa, pidä koirasi! Onneksi en soittanut, Medina toteaa. Kotiin hän pääsi kuitenkin kouluttajan autokyydillä, koska junalakon juuri päätyttyä junavuoro ei vielä ollut käytössä.

Kotipaikkakoulutuksessa alettiin ensin harjoitella ja loittelupaikalle menemistä ja ensimmäistä kuntolenkkiä. Reittejä laajennettiin vähitellen työreittiin ja toiseen kuntolenkkiin. Ennen Neroa Medina on vihannut liukuportaita, mutta ensimmäisen kerran niihin opaskoiran kanssa uskaltauduttuaan on käyttänyt niitä aina. Nyt kaksikko on tassutellut yhdessä melkein vuoden.

- Tämä aika on kulunut todella nopeasti. Parin ensimmäisen kuukauden aikana olin todella väsynyt, koska opaskoiran kanssa liikkuminen oli minulle niin uutta. Tästä huolimatta kaikki on mennyt hyvin. Reitit sujuvat hienosti ja koira on todella leimautunut minuun. Opaskoira antaa minulle vapauden ja itsenäisyyden sekä sanoinkuvaamatonta onnea ja rakkautta. Meillä on syvä yhteys ja Nero on muuttanut minua ihmisenä, Medina toteaa ja samaan hengenvetoon rohkaisee näkövammaisia hakemaan opaskoiraa.

- Jos sinulla on vähänkin sellainen olo, että opaskoira olisi sinun juttusi, mene sitä kohti. Se vaatii pitkän ja rankan prosessin, mutta saat aina tarvittaessa tukea.

JOULUNA JOUKOSSA

*Teksti: Riitta-Kaisa Voipio
Kuvat: Riitta-Kaisan albumi*

Elias hengähti: - Ensimmäinen joulu yksin. Tai siis kahdestaan, eikä kyennyt estämään kyöneleitä. Ne valuivat valtoimenaan pitkin poskia, ja pian hän itki isoon ääneen. Hippu tassutteli isännän eteen, pani pään tämän syliin ja huokasi syvään. - Tässä me nyt ollaan, joulu tulossa eikä ilosta tietoaakaan, mies nyyhkytti. Hän silitti koiran päätä ja tunsi sen lämmön reittä vasten.

Radiossa Muistojen Bulevardi oli soittanut kaikki kappaleet, kun Elias havahtui. Itku oli tyrehtynyt ja koira hengitti tasaisesti samassa asennossa.

- Lähdetään lenkille, ei tässä muukaan auta, Elias sanoi ja liikahti noustakseen. Hippu virkistyi oitis, pudisteli turkkiaan ja tormasi naulakolle. Se tarjosi valjaat Eliakselle.

- Missä avaimet on?, isäntä ihmetteli.

- Ei ainakaan takintaskussa.

Hän haparoi eteisen hyllyn, siirtyi keittiön työpöydän luo ja sieltä olohuoneen tietokonetason kautta eteiseen.

- Ei missään, hän totesi.

Hippu pyörähti pari kertaa ympäri ja pysähtyi kellarin oven luo. Elias kuuli tutun kilinän, kun opas huihtaisi lukossa roikkuvaa avainnippua.

- Olet sinä mainio löytäjä, isäntä kehui, taputti koiraa ja nappasi avaimet taskuun.

- Nyt mennään.

Pakkanen nipisti kasvoja, eikä Hippu vitkastellut tarpeillaan lumipenkan katveessa. He kulkivat rivakasti puhtaaksi aurattua jalkakäytävää. Askelet narskuivat rajusti, juuri muita ääniä ei kuulunut. Jokunen auto hurautti ohi ja hälytysajoneuvo ujelsi kauempana.

Elias päätti kiertää muutaman korttelin ja yritti hen-

gittää syvään nenän kautta. Kylmä ilma teki hyvää itkuntuhruisille kasvoille. Hän nosti ne päin taivasta ja antoi viileän valua sieluun saakka.

Koirakon kääntyessä kotikadulle potkukelkka suhahti vastaan. Sitten reippaat askelet saavuttivat heitä risteyksen suunnasta.

- Onpa kylmä, tumma naisääni lausahti askelten ehdittyä rinnalle.

- Niinpä, Elias myönsi. - Pitää silti vähän ulkoilla, vaikkei huvittaisikaan. Koiran tassut eivät kestä pitkää lenkkiä. Täytyy tehdä lyhyempiä useammin, hän rupatteli.

- Hauvelillehan pitäisi pukea töppöset, nainen ehdotti, kun Hippu rupesi kampeamaan pihaan.

- Hyvää joulua!, Elias toivotti, sai samanmoiset takaisin ja kulki nurkan ympäri portaille.

- No niin, avataanhan ovi, on näet avaimet mukana. Sisällä mies ruokki koiran ja viritti kahvinkeitin. Naisen ääni jäi soimaan korvissa.

- Miten Marketta ei ollut koskaan hoksannut töppösiä, hän mietti.

Parilla napsautuksella lukulaite käynnistyi sohva-pöydällä, ja koneääni rupesi pälpättämään maailman tapahtumia.

Luettuaan päivän lehdet Elias meni keittiöön. Hän etsi höyrykattilan, laski sen alaosaan vettä ja asetti ylemmän kerroksen paikalleen. Sitten hän otti purkin maitoa, kaatoi kattilaan ja mittasi mukillisen ohrasuurimoita sekaan.

- Pidetään puuropäivä, hän myhäili.

Illemmalla Elias järjesti puhtaat pyykki kaappiin ja imuroi keittiön ja eteisen. Hän vei kellarista halkoja saunaan, puhdisti kiukaan tuhkat ja tarkisti, että oli jättänyt pyykkikoneen kannen auki. Hämmästyksensä Elias huomasi hyräilevänsä.

- Se olisi iltalenkin aika, isäntä sanoi. Hippu nousi heti, töytäisi miestä reiteen ja hulmahti eteiseen.

Ulkona oli hiukan lauhtunut, mutta yhä kengänkanoista lähti melkoinen meteli. He kiersivät korttelin nyt vastapäivään. Ennen kuin he kääntyivät omalle kadulle, joku tuli vastaan tarmokkain askelin.

- Hei taas!, aamupäiväinen nainen tervehti.
 - Pysähdyttekö, minulla on koiralle tässä töppöset, hän ilmoitti kyykistyen Hipun eteen.
 - No niin, nyt tarkenet paremmin.
 - No hyvänen aika, Elias ei osannut sanoa muuta.
 - Ja tässä sinullekin, nainen jatkoi työntäen paketin Eliaksen rukkasta vasten.

- Voi kiitos!, Elias sai soperrettua.
 Hän veti rukkasan kädestä ja ujutti muovipussipaketin taskuun.

- Minun täytyy jatkaa, olen jakelukeikalla, nainen kertoi.

Pian askelet kuuluivat jo risteyksen luona. Eteisessä Elias kumartui riisumaan Hipun töppösiä.
 - Toppakangasta, ajattelin, että villaa. Oman paketin avaan vasta aattona.

Teepannu porisi ja pari karjalanpiirakkaa lämpeni mikrossa. Elias huomasi nyt viheltelevänsä. Hän käveli Hipun sängyn luo, taputti hymyilevää koira ja tunnusti tälle olevansa melkein iloinen.

Aattoamuna radio soitti pelkkää joulumusiikkia. Elias pani lahjapaketin kahvikupin viereen ja kattoi aamiaistarvikkeita pöytään, kun ovikello soi.

- Hei!, tuttu tumma ääni sanoi porrastasanteella.
 - Tuletko iltapäivällä jouluaterialle? Meitä kokoontuu joukko yksinasuvia tästä läheltä, olet tervetullut.

- Tulen mielelläni, voinko tuoda jotakin yhteiseen pöytään?, mies sanoi ja tunsi pulssin hiukan kiihtyvän.

Kun nainen oli mennyt, Elias avasi paketin. Hän nosti kädet kohti kattoa, huoautti syvään ja kyykistyi lopuksi Hipun puoleen:

- Sain villasukat! Ei tämä elämä hassumpaa taida ollaakaan.

Perinteisen joulukertomuksen kirjoittaja Riitta-Kaisa Voipio syksyisissä harrastuksissaan.

RAUMACATA
YOUR RELIABLE PARTNER AT SEA

puh. 02 822 7900
Lounaisväylä 3, 26820 RAUMA
www.raumacata.fi

FMS-SERVICE.fi
Levytyökoneita

Tuottajankuja 1 A 8-9
60100 Seinäjoki
Puh. 050 349 0067
www.fms-service.fi

Katterla Oy

Vedeneristystyöt sekä katto- ja
siltaeristykset ammattitaidolla!
Posanlenkki 12, 90620 Oulu
puh. 0207 291 400
www.katterla.fi

vasemmisto
Vasemmistoliiton
Euran yhdistys ry

Karhupuiston
Isännöinti

Porthaninkatu 10, Helsinki
Puh. 09-4257 700
www.isannoitsija.org

Procons

Teollisuustie 4, 66100 Maalahti
Puh. 06 315 8800
www.procons.fi

PEDERSÖRE
SKOGSENTREPRENAD AB

Nåpevägen 394, 66900 Nykälery
puh. 050 308 8041

HUBER
TECHNOLOGY
WASTE WATER Solutions

KESKUSTAKSI

ferag...

FERAG NORDIC OY | FINLAND
Melkonkatu 24, 00210 Helsinki
www.ferag.com

INSINÖÖRI- JA ARKKITEHTITOIMISTO OY
PALOLA & PIISPANEN

LARSMO⁺
FÖRSAMLING

www.larsmoforsamling.fi

TREND
OPTIC

Bulevardi 13, 00120 Helsinki
puh. 09 612 1060

LINDFORS & CO

Aleksanterinkatu 17, Helsinki
puh. 020 762 2510

www.lindforsco.com

Ulko- ja sisämaalaukset
sekä remonttityöt
pääkaupunkiseudulla.

Tmi Petri Hautala
Puh. 040-832 6555

VARATTU

Sähkö-Wathén Oy

Vanajantie 13-15 C 9
00510 Helsinki
puh. 040 030 5414

www.sahko-wathen.fi

Vantaan
Luonnonkivi Oy

Nauharinne 13
01260 Vantaa
puh. 040 513 8419

Asianajotoimisto
Leena Partanen Oy

Vapaalankuja 5 C, 01650 Vantaa
Puh (09) 454 7901

www.leenapartanen-law.fi

**Konsultointi ja
Laskenta Ahonen**

Keskikatu 1 A 5, 04200 Kerava
puh. 044 523 7676

hattula.fi
Elämää varten.

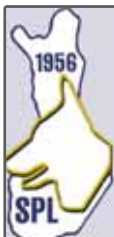

Iitin kunta
www.iitti.fi

LABSYSTEMS
DIAGNOSTICS
speaking your language

www.labsystemsdx.com

camtek
www.camtek.fi

Saksanpaimen-
koiraliitto

Järvihaantie 16
01800 Klaukkala
puh. 045 316 9880

www.spl.fi

**Omanlainen,
mutta onnellinen.**
Hollolahollola.fi

Alf Lökström Oy

Vannekuja 7
01450 VANTAA

Puhelin 0400 531 708

PORVOON
ERUNA

PAIKKAKUNNAN ELINTARVIKETUKKU

Maalarinkuja 2, 06150 Porvoo
Puh. 019 5219 900
www.porvoonperuna.fi

URHEILUNURKKA MĀRTIŅŠ VIZULIS TEKEE MITÄ HALUAA

*Teksti: Ligita Damberga
Kuvat: Mārtiņš'in albumi*

"Käänän maapallon ylösalaisin, ja tarvittaessa teen sen", Mārtiņš sanoo. Yritteliäs, nuori ja urheilullinen. Sokeana hän ei koskaan ole istunut kotona tyhjäkäynnillä.

Mārtiņš Vizulis kilpailee karatessa ja aluksi hän harjoitteli sitä näkevien ihmisten kanssa. Nykyään tämä huippukarateka osallistuu kilpailuihin myöskin ulkomailla. Tämä todistaa sen, että vakavatkaan näköongelmat eivät ole tuomio ja este itsensä kehittämiseksi.

Martinin näkö heikkeni nopeasti ja lääkärit neuvotivat häntä lopettamaan urheilun. Ehkäpä joku muu luopuisi urheilusta, vaan ei Mārtiņš. Yhdessä valmentajan kanssa kehitettiin henkilökohtainen harjoitussuunnitelma. Tänä vuonna Mārtiņš kävi viisipäiväisessä maailmanlaajuisessa karateseminaarissa Espanjassa. Siellä oteltiin japanilaisten mestareiden kanssa ja tarkoituksena oli määrittellä osallistujien kilpailutaso.

Joka päivä oli kaksi 2-3 tunnin harjoitusta, jotka olivat osa koetta. Sietämätön kuumuus, valtava raskaus ja jännitys olivat haittatekijöitä harjoituksissa.

"Vasta jäähyväistilaisuudessa ilmoitettiin, että minulle on myönnetty musta vyö", kertoi Mārtiņš. Hän jatkoi: "Minä olen nyt onnistunut kovan suorituksen jälkeen ja voin kotonakin ajella mustalla vyöllä!"

Parasta aikaa Mārtiņš Vizulis valmistautuu karaten MM-kisoihin, jotka järjestetään Unkarissa lokakuun lopussa.

Mārtiņš on ammateiltaan fysioterapeutti, hieroja ja kylvettäjä. Hän valmistui ammatteihinsa Latvian yliopiston Riian lääketieteellisestä korkeakoulusta. Omaan nimeään kantavan, Mārtiņa Vizuļa masāžu centrs/Mārtiņš Vizulis'n - hierontakeskuksen, lisäksi Mārtiņš työskentelee kahdessa terveyskeskuksessa. Työpäiviensä Mārtiņš sanoo olevan 'intensiivisiä' ja tarkasti suunniteltuja.

Romeo auttaa

Jokapäiväisessä elämässä Mārtiņš'a auttaa - kuten hän sanoo - hänen paras ystävänsä ja kumppaninsa - taistelija, jolla on neljä tassua. Se on opaskoira ja seuralainen Romeo.

Mārtiņš puhuttelee koiraansa nimellä Romis. Hän kertoo Romis'ista nauraen "Minulla oli ennen Romis'n

tuloa jalat lätäköiden kastelemat ja otsa mustelmilla. Törmäilin pylväisiin, liikennemerkkeihin ja puunoksiin.

Romis'lla oli ennen minulle tuloa pitkä peruskoulutus. Samoin minun piti yhdessä Romis'n kanssa osallistua usean viikon yhteistyökoulutukseen, että opisin liikkumaan sen kanssa ja tavan ymmärtää sitä."

"Romis oppi, että valjaiden toisessa päässä oli näkövammaisen, joka toimii varsinaisena laumanjohtajana."

Tässä yhteistyössä näkövammaisen ja koiran välillä päätökset tekee tavallisesti eläimen omistaja. "Jo alkutaipaleella meinasi meiltä molemmilta mennä sekä terveys että henki, kun kerran käskin Romis'a viemään meidät kadun yli. Romis vaan seistä jökötä edessäni, eikä liikkunut mihinkään. Se älysi, että olimme suuressa vaarassa jäädä auton alle, sillä auto lähestyi meitä kovalla vauhdilla."

Joissakin erityis- tai vaaratilanteissa voi koira siis ottaa päätöksentekovastuun ja sen haltijakin oppii luottamaan sen tekemisiin. Toisiaan ymmärtävien – siis koiran ja opastettavan - kulkeminen on sulavaa huippuyhteistyötä. Märtilš ei ollut aikaisemmin ajatellut, että koira pystyisi toimimaan vaaratilanteessa edellä mainitulla tavalla.

(Toimituksen kommentti: Märtilš on kuurosokea, eikä hän pysty kuulemaan mm. lähestyvää autoa. Romis kertoo sen Märtilš'lle. Heillä on yhteinen kieli!)

Romis valvoo Märtilš'in karateharjoitusta.

TULLAAN TUTUIKSI KAISA PENTTILÄ, MUKANA MONESSA

*Teksti: Katarina Anhava
Kuvat: Hannu Tuominen*

Kaisa on 60 vuotta nuori espoolainen retiniitikko, IT-ammattilainen, yhdistysaktiivi ja käsityöyrittäjä, jonka palkintokaapista löytyvät maalipallon SM-, PM-, EM-, MM- ja paralympiakultamitalit. Kaisan ollessa parikymppinen, silmälääkäri töksäytti hänelle, että sinulla on retinitis ja tulet sokeutumaan. Näkemiin ja kuulemiin, seuraava potilas, olkaa hyvä. Niine eväin Kaisa poistui vastaanotolta pupillit laajennettuina ja pää pyörällä. Ajokortti lähti 25-vuotiaana ja nelikymppisenä Kaisa sokeutui kokonaan.

Mikä on retiniitikko?

Retiniitikko on henkilö, joka sairastaa perinnöllistä silmänpohjan rappeumaa aiheuttavaa sairautta. Näitä rappeumia aiheuttavat kymmenet, oireiltaan ja etenemiseltään eroavat silmäsairaudet, joiden yhteinen nimittäjä on perinnöllisyys. Geenitutkimuksen myötä eri tautivariaatiot on pystytty luokittelemaan tarkemmin ja Kaisan retinitis on suomalaisessa geeniperimässä yleisin, resessiivisesti periytyvä sairaus. Hänen vanhempansa olivat terveitä kantajia, eli normaalisti näkeviä ihmisiä. Aivan lähisuvussa ei ollut muita sokeita, vasta vanhemmalla iällä Kaisa on tutustunut kolmanteen serkkuunsa, jolla on sama geenivirhe. Heidän mummonsa olivat serkuksia.

Kaisa ja Klaara.

Näkövammarekisterin mukaan sairastuneita on Suomessa noin 1800.

Kauppaopiston nainen lähti uusille urille

Kaisa oli nuori, näkevä, lappeenrantalainen ylioppilasmerkonomi, joka seurusteli kurssikaverinsa kanssa, mutta oli saanut silmälääkäriltä lohduttoman

diagnoosin ja ennusteen. Ensimmäinen ja tyypillinen reaktio oli asian kieltäminen: ei voi olla totta, ei voi sattua minulle. Nyt, kun rikos on jo vanhentunut, Kaisa jopa vähän puolustelee pöljää lääkäriä sanomalla, että se oli sitä 80-lukua ja lääkäriä tuskin oli ollut toista niin nuorta retinitis-potilasta, minkä vuoksi hän ei osannut rauhallisesti selittää Kaisalle mitä on odotettavissa ja miten nyt toimitaan, mistä saada lisätietoa ja vertaistukea. Onneksi sokeutuminen tapahtui vähitellen, näön huononemiseen ja ajatukseen vammasta ehti tottua. Silti Kaisa oli asian kanssa hyvin yksin. Vielä viisi vuotta diagnoosista hän luuli olevansa Suomen ainoa näkövammaisen, sillä ei ollut koskaan tavannut toista. Se oli rankkaa aikaa, kun ei voinut kuvitella millainen tulevaisuus on, mitä vaihtoehtoja tai mahdollisuuksia hänellä on, pärjääkö sitä ylipäättään. Muistaa sopii, ettei tuolloin ollut **Tohtori Googlea**, hakukoneita eikä sosiaalista mediaa. Lukunäkö hävisi ensin ja silloin alkoi aktiivinen ratkaisukeskeisyys. Kaisa ajatteli, että sokeana varmaan kaatuu usein, täytyy siis opetella kaatumaan loukkaamatta itseään. Hän aloitti judoharrastuksen ja kaatuili salilla aktiivisesti viisi vuotta. Sokeutumisen jälkeen Kaisa ei ole montaa kertaa kaatunut, kerran kävellyt ojaan, kun meni koiran edelle, ja talvisia liukastumisia on satunut siinä missä näkevillekin. Opinto-ohjausta Kaisa ei muista saaneensa, mutta ymmärsi itsekin, ettei sokea kirjanpitäjä ole ihan hittituote, täytyy kouluttautua lisää. Häntä ovat aina kiinnostaneet tekniikka, logiikka ja matematiikka. Hän oli ollut tietokoneorientoinut ja tehnyt ohjelmointia jo, kun ensimmäiset PC:t tulivat. 70-luvulta asti tietotekniikka on ollut yksi näkövammaisammatti, kun teollisuus-

den suurtietokoneet oli ohjelmoitu reikäkorteilla. IT-alan valinta oli hyvä, se on pitänyt Kaisan työelämässä jo 33 vuotta eikä loppua vielä näy. Kaisa tutki perinteisiä painettuja opinto-oppaita ja löysi sopivan linjan näkövammaisten ammattikoulusta, Espoosta. Pääseminen nimenomaan näkövammaisten kouluun sokeutumisen kaaren alkupuolella oli erittäin hyvä asia ja tärkeä vaihe Kaisan elämässä. Hän pääsi integroitumaan näkövammaisyhteisöön, mikä vielä 80-luvulla oli normaalia. Kaltaistensa seurassa sai vertaistukea ja saattoi jopa vitsailla omalla vammallaan tai kommelluksillaan, mikä auttoi vammallaan hyväksymisessä ja näkövammaisidentiteetin omaksumisessa. Hän ei ollut luokan outolintu. Nykyään näkövammaiset integroidaan näkevien kanssa samoihin kouluihin ja oppilaitoksiin, mikä ei välttämättä ole hyvä asia, koska uusille näkövammaisille ei pääse niin helposti muodostumaan näkövammaisidentiteettiä ja he tuntevat olevansa joukosta poikkeavia. Varsinkin nuorena se ottaa koville.

Keppi tutuksi

Kaisan näkö huononi pikkuhiljaa eikä hän ollut vielä ennen ammattikoulua tarvinnut valkoista keppiä. Koulussa keppejä käyttivät muutkin, joten kun Kaisa alkoi kadulla törmäillä ihmisiin tai tolppiin ja kompuroi kuoppiin. Hänen piti miettiä, haluaako olla se, jota näkevät luulivat päihtyneeksi, hulluksi tai näkövammaiseksi. Elämä helpottui heti, kun valkoisen kepin otti käteen. Ihmiset väistivät Kaisaa, sen sijaan että Kaisan piti yrittää arvata miten väistää ihmisiä. Aluksi hän vielä näki ihmisten kauhistuneet ilmeet, kun hän tuli vastaan kepin kanssa, mutta kun näkö huononi, ei muiden reaktioita enää nähnyt ja kepin käyttö helpottui. Kaikkien huonosti näkevien on tämä asia itsensä kanssa keskusteltava ja hyväksyttävä, yleensä se tapahtuu vasta pakon edessä. Kaisalla käännekohta oli se, kun hän tuli pimeänä iltana junalla Kilon asemalle, jossa oli jostain syystä katuvalaistus poissa päältä. Kaisa ei nähnyt yhtikäs mitään. Vaihtoehdot olivat jäädä asemalle yöksi tai kompuroida ihmisten kävelyäänien perään osatakseen ulos. Sen jälkeen valkoinen keppi kulki aina laukussa.

Työelämässä

Kaisalle urkeni ura Näkövammaisten Liitossa. Ensimmäiset 25 vuotta hän opetti näkövammaisryhmille tietotekniikkaa. Nyt luokahuoneopetus on taakse jäänyttä elämää ja Kaisa antaa IT-käyttäjätukea puhelimen välityksellä. Kaisaa konsultoidaan, jos vaikkapa apuvälineisiin tulee virhetilanne, tarvitaan uusia apuvälineitä tai kehitetään uusia apuvälineitä. Ongelmia ilmenee koko ajan, uutta tekniikkaa tulee lisää ja Kaisan on jatkuvasti seurattava tätä nopeasti kehittyvää alaa pysyäkseen vauhdissa mukana.

Perhe-elämää

Mielitietty tosiaan löytyi samalta kurssilta kauppaopistosta ja tänä vuonna juhlimaan 35-vuotishääpäivää. Lapsia on kaksi, nyt jo nuoria aikuisia. Koska Kaisan sokeutuminen oli tiedossa, ei lasten saamisella pidetty kiirettä, ensin matkusteltiin ja katseltiin vähän maailmaa. Raskausajat huononsivat näköä aika lailla, nuoremman lapsen taaperoiästä Kaisalla on vielä näkömuistikuvia, sen jälkeen hän ei tiedä minkä näköisiä lapsista on tullut. Ensimmäisen lapsen kanssa perhe matkusti useamman kerran vuodessa, mutta kun oli kaksi lasta ja sokea äiti, niin ei tehty kuin jotain pieniä reissuja. Lastenhoidon arkitiimit sujuivat hyvin, mutta kaikki poikkeavat jutut olivat hankalia, kuten vaikka neuvolakäynnit. Mies on näkevä, joten hän hoiti silmä- ja vitamiinitippon annot ja muut näköä vaativat toimet. Kaisa erosi muista äideistä mm. vetämällä lastenrattaita; valkoinen keppi kulki edellä, Kaisa välissä ja kärryt perässä. Kun lapset eivät paremmasta tiedä, niin heille se sokea äiti on se paras äiti. He oppivat jo varhain, ettei äidin luota voi karata, sillä heitä ei löydetä ja he voivat eksyä. Siperia opettaa; joskus he jäivät kävelemään liian kauas äidin taakse eivätkä huomanneen tämän kääntyneen kulman ympäri ja kova hätähän siitä tuli. Syötettäessä he oppivat nopeasti avaamaan suun ja auttamaan lusikan suuntaa, mihin varmaan vaikutti se, että jos heilutti päätään ei-

kä tehnyt yhteistyötä, saattoi saada puuroa korvaan. He oppivat myös aika nopeasti käyttämään lusikkaa itse. Varmasti he käyttivät äidin sokeutta myös hyväksi, piilottivat epämieluisan ruoan lautasen alle ja sanoivat, että on jo syöty.

Kissaihminen saa opaskoiran

Kaisalla oli ollut lapsuudenkodissaan maalla kissoja. Vaikka hänellä ei ollut aikuisperheessään koskaan kissaa, hänellä mielsi itsensä täysin kissaihmiseksi. Vaan kun Kaisa lopulta nelikymppisenä sokeutui, hän kypsyi kuudessa vuodessa ajatukseen opaskoirasta. Ensimmäistä koiraakaan hänen ei tarvinnut odottaa kuin vajaa vuosi, kun jotkut jonossa edellä olivat peruuttivat hakemuksensa. Elettiin vuotta 2010. Labbis Sepi oli kaikkeen mukautuva ja kuuliainen, se meni kiltisti sinne, minne Kaisa halusi. Se ei juuri hötkyillyt ja otti nokoset emännän jalan vieressä, jos tämä jäi suustaan kiinni jonkun kanssa. Sepillä alkoi iän myötä ilmetä jäykkyyttä takajaloissa ja sillä oli selviä vaikeuksia portaissa sekä liukkailla alustoilla. Kaisan piti jo miettiä reittivalintoja sen mukaan, pääseekö Sepi niitä kulkemaan. Hänelle oli tarjottu uutta opasta heinäkuussa, mutta Kaisa ei vielä halunnut nuorta koiraakaan sähläämään Sepin rinnalle, perhe oli nimittäin päättänyt, että Sepi viettäisi eläkepäivät kotona. Tuli lokakuu ja Sepi oli rapiat 11 vuotta. Se oli vielä edellisenä päivänä jaksanut hyvin neljän kilometrin virkistyslenkin vapaana liikkuen. Sillä pettivät jalat, eikä se päässyt ylös. Se vietiin eläinlääkəriin, joka totesi Sepillä olevan myös neurologisia oireita, aivokasvaimen mahdollisuuttakin arvailtiin. Sepi jäi sille reissulle eikä sen tarvinnut kärsiä pitkään. Klaara on labbiksen ja kultaisennoutajan sekoitus ja ollut talossa kolmatta vuotta. Ei-koiraihmisistä hämmästytti, miten erilaisia persoonia koirat ovat. Klaara kyllä tietää minne Kaisa haluaa mennä, mutta sillä on omat visionsa asioista; "Jos kuitenkin mentäisiin tänne?" Klaara myös seuraa ympäristöään valppaana koko ajan, silloinkin kun ollaan pyhädyksissä eikä tapahdu mitään.

Yhdistystoimintaa

Kaisa meni mukaan yhdistystoimintaan ensiksi Retina ry:hyn 90-luvun puolivälissä. Nykyään hän on aktiivisesti "vain" neljän yhdistyksen luottamustehtävissä; käsityöyhdistyksen hallituksessa, Espoon Seudun Näkövammaisten varapuheenjohtajana sekä Länsi-Uudenmaan ja Espoon Vammaisneuvostossa. Näkövammaisten keski-ikä nousee koko ajan ja aktiivisten yhdistysihmisten löytäminen on vaikeaa. Itseä motivoi oman vammairyhmän etujen ajaminen, se oma lehmä ojassa. Ja kukas se oman vammairyhmän paras asiantuntija on, ellei vammaisen itse? Heillä, jotka eivät tunne näkövammaisuutta, voi olla hyvin erikoisia harhaluuloja – kuten että soke-

NÄKÖVAMMAISKÄSITÖITÄ – TAIDOLLA

www.sokkotaito.fi

at eivät voi käyttää portaita tai puhelinta, koska eivät näe. Kaisa haluaa olla tuomassa esille mitä näkövammaiset todella tarvitsevat ja ovat vailla. Että hissi voi olla vaikeampi kuin portaat, jos se ei puhu tai kerroksia ei ole merkitty oven ulkopuolelle kohonumerolla. Siihen ei edes paljoa vaadita; pala kartonkia ja askartelusakset noin ensi hätään. On turhauttavaa joutua odottamaan paikalle jotakuta näkevää kertomaan, oletko oikeassa kerroksessa tai soittaa videopuhelu kysyäksesi samaa asiaa. Vammaisneuvostoissa hoidetaan erilaisia, yhteiskunnallisesti tärkeitä asioita esimerkiksi rakentamisen, saavutettavuuden ja kuljetuspalveluiden toimivuuden suhteen. Paikallisjärjestössä järjestetään toimintaa jäsenistölle. Espoossa jäsenistön ikäjakauma on hieman keskimääräistä korkeampi, joten pitää miettiä millaiseen toimintaan jäsenet haluavat lähteä mukaan. He ovat käyneet teatterissa, jonne on hankittu kuvailutalkaus. Sokealta jää teatterikokemuksesta uupumaan aika paljon, jos hän kuulee vain repliikit, joten kuvailutulkauksessa joku näkevä kertoo, yleensä kuulokeisiin, mitä lavalla tapahtuu. Espoolaiset ovat järjestäneet myös opastettuja kävelylenkkejä, jossa joku näkevä kulkee edellä ja koirakot tulevat perässä. Käsityötapahtumia on myös ollut muutama. Käsityöt ovat näkövammaisille kuntouttavia, käsien käytön ja tuntoaistin harjoittaminen on tärkeää – kädetön näkövammaisen on silmätön.

Harrastuksia

Kaisa kertoo olevansa kiinnostunut aivan kaikesta, aika vaan tahtoo loppua. Päivääkään ei kulu ilman kirjojen kuuntelua. Valikoima on onneksi laaja. Toinen rakas harrastus ovat käsityöt ja Kaisa rentoutuu pyörittämällä omaa käsityöryitystään Sokkotaito Oy:tä. Yrityksen tuotteisiin voi tutustua nettisivustolla www.sokkotaito.fi. Kaisa urheilee, hän oli parikymmentä vuotta aktiivinen maalipallon pelaaja maajoukkueetasolla.

Maalipallo on sisäpeli, jossa maata pitkin heitetään palloa, jonka sisällä on kulkuset. Pallon kulku torjutaan heittäytymällä vartalolla sen eteen, eli judosta oli hyötyä tämän harrastuksen suhteen. Joukkueesta on kentällä aina kerrallaan kolme pelaajaa ja vaihtopenkillä on muutama. Näkevätkin voivat pelata kansallisella tasolla, heidän silmänsä peitetään pelitilanteessa. Kansainvälisiin peleihin heitä ei huoliteta. Kaisan mitalisarja on komea, kultaa löytyy ihan joka lähtöön SM-kisoista paralympialaisiin. Viimeinen mitali on vuodelta 2014. Nyt seniorina Kaisa on palannut SM-joukkueeseen mentaliteetilla ”huonot harjoittelee”.

Etniset allergiat

Valitettavasti kaikki ihmiset eivät suhtaudu hyvin opaskoiraan. Kaisa kutsuu ilmiötä etniseksi allergiaksi, koska lähes aina ongelmat ilmenevät ei-kantasuomalaisen väestön kanssa. Yleensä asia on ratkennut opaskoirakorttia näyttämällä ja kertomalla että Suomen lain mukaan oppaat saavat tulla kauppaan / taksiin / ravintolaan / hotelliin. Kerran Lappeenrannassa käydessään Kaisa joutui soittamaan thairavintolaan poliisin. Tarjoilija oli ohjannut seurueen pöytään, ottanut tilauksen vastaan ja jopa laskuttanut heidät valmiiksi. Hetken päästä paikalle purjehti keittiöstä ravintoloitsija itse ja ilmoitti, että koira ei voi olla täällä. Siinä ei auttanut kaunis puhe eikä lain lukeminen, joten piti soittaa numeroon 112. Hätäkeskuksen virkailija keskusteli ravintoloitsijan kanssa. Hän kysyi, onko allerginen työntekijä samassa tilassa kuin koira, jolloin kävi ilmi, että tämä työntekijä ei ollut edes työvuorossa! Ravintoloitsija ei antanut periksi ja Hätäkeskus lupasi lähettää partion paikalle. Sitä odotellessa ravintoloitsija tuli toisiin ajatuksiin, kun ruoatkin oli jo maksettu. Hetken aikaa seurue mietti uskaltavatko he kaiken tämän jälkeen syödä sitä ruokaa, mutta nälkä oli jo kova. Poliisit soittivat vielä olevansa tulossa, jolloin heille saattoi sanoa, että tilanne oli jo ratkennut. Hotellien kanssa voi olla myös ongelmia. Isot ketjut ovat ihania, niissä on koirille herkut, kakkapussit ja pedit valmiina odottamassa. Pienet perhehotellit ovat hankalimpia. Varausta tehdessäsi huone onkin juuri mennyt, kun mainitset opaskoiran.

Nykyään Kaisa osaa kysyä huoneen saatavuuden ja hinnan valmiiksi ja kun diili on kasassa, mainitaan opaskoira. Silloin varauksen vastaanottaja ei yleensä kehtaa väittää, ettei huonetta ole enää. Matkustavan näkövammaisen on syytä muistaa, että lait vaihtelevat eri maissa, Virossa opaskoiran kanssa on aivan palveluntarjoajan armoilla. Eikä se Suomessakaan tee ravintola- tai hotellikokemuksesta miellyttävää, jos ensin joutuu lyömään henkilökuntaa / omistajaa lakikirjalla päähän ja vasta riidan jälkeen he antavat niskojaan nakellen periksi.

Taksikuskeissa on paljon islaminuskoisia ja heidän uskonnossaan koira on saastainen eläin. Oppaan kanssa taksilla kulkeva saa usein huonoa ja epäystävällistä kohtelua. Kuskit haluavat panna koirat jopa umpinaiisiin takakontteihin, joten sokea saa olla hyvin tarkkana, että auto on farmarimallinen eikä sedan. Vielä Kaisan ei ole tarvinnut tilata uutta taksia, mutta pitkiä neuvotteluja on voinut joutua käymään. On hyvä, että Kaisan kaltaiset näkövammaiset jaksavat väentää näiden asioiden ja oikeuksiensa kanssa, sillä **”Ei se maailma muuten muutu.”**
(Virpi Paananen)

Feja, Edis ja Valo.

PALVELUKOIRAYHDISTYS TEODORS - VUOSIKERTOMUS 2022

Huolimatta vuoden 2022 alussa jatkuneista pandemiarajoituksista Palvelukoirayhdistys TEODORS jatkoi aktiivista toimintaansa. Vaikka vuoden alussa yleisötilaisuuksia ei järjestetty, uusien koirien päivittäistä koulutusta ja tarvittaessa harjoituksia tehtiin olemassa oleville palvelukoirille ja heidän haltioilleen.

Kynologi **Zaiga** kehitti pentukoulun, jonka tavoitteena on kasvattaa työkykyisempiä pentuja, jotka 10-12 kuukauden iän täytettyään koulutetaan vammaisten palvelu- tai opaskoiriksi. Ukrainan sota toi meille joitain taloudellisia muutoksia ja yhdistyksemme työskentelee nyt myös auttaakseen ukrainalaisia pakolaisia terapiakoirien avulla.

TEODORS'n jäsenet ovat aktiivisia WhatsAppissa erityisesti kehitetyssä ryhmässä, jossa on mahdollista vaihtaa nopeasti tietoa ja vastata erilaisiin kysymyksiin.

Kevään alkaessa rajoituksia purettiin ja Palvelukoirayhdistys TEODORS pääsi osallistumaan erilaisiin aktiviteetteihin. Kansainvälisenä opaskoirien päivänä 27. huhtikuuta Riian Vērmanes Park'ssa järjestettiin opaskoirien kykytestit ja kynologit olivat todella tyytyväisiä koirien esityksiin.

Carnikavan naapurikunnan, Adaži'n lukio järjesti 24. toukokuuta 5-8 -luokille urheiluotteluita ja opaskoirat osallistuivat tähän tapahtumaan esittelyillä. Kiinnostus oli suurta ja jäsenemme vastasivat mo-

niin kysymyksiin. Tänä vuonna Palvelukoirayhdistys TEODORS osallistui jälleen "Hospital Street Neighborhood Festival 2022" -tapahtumaan. Festivaalin osallistujat osoittivat suurta kiinnostusta yhdistyksemme toimintaa kohtaan ja seurasivat opaskoirien esittelyjä, joissa kaikki kiinnostuneet saivat esittää kysymyksiä ja saada perusteellisia vastauksia sekä osallistua tosielämän kokemuksiin. Yhdistyksemme on erittäin tyytyväinen saamiinsa lahjoituksiin. Lokakuuta Torņakalnšsin yksityislukion seitsemännen luokan oppilaat vierailivat opettajansa **Evija Seleckan** kanssa yhdistyksessämme Juglassa. Siitä tuli erittäin vilpiton tapahtuma. Lapset osoittivat suurta kiinnostusta palvelukoiria kohtaan, niiden koulutukseen ja siihen, kuinka suuri apu heillä on isännilleen, mutta ennen kaikkea – he yllättyivät palvelukoirien kyvyistä.

Kansainvälinen uusi opaskoiratentti järjestettiin elokuun alussa Carnikavassa. Se oli tapahtuma, johon osallistui koirankäyttäjiä Latvian sokeiden liitosta, Suomen Opaskoirayhdistyksestä ja edustajia Palvelukoirayhdistys TEODORS:sta. Kokeen arvostelivat **Zaiga Kļaviņa** ja **Egils Vinogradovs** Latviasta. Opaskoiramme Hugo ja sen isäntä Deniss tekivät erinomaisen tuloksen. Olemme kiitollisia tapahtuman sponsorille Opaskoiran Joulu ry:lle ja henkilökohtaisesti **Juha Herttuaiselle**. Kolmen päivän ajan vieraamme ja kannattajamme majoittuivat viehättävään majataloon Gauja-joen luonnonkauniilla rannalla. Toinen huomionarvoinen tapahtuma oli lokuun alussa, kun edellä mainittu jäsenemme **Deniss**

Ovsyannikovs ja hänen opaskoiransa Hugo palasivat Espanjaan suuntautuneelta kilpailumatkalta kohtiin sokeiden pöytätenniksen Euroopan mestareina.

Tällä kirjoitettaessa yhdistyksemme jäsenillä on 11 palvelukoira, joista kymmenen opaskoira ja yksi avustajakoira: Serena, Annekene, Vera, Mango, Zuzze, Neira, Riika, Tikka, Hugo, Panda ja Elfa. Yhdistys hoitaa myös seniorit Zanen ja Ulan. Latviassa on lisäksi kolme Venäjältä 90-luvulla tullutta opaskoira ja kahdeksan Zaigan koirakoululta tullutta, siis yhteensä 24 koira.

Myös suru-uutinen - tänä vuonna kaksi opaskoira, Tony ja Feja, jäivät ansaitulle eläkkeelle. Ne sijoitettiin hyviin koteihin vilpittömien ihmisten hoitoon, mutta heidän sairaudet osoittautuivat voimakkaammiksi.

Yksi suurimmista tukijoistamme on CABOT OYJ, joka CABOT FOUNDATION'n tuella on myöntänyt meille apurahan yhden palvelukoiran kouluttamiseen. Uusi kultainennoutaja, nimeltä Eddy, koulutetaan.

Olemme ylpeitä siitä, että yhdistyksemme valokuvänäyttely kiertää edelleen Latviaa! Vuosi alkoi Bauskan kunnassa (Svitene, Gailišin seurakunta, Vecsaule). Se on nyt Ilükstessä ja jatkuu Selian (Selonia) kautta muille paikkakunnille. Kiitos **Ilze Bērziņai** näyttelyn järjestämisestä!

Palvelukoirayhdistys TEODORS kiittää kaikkia lahjoittajia ja tukijoita! Sinun avullasi yhdistys voi toi-

mia ja auttaa enemmän vammaisia. Ziot.lv:n kautta saatujen lahjoitusten ansiosta koiramme ovat saaneet laadukasta ruokaa ja osan eläinlääkäripalveluista. Riian valtuuston hyväntekeväisyysosaston ansiosta meillä on varaa vuokrata tilamme, jossa voimme tavata, vastaanottaa ja jakaa koiranruokaa sekä säilyttää yhdistyksen materiaaleja.

Erityiset kiitokset kynologeillemme Zaiga Kļaviņai ja Juha Herttuaiselle heidän suuresta panoksestaan yhdistyksen hyväksi sekä kiitos tuesta pitkäaikaisille ystävillemme Suomessa!

Kirjoitamme toiminnastamme säännöllisesti Facebookissa @servisasunubiedriba ja www.draugiem.lv/servisasunubiedriba

Vilpittömin terveisin

Velga Zēgnere

Latvian palvelukoirayhdistys TEODORS

Braila Street 5, Riika, LV-1024

servisasuns@gmail.com, puh. 29462975

Yhdistykselle voi lahjoittaa useilla tavoilla, katso kotisivumme: <https://www.teodors.org/jaunumi/>.

Vastaanottaja: PALVELUKOIRAYHDISTYS THEODORS

Rek.nro: 40008208343

Pankki: SWEDBANK

Tilausno: LV04HABA0551036537614

BIC/SWIFT: HABALV22

Arvostamme aina lahjoituksiasi.

Velga Zēgnere ja Toko.

LATVIAN PALVELUKOIRA- YHDISTYS 10 VUOTTA

*Teksti: Gunta Bite, TEODORS-palvelukoirayhdistyksen
kunniajäsen*

Kuvat: Monikas foto

Käännös: Juha Herttuainen

T EODORS-palvelukoirayhdistys täytti 10 vuotta 15.10. **Kristīne Līce**, Latvian presidentin neuvonantaja lainsäädäntö- ja kansainvälisen oikeuden kysymyksissä, oli yhdistyksen mukana juhlassa. Vuosipäivän juhlallisessa avauspuheessaan hän luki Latvian tasavallan presidentin **Edgars Rinkēvičs'n** virallisen onnittelukirjeen. Se oli tunteita täynnä ja antoi toivoa tälle palvelukoiraliikelle lisää valtion tukea tulevaisuudessa.

Juhla jatkui katsauksella yhdistyksen 10-vuotiseen työskentelyyn. Sitä täydennettiin yhdistyksen tukijoiden, yhteistyökumppaneiden ja lahjoittajien onnitteluilla. Heidän joukossaan oli seuran suurin lahjoittaja - yritys nimeltä CABOT Latvija - joka oli myöntänyt apurahan yhden opaskoiran koulutukseen. Annetulla lahjoituksella TEODORS-yhdistys koulutti opaskoira Eddyn, joka läpäisi juhlapäivänä kokeen ja ryhtyi täysivaltaiseksi opaskoiraksi.

Juhlavuoden toisessa osassa TEODORS-yhdistys kiitti pentujen sijaisperheitä, yhteistyökumppaneita terapiakoiratyössä sekä muita tukijoita, muun muassa suomalaisia kollegoita ja erityisesti **Juha Herttuaista**.

Kymmenen vuoden aikana seuran kynologi **Zaiga Kļaviņa** on kouluttanut 28 opaskoiraa ja kaksi avustajakoira, joista 26 koiraa työskentelee Latviassa ja neljä Suomessa, Englannissa ja Liettuassa. Tämä on erittäin hyvä tulos, varsinkin kun otetaan huomioon, että Latviassa se tehdään vain lahjoitusten ja vapaaehtoistyön voimin.

Näiden kymmenen vuoden aikana yhdistys on tehnyt paljon, mutta työtä on vielä edessä, niin koirien koulutuksen ja varainhankinnan suhteen, kuin Latvian yleisön valistamisessa palvelukoirien oikeuksista ja tärkeydestä.

Useat yhdistyksen jäsenet olivat myös valmistaneet yhdistykselle vuosipäivälahjoja. Kaikki olivat ystävällisiä ja toivottivat voimia jatkaa työtä huolimatta siitä, että Latvian palvelukoirien koulutuksessa ei ole ollut valtion tukea.

Juhlavuoden päätteeksi saliin tuotiin kaksi suurta kakkua, joiden päällä paloi 10 kynttilää. Palvelukoirayhdistys TEODORS'n hallituksen jäsenet **Zaiga Kļaviņa** ja **Baiba Baikovska** kuvitteellisten toiveiden kera sammuttivat kynttilät puhaltamalla. Toivomme, että toiveet toteutuvat!

Tämä oli juhla täynnä positiivisia tunteita. Ne elävät sydämässämme ja me kaikki toivomme, että seuraavat kymmenen vuotta ovat helpompia ja että paljon enemmän voidaan tehdä.

Kiitos TEODORS-palvelukoirayhdistyksen hallitukselle ja kynologi Zaigalle sekä kaikille yhdistystä lahjoituksilla tukeville.

Juhlakansaa.

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

LATVIAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Onnittelut "Teodors" -yhdistyksen 10-vuotispäivän johdosta

Hyvät Teodors-palvelukoira-yhdistyksen jäsenet ja kannattajat!

Viimeisen vuosikymmenen aikana suhtautuminen vammaisiin kaikkialla maailmassa, niin myös Latviassa, on muuttunut merkittävästi paremmaksi. Vammaisten ja vammaisten yhdistysten kohdalla se näyttää kehittyneen ymmärrettävämmäksi. Mahdollisuuksia tehdä työtä ja harrastaa löytyy elämän eri aloilta. Jokaisen latvialaisen työntekijän tulee olla oman elämänsä päättäjäksi ja vammaisenkin voi olla vaikkapa yrityksen johtokunnan jäsen.

Tavanomainen arki vaatii sopivan ympäristön saavutettavuutta, työllistymismahdollisuuksia ja hyvää asennetta. Vammaisten hyvä elämänlaatu on tavoite, johon pyrimme. Ja se voidaan saavuttaa, sillä myös hallitus on mukana koko yhteiskunnan kehittämiseksi.

Palvelukoira-seura "Teodors" on inspiroiva esimerkki siitä, miten yhteiskunta voi olla mukana parantamassa opaskoiran avulla tai pyörätuolilla liikkuvien ihmisten elämänlaatua ja antamalla heille mahdollisuuden tuntea olonsa turvallisemmaksi ja itsenäisemmäksi päivittäisissä rutiineissaan.

Haluan esittää kiitokseni jokaiselle yhdistyksen jäsenelle ja erityisesti Zaiga Kļaviņai uhratuvasta sydäntyyöstäsi, jota teet opas- ja avustajakoira-työssä ja kanssaihminen valistamisessa.

Sekä seuran ensimmäinen opaskoira Teodors, että seuran yhteensä 17 muuta palvelukoira ovat kymmenen vuoden olemassaolonsa aikana olleet luotettavia kumppaneita näkö- ja muille vammaisille. Ihmiset tarvitsevat koiria, vammaiset vielä enemmän!

Onnittelen teitä kaikkia lämpimästi yhdistyksen 10-vuotispäivän johdosta! Se mitä olette tehneet, on inspiroivaa myös jatkotyössä!

Ystävällisin terveisin - Patiesā cienā

Edgars Rinkēvičs

Latvian presidentti

Juhlakakku.

Kristīne Līce ja Gunta Bite.

Toinen vasemmalta Viktors Sergejevs, Baiba Baikovska, Zaiga Kļaviņa, Kristīne Līce ja Egils Vinogradovs.

Līga Ķikute ja hänen koiransa Rīga.

PARRANPÄRINÄÄ

Koonnut: Juha Herttuainen

OPASKOIRAN JOULU RY - VUOSIKERTOMUS 2022

Vuosi 2022 oli yhdistyksen kymmenes toimintavuosi. Hallituksessa ovat toimineet: puheenjohtajana **Erkki Virtanen**, vapa-puheenjohtajana Merja Helander ja sihteerinä **Juha Herttuainen** sekä muut jäsenet **Tiina Ihalainen** ja **Matti Syrjälä** ja varajäsenet **Katja Arvonen** ja **Taina Ansela**. Toiminnantarkastajana toimi **Sanna Hurri**, varalla **Toni Helander**. Hallitus kokoontui tilikauden aikana kaksi kertaa.

Vuoden lopussa yhdistyksessä oli 20 jäsentä. Yhdistyksen rahastonhoitajana toimi **Aleksanteri Herttuainen**. Mediatuotteiden ulkoasuista vastasi **Rauno Kinnunen**.

Yhdistyksen varainhankintatuotteena julkaiseman Opaskoiran Joulu 2022 -kirjan toimitti Juha Herttuainen. Kyseessä oli kirjan 11. vuosikerta ja sen painosmäärä oli 900 kappaletta. Kirjan ilmoitusmyynnin suoritti PrintMix Oy ja irtonumeromyynnin Aleksanteri Herttuainen.

Yhdistys tuki Latvian Palvelukoirayhdistyksen (LPY) toimintaa. Tuki ohjattiin Latvian opaskoirien ruokinta- ja lääkintärahoitukseen sekä LPY:n leiri- ja koetointaan.

Suomesta osallistui syyskuussa kaksi opaskoirakkoa LPY:n järjestämiin opaskoirakokeisiin. Kokeissa toi-

mi tuomarina **Allan Aulan** asemesta **Zaiga Kļaviņa**. Allan kärsi pitkäkestoisesta sairaudesta ja hän menehtyi sen murtamana myöhemmin syksyllä. Allan toimi LPY:n opaskoirakatselmusten suorittajana ja usein myös koetuomarina koko yhdistyksen toiminnan ajan. Uudeksi katselmusten suorittajaksi on nimetty majuri **Egils Vinogradovs**, joka on aiemmin toiminut Latvian Poliisikoiralaitoksen johtajana.

Yhdistys toimii muiden suomalaisten lahjoittajien yhteistyötahona ohjaten rahalahjoitukset LPY:n ruokinta- ja eläinlääkintärahoon. Yhdistyksen toimesta välitettiin Baltian näkövammaisille Suomesa käytöstä poistettuja näkövammaisten apuvälineitä sekä sokkonuorisolle hyväkuntoisia käytettyjä ulkoiluväitteitä ja kenkiä.

Zaigan koirakoulu on tuottanut vuonna 2011 aloitetun toiminnan aikana yhteensä 24 opaskoiraa ja kaksi avustajakoira. Nyt Latviassa on 17 käytössä olevaa opaskoiraa ja yksi avustajakoira. Lisäksi on koulutettu yksi avustajakoira Englantiin ja yhtä koira ollaan kouluttamassa hypokoiraksi Liettuaan. Kahdeksan koira on luovutettu Suomeen terapiakoiriksi.

Yhdistyksen taloudellinen tulos osoittaa tappiota 619,89 euroa. Yhdistyksen sihteeri jatkoi 1980-luvulla aloittamansa kirjallisen opaskoiraperinteen keräämistä ja arkistointia. Työ jatkuu edelleen...

Opaskoiran Joulu ry:n hallitus ja muut toimihenkilöt 2022-2023

Erkki Virtanen, jäsen, hallituksen puheenjohtaja
Merja Helander, jäsen, hallituksen varapuheenjohtaja
Tiina Ihalainen, hallituksen jäsen
Matti Syrjälä, hallituksen jäsen
Katja Arvonen, hallituksen varajäsen
Juha Herttuainen, yhdistyksen sihteeri
Sanna Hurri, yhdistyksen toiminnantarkastaja
Toni Helander, yhdistyksen varatoiminnantarkastaja
Rauno Kinnunen, mediatuotteet
Aleksanteri Herttuainen, rahastonhoitaja/tilausmyyji

Opaskoiran Joulu ry kiittää Opaskoiran Joulu -kirjan lukijoita ja muita kumppaneitaan erinomaisesta yhteistyöstä ja mielenkiinnosta seurata myös Baltian opas- ja muuta vammaiskoiratyötä.

Yhdistyksemme ottaa osaa myös Allan Aulan perheen suruun Allanin poismenon johdosta. Allan oli todellinen koiramies, palveluskoirakokeiden ylituomari ja myös Latvian vammaiskoiratyön laadunvalvoja yhdistyksemme toiminnan alusta saakka. Hän oli todella pidetty ihminen koko koiraväen keskuudessa.

OPASKOIRAN JOULU RY
Erkki Virtanen, puheenjohtaja

ELETTIINPÄ ENNENKIN – VAIKKA KERJÄÄMÄLLÄ

Kuvat: Guide Dogs for the Blind Ass.

Kerjääminen oli muinaisina aikoina sokeille ja varmasti muillekin vammaisille kunniallinen tulonhankkimiskeino. Voimme kuvitella, ettei pummi-sana juuri ollut käytössä, vaan hyväntahtoiset kanssaihmiset avustivat nälästä ja muusta puutteesta kärsiviä kanssaihmisiiä.

Joillakin sokeilla oli opaskoira, joka nopeasti oppi opastamaan ainakin sinne, mistä on aikaisemmin saanut itselle ja käyttäjälleen sapskaa. Ihmisen paras kaveri, koira, on palvelut mm. sokean oppaana ja seuralaisena kesyyntymisestäään saakka.

Pari kertaa ulkomailla käydessäni olen tavannut "köyhää kansaa" - tavallisia köyhiä, pummeja, jopa

Sokea hankkimassa elantoaan soittamalla huilua. Hänen vierellään on koira, joka seisoo takajalkojensa varassa.

From the book *DE BLINDE* — J. Van Beers—1855
drawing by K. F. Bombleid

varkaita. Hyvä muisto jäi Neuvosto-Karjalasta, kun kävin kavereiden kanssa Petroskoissa. Pysähdyimme matkan varrella karjalaiskylissä, joiden keskeisille paikoille oli kokoontunut paikallista väkeä. Ihmiset olivat iloisia, mutta heistä näki, ettei elintaso ollut kovin korkea. Mielellään heitä avusti ja kiitollisina he ottivat vähäisenkin avun vastaan.

Sokeista kerjuuta harjoittavista ihmisistä koiran kanssa on säilynyt piirroksia, joista yksi arvokkaimista on tämän kirjan takakannessa. Kuva pistää pohtimaan, mahtaako hienoissa tamineissa narussa opastavan koiran kanssa kulkeva 'BETHNAL GREEN'N SOKEA KERJÄLÄINEN' olla edes kerjäläinen?

Kerjäläinen istuu rauhallisena vakiopaikallaan. Hän nojaa keppiinsä, vierellä makaa opaskoira ja almuja varten on maassa puinen astia.

ZAIGAN KOIRAKOULUSSA

KUVIA HARJOITUSTILANTEISTA *Kuvat: Monikas foto*

Zaiga Kļaviņa Mia ja Scarlett.

Zaiga Kļaviņa ja Mia.

Zaiga Kļaviņa ja Viktors Sergejevs.

Elina Veinberga ja Zaiga Kļaviņa.

Mārtiņš Vizulis ja Zaiga Kļaviņa.

Zaigan Koirakoulu

Zaigan Koirakoulu

Koirien koulutusta ja täysihoitoa Latviassa Riian lähellä. Koulutamme myös opas- ja avustajakoiria sekä tuemme terapiakoira-toimintaa

Zaigan Koirakoulu: Apiņu iela 14, Carnikava, LV-2163

Zaiga Kļaviņa: +371 2946 2975, zaigak@inbox.lv

Juha Herttuainen (tiedustelut suomeksi):
+359 40 353 1979,
juha.herttuainen1@gmail.com

Voimme huolehtia koirasi hyvinvoinnista esimerkiksi lomamatkasi aikana

A	B	Eläinlääkäri Jutta Ahtiainen Tekkalantie 90, Turku Puh. 040 700 4584	G	Mukana tukemassa!	Insinööritoimisto Heikki Luoro Rovaniemi Puh. 040 069 0391
Aaro E. Mäkelä Oy Vanhatie 43 64810 Vanhakylä Puh. 050 056 2681	Betomix Oy Kehittäjäncatu 8 04440 Järvenpää Puh. 050 369 0838	Eläinlääkäri Kirsi Ryhtä Salo	Gasteam Oy Suominen Myllärinkatu 27 B 08100 Lohja Puh. 040 047 1030	Herttoniemen LVI-Huolto Oy Saahajankatu 49, HKI Puh. 09 755 3648	Isännöinti Taipale Oy Reissutie 4 52700 Mäntyharju
Aiken Kennel Teerisuontie 97 B 73670 Luikonlahti Puh. 040 538 9937	Betonointityö Nurminen Oy Muovitie 18, Ylöjärvi Puh. 040 083 7101	Eläinlääkäri Meelis Reimaa Hietalantie 48 A, Ii Puh. 050 031 8168	GooseHill IT Oy Tikasmäentie 23 A 02250 Espoo Puh. 050 339 8428	Hieroja Merja Hyvönen Riihisärkänkätu 5 E 3 80160 Joensuu Puh. 050 597 2771	J
Akkutalo Esko Markuksela Tukkitie 1, Oulu Puh. 08 564 5400	Bitpress Oy Ab Hirsalantie 11 02420 Jorvas Puh. 040 031 2520	Eläinlääkäri Pirkko Rautjoki Ylämylly Puh. 040 076 0193	Gopal Oy Ilmarinkatu 16 33500 Tampere Puh. 03 253 1002	Hieromus Arkadiankatu 19 00100 Helsinki Puh. 050 585 3942	J. Paanasen Liikenne Oy Viitasaari Puh. 050 464 6224
Alajärven apteekki Keskuskatu 14 62900 Alajärvi Puh. 06 557 2249	Björklund Båtslip Kb Norrby, 23390 Iniö Puh. 050 331 6952	Eläinlääkäri Sari Sievänen Koulukatu 8, Kuhmo Puh. 040 029 3411	H	Hyvää Joulua	Jeppo Kraft Andelslag Kiitolavägen 1 66850 Jepua Puh. 040 026 6318
Amadeus Optiikka Katrineholminkatu 8 24240 Salo Puh. 02 731 1622	Bros. Raita Avoin Yhtiö Tiltoonkuja 20 04370 Rusutjärvi Puh. 040 080 5580	Eläinlääkäri Siilinjärven kunta	Haarnio Oy	Hilsun Akvaarionurkka Vanhankirkonkatu 9 26100 Rauma Puh. 02 822 9581	Jilotek Ky
American Service Oy Laastikuja 1 01720 Vantaa Puh. 09 547 1101	C	Eläinlääkäri Tarja Väisänen Rasintie 1 C, Teuva Puh. 040 147 9400	Haglund Networks Oy Hopeatie 1 A 02750 Espoo Puh. 040 574 4732	HITMEC Oy Sinimäentie 10 C 02630 Espoo Puh. 045 213 8044	JK-Rakenne Oy Vanha Hirvasentie 206 41290 Kangashäkki Puh. 044 567 8185
Aputaksi Oy Tienvieri 1 B 10 90440 Kempele Puh. 040 520 5100	Casa Ravintolat Oy Satamakatu 7 33200 Tampere Puh. 040 730 8634	Eläinpalvelu Aesa Bra Kauppakatu 8 43100 Saarijärvi Puh. 040 743 8784	Hakkion Paja Tmi Ylivallintie 1101 61730 Ylivalli Puh. 040 545 8081	HK Kolarikorjaamo ja Automaalaamo Oy Juankoski Puh. 040 017 0702	JO Terveyspalvelut Oy Varpaisjärventie 446 73320 Nilsia Puh. 040 589 6990
Arkkitehti- suunnittelu Oy Espoo	City Car Wash Ab Oy Mikonkiventie 50 57310 Savonlinna Puh. 050 453 0086	EP:n Kehärakenne Oy Otvakatu 6 60200 Seinäjoki Puh. 040 548 5600	Hammashoitola Intakti Oy Hallituskatu 12 B, Tornio Puh. 040 018 6800	HN Electric Oy Ab Kärnom 17 21600 Parainen Puh. 050 544 3919	Jordas Garden Nystugavägen 76 07800 Lapinjärvi Puh. 045 674 7642
Arkkitehtitoimisto Antti Heikkilä Oy Äyritie 8 C, Vantaa Puh. 050 325 7666	E	Erikoishammasteknikot Hannu ja Päivi Kainulainen Puh. 050 046 0520	Hammaslääkäri Auli Reijonen Oy Hämeenkatu 1 B 1, Lahti Puh. 03 751 2122	Hotel Sea Front Valkovuokonkatu 2 10600 Tammisaari Puh. 019 246 1500	Josefiina Koti Oy Seiskarinkatu 4 20900 Turku www.josefiinakoti.fi
Armas Välinen Oy Edesjärventie 783 63360 Kuivaskylä Puh. 040 031 1100	Eflow Oy Kilvoituksentie 2 F 3 02360 Espoo Puh. 040 849 8579	Erkki Tuoma Josvankuja 4 B 01510 Vantaa Puh. 040 833 0191	Hautaustoimisto Lindqvist Loviisa Puh. 019 532 710	Huntteri Oy Ab Lukkosepänkätu 4 20320 Turku Puh. 020 799 1200	JT Export Oy Ltd Leijukuja 13 78210 Varkaus Puh. 040 067 3285
Asennus 007 Oy Palokankaantie 9 40320 Jyväskylä Puh. 040 727 4334	Eino Nikka & Knit Nikantie 17 95615 Pekanpää Puh. 040 078 5844	Espoonlahden Lukko ja Lasi Oy Ruukintie 3, Espoo Puh. 09 819 0830	Hautaustoimisto Litmanen Oy Savonlinna Puh. 040 065 0430	Varattu	J-Trading Oy Ab Kuriiritie 15 01510 Vantaa Puh. 020 745 8613
Asianajotoimisto Osma Mäkinen Oy Lahti Puh. 040 760 6136	Eläinlääkäri Anja Turunen Keskijärvi Puh. 013 330 8239	Euromaski Oy Niemeläntie 4 C 20780 Kaarina Puh. 050 025 3553	Heinolan Palvelutaksit Oy Länsikaari 22, Heinola Puh. 040 043 6700	HV-Nahkatavarat Oy Kailinniituntie 9 24800 Halikko Puh. 050 313 7886	Järviseudun Sanomat www.jarviseudun- sanomat.fi
Autoilija Olavi Tikkanen T:mi Kemi Puh. 040 039 2754	Eläinlääkäri Anu Kyllönen Sonkajärvi Puh. 040 843 4803	F	Hellman Yhtiöt Oy Valurinkatu 1 20360 Turku Puh. 020 720 9100	I	K
Avain-Asema Oy Helsinginkatu 30 00530 Helsinki Puh. 040 081 3759	Eläinlääkäri Christel Boy Maununtie 76, Halkia Puh. 040 572 5511	F:ma Christoph Rohr	Helsingin seurakunnat www.helsingin- seurakunnat.fi	Ikolan Taksit Oy Ritamäentie 10 62100 Lapua Puh. 050 036 9055	Kalevi Seppälä Ylimyksentie 165 34910 Äijänneva Puh. 050 074 6591
Hyvää Joulua	Eläinlääkäri Eija Toivanen Tiinanmäki 5, Kestilä Puh. 044 759 1520	Fastighetservice och Begravningsbyrå Strandvall Puh. 040 086 2261	Helsingin Toimistosiivous Oy Kytösouentie 8, HKI Puh. 040 050 1701	Ilomantsin Betonituote Kautto Oy Mustalammentie 6 A Puh. 040 595 9191	Kannuksen apteekki Siltakatu 6 69100 Kannus Puh. 06 870 008
Avite yrittäjäosuuskunta Puh. 040 558 0429	Eläinlääkäri Elina Rintala Jaakonkuja 13, Ilmajoki Puh. 040 036 2232	Fixafell Oy Ab Pohjanlahdentie 29 68600 Pietarsaari Puh. 06 788 9600	Hembageri Andreas Knip Kvevlax Puh. 050 066 9523	Ingman Consulting Ab Oy Karjaa Puh. 044 024 0032	KARJAAN LUKKO OY Karis Läs Ab Keskuskatu 79, Karjaa Puh. 019 231 074

Kartanon Leipä Oy Kuusirinne 1 01900 Nurmijärvi Puh. 040 045 4041	Konetekniikka A. Pirinen Oy Pirisenkaari 30, Aura Puh. 050 558 5378	Kuorma-autoilija Juha Oikkonen Lappeenranta Puh. 040 075 5075	Metallisorvaamo Veijalainen Oy Hämeenlinna Puh. 040 717 8133	Porin Erityiskiinteistöt Oy Annankatu, Pori Puh. 02 621 2400	Ravintola Teivaan Loki Jalkarannantie 19 15900 Lahti Puh. 040 511 8358
Kartiopuu Oy Kankaanrannantie 270 53850 Lappeenranta Puh. 040 554 2901	Kone-Tuomi Oy Vahdontie 9 20361 Turku Puh. 02 274 3300	Kuusirpin Kennelpalvelut Suihtiantie 603, Siuntio Puh. 041 545 2715	Mikkelin Kotikonevuokraus Harjuriinne 3, Mikkeli Puh. 044 237 4968	Porvoon Ompelukonepalvelu Oy Mannerheiminkatu 1 Puh. 019 667 298	RemKym Oy Puh. 040 573 1446 www.remkym.fi
Karvamasun koirapalvelut Espoo Puh. 046 641 5556	Konetyö Markus Saari Rajalantie 90 19650 Joutsa Puh. 050 493 7095	Kälviän apteekki Kälviäntie 32 63800 Kälviä Puh. 06 835 0007	Minikonevuokraus J. Vänttinen Oy Nokia Puh. 050 505 4326	Power CS Oy Haukilahdenkuja 5 B 36 00550 Helsinki Puh. 050 372 0977	Reteres Oy Kytömaantie 32 41390 Äijälä Puh. 040 554 2887
Kauhavan Auto Oy Kauhavantie 130 62200 Kauhava Puh. 050 066 0387	Korja-Kumi Oy Rekkakatu 5 33840 Tampere Puh. 03 275 0400	L	Mittarikorjaamo Palanto Oy Tampere Puh. 03 317 8455	Probitas Oy Viirintie 3 01800 Klaukkala Puh. 040 840 4858	Rovaniemen seurakunta www.rovaniemen- seurakunta.fi
Hyvää Joulua	Koulutettu hieroja-muusikko Joni Erikslund Puh. 044 205 7760	Lahden Takka Lahdenkatu 47 15210 Lahti Puh. 044 071 4600	N	PurtiFlora Kymintie 321 48720 Kotka Puh. 040 740 8738	R-tilipalvelu Oy Tuomiokirkonkatu 36 A 33100 Tampere Puh. 050 046 4851
Kepo-Palvelut Oy Päätekatu 3 as 1 20880 Turku Puh. 050 558 4210	Kouvolan Hansa-Apteekki Keskikatu 4, Kouvola Puh. 05 341 4300	Lakitoimisto Cogito Pajatie 69 46800 Kotka Puh. 045 115 9160	Neopoint Oy Koivuvaarankuja 2 01640 Vantaa Puh. 040 841 8829	Putki ja Sähkötyöt Kekäläinen Oy Aleksinpölkky 7, Iittala Puh. 040 081 1568	S
Keski-Suomen Talonmiespalvelu Oy Tyvitie 9 as 3, Keuruu Puh. 045 323 6053	Kukkasalonki Kastanja Ky Vimpeli Puh. 040 517 6266	Lapin Metsäpalvelut Oy Rekkatie 2, Rovaniemi Puh. 040 503 1986	NPE Kulconsult Oy Nuutisarankatu 15 33900 Tampere Puh. 040 570 4041	Päivärannan Ruusu ja Hautauspalvelu Saari Ky Puh. 044 051 5116	Sahakosken Pirtti Koskikalliontie 10 29720 Lamppi Puh. 050 063 5163
Kiinteistö- ja mökkihuolto Timo Pekkarinen Puh. 040 743 8112	Kuljetus GF-Trans Oy Ab Siuntio Puh. 040 044 1910	Lappeenrannan Ravitali Raviradantie 13 Puh. 050 534 0728	O	R	Sahlman Makeiset Oy Poikkitie 3 04600 Mäntsälä Puh. 019 687 7177
Kiteen Moottorikoneistamo Ky Tolosenmäki Puh. 040 025 7505	Kuljetus Timo Åberg Oy Puh. 040 045 0646 www.kuljetusaberg.fi	Lapväärtin Peruna Oy Sunnantillvägen 26 64320 Dagsmark Puh. 040 834 4606	Opti-Silmä Pakkahuoneenkatu 18 90100 Oulu Puh. 040 038 8850	R. Mäki-Kyyny Oy Taipaleentie 3 61800 Kauhajoki Puh. 040 527 0855	Sameba Oy Hitsaajankatu 22 00880 Helsinki Puh. 045 635 0990
K-Market Aittaranta Jokikatu 11 80220 Joensuu Puh. 040 015 9835	Kuljetus Ylivirta Haukitie 34 95355 Koivu Puh. 040 081 9693	Lasivuorimaa Oy Hakamäentie 17, Kotka Puh. 05 226 5100 www.lasivuorimaa.fi	Oy Rakennuspartio www.rakennuspartio.fi	Rakennus ja saneeraus L & T Oy Siuntio Puh. 050 2621	Saneeraus Raitolehto Oy Keijontie 5 B, Vantaa Puh. 050 547 4628
Varattu	Kuljetusliike H ja M Hintikainen Vantaa Puh. 040 094 3872	Lemmikkieläinliike Jälki Oy Rovaniemi Puh. 040 127 2423	P	Rakennus Pitkänen Oy Kissamäentie 21 29600 Noormarkku Puh. 050 324 9868	Sarin Pidot Säästöpiirtintie 70 49700 Miehikkälä
K-Market Kuortane Keskustie 43 63100 Kuortane Puh. 06 525 4223	Kuljetusliike Kari Polvela Oy Tampere Puh. 040 062 3399	Lempäälän Rakentajat Oy Tampere Puh. 044 370 1850	Parturi-Kampaaja Kirsi Kuusela Loviisa Puh. 019 535 737	Rakennuspelti Etsalo & Etsalo Ky Joutnantie 642, Perniö Puh. 040 042 6588	Satateräs Oy Meijeritie 1 29810 Siikainen Puh. 02 550 1200
K-Market Pornainen Välitie 1 07170 Pornainen Puh. 020 749 8555	Kuljetusliike Olli-Heikki Haavisto Paimio Puh. 040 012 3234	LKV Leena Lindroos Oy Loviisa Puh. 040 012 6605	Pedro Oy Tehdastie 4-6 15560 Nastola Puh. 040 546 9530	RakLaine Oy Käärmekalliontie 10 07910 Valko Puh. 040 533 6550	Savisilla Eläinklinikka Savisilta 1, Ylivieska Puh. 08 428 811 www.savisilta.fi
Koirahieronta Potsloikka Vaajakoski Puh. 040 842 8029	Kuljetusliike Matilainen Oy Mäntytie 11, Liperi Puh. 040 036 5110	Länsi-Uudenmaan Mainosjakelu Oy Seisaketie 15, Lohja Puh. 040 595 9350	Pellon Group Oy Yrittäjätie 10 62375 Ylihärmä Puh. 040 032 8856	Rak-Saneeraus T:mi Revonmaa Heinola Puh. 050 302 0257	Sesoma Oy Mittalinja 5 01260 Vantaa Puh. 020 745 9630
Koirahoitola Jetsani's Jokilantie 90 31410 Ylöpirtti Puh. 050 330 5696	Kuljetus-Loikkanen Ky Hiitolankatu 14 80200 Joensuu Puh. 040 088 2332	M	Pertti Marjaniemi Koivukyläntie 14 90480 Hailuoto Puh. 040 036 2797	Rauta-Kulla Oy / Järn-Kulla Ab Oravainen Puh. 06 357 5800	Shangde Aasialainen ruokakauppa Jakomäenkuja 1 00770 Helsinki
Kone ja Kuljetus Heikkinen Haastajantie 45 99600 Sodankylä	Kuljetuspalvelu Noutajat Ky Siltatie 6, Rusko Puh. 040 738 1022	Majatie Oy Pyydyskorventie 182 04500 Kellokoski Puh. 040 093 4281	Pirkanmaan Aluesiivous Oy Nokia Puh. 050 466 6719	Rautarakenne Lehtinen Oy Vesalantie 19, Pirkkala Puh. 040 073 3232	Sipoon Eläinlääkäriasema Oy Söderkulla Puh. 09 272 2277
Kone- ja Laiteasennus J. Soini Tarvasjoki Puh. 050 086 3889	Kuntohoitaja Merja Korhonen Muhniemi Puh. 040 719 7169	MA-Tech Oy Lohkarekuja 2 62100 Lapua Puh. 050 444 3563	Pohjolan Eläintuho- ja Laakeritie 11, Kokkola Puh. 050 552 2522	Ravintola Antika Väinöläntie 1 33100 Tampere Puh. 03 214 1282	Stokvis Tapes Oy Tehtaantie 1 03100 Nummela Puh. 050 047 2075

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim	T	Tekno-Test Ab Teollisuuskatu 3 10600 Tammisaari Puh. 019 241 3429	Mukana tukemassa!	Top-Osa Oy Pyrynkatu 6 33900 Tampere Puh. 03 383 3775	Visko Teepak Oy Ab Viskontie 38 10900 Hanko Puh. 020 759 9499
Suomen Kaivosaneeraus Oy Masku Puh. 044 091 9118	T:mi Joel Puranen Lahdentie 13 04250 Kerava Puh. 041 464 7565	Telepatrol Oy Kalliotie 2 04360 Tuusula Puh. 040 900 8101	Tilipalvelu Siltanen Kuonomäentie 349 01800 Klaukkala Puh. 050 511 6005	U	Varattu
Suomen TeleApu Oy Pahnantie 250 07190 Halkia Puh. 040 044 2440	Taalintehtaan Meriliikenne Ab Kurkipolku 4 Puh. 044 257 3941	Hyvää Joulua	Tilipalvelu Sirpukka Ky Koulukatu 19 B 37 80110 Joensuu Puh. 040 073 6633	Urakointi J.Ylihärsilä Koskelantie 116 64700 Laihia Puh. 040 778 0017	VP-Kuljetus Oy Jänhiäläntie 28 55300 Rauha Puh. 050 055 2421
Suunnittelu- ja Piiirustuspalvelu A Heikkinen Oy Puh. 040 079 8504	Tactical Design and Testing Services Oy Rovaniemi Puh. 040 847 1999	Tili-Akka Oy Pietiläntie 6 B 42100 Jämsä Puh. 040 571 8777	Tilipiste Minna Siivonen Riihenvainiontie 4 27320 Ihode Puh. 040 867 5410	UVM yhtiöt Oy Myllykalliontie 2 00200 Helsinki Puh. 050 565 8531	W
Sähköinsinööri Seppo Räsänen Oy Karkkila Puh. 050 040 8029	Taksi M-T Lassila-Guttorm Karigasniemi Puh. 040 016 6638	Tilibitti Oy / Patariih Hietapellontie 15 A 00730 Helsinki Puh. 050 301 4050	Tiltoimisto Oulun Debet & Kredit Oy Temmeksentie 3, Oulu Puh. 040 575 4578	V	Wanajan Isännöinti Oy Hämeentie 4 Hämeenlinna Puh. 044 970 0301
Sähköpalvelu Keskitalo Ky Kempele Puh. 044 262 7499	Taksiässät Oy Korkeakankaantie 40 51900 Juva Puh. 050 597 1220	Tiliekspertti M.Vink Oy Erkontie 20, Orimattila Puh. 050 559 8634 www.tiliekspertti.com	Tiltoimisto Satu Wähä Luotomäenkatu 8 95420 Tornio Puh. 041 547 4700	Valkoinen Kreivitär Oy Mannerheiminkatu 23 06100 Porvoo Puh. 020 759 7760	Y
SähköWaasa Oy Vasaratie 19 63530 Vaasa Puh. 050 575 2277	Talotimppa Oy Tähtelänkuja 4 L 3 86600 Haapavesi Puh. 050 043 8420	Tilihelppi Oy Kenraalintie 10 46800 Myllykoski Puh. 05 353 0316	TKS-Asennus Oy Leppäkuja 3-5 D 8 21380 Aura Puh. 050 591 2704	Verman Oy Ab Äyritie 8 C 01510 Vantaa Puh. 09 279 8020	Ykkösmuovi Oy Kustaantie 2 25410 Suomensjärvi Puh. 044 775 0402
Säästö-Anki Tikkalantie 4 92260 Kopsa Puh. 040 937 7200	TAMPEREEN MESSUT OY Ilmailunkatu 20 Puh. 020 770 1222	Tilipalvelu Ronkainen Kenttätie 16 A 1 90130 Oulu Puh. 040 019 9690	TN Eläinlääkintäpalvelut Moskuvaarantie 912 99600 Sodankylä Puh. 040 067 6032	Viestra Oy Tempontie 5 80330 Reijola Puh. 040 569 2888	Ympäristöpalvelu Pasi Nissinen Tampere Puh. 050 598 7865

Opaskoirien matkassa mukana

Anitan Apu

Cardioservice RJ Oy Ab

Etelä-Hämeen Eläinhoitola

Varattu

Helsingin Laskentasäästö Oy

Independent Express Finland Oy

Isännöinti Duo Oy

Jeppo Kraft Andelslag

JPTUF Oy

Kangasniemen apteekki

Kuljetusliike Kari Polvela Oy

Kuljetusliike V. Mönkkönen Oy

Kumilaakso Oy

Kyrönmaan LVI Oy

Lakiasiat Vehanen Oy

Medishare Oy

Mestariipesu Oy

Metsäurakointi Lassi Heikkilä

Pakkasvakka Oy

Pekava Oy / Petteri Asplund

Pintakäsittely Rimpioja Oy

Printal Oy

Profiilipuu Tmi

Rakennuspalvelu Rastiola Tmi

Rakennustoimisto K. Tervo

Rebensans Consulting Oy

Tilitrio Oy

TN Eläinlääkintäpalvelut

Uutelax Oy

Virpi Haavisto ja Arto Hyytiäinen

Voxvet

Ylälohjan putkityö

Yrityspalvelu Simetra Oy

OTTIS 2023

"Rakas Joulupukki. Naapurin mäyräkoira väitti, että sinä lähetät jotain pienikokoista Salkkia tänne vakoilemaan..."

"Jotain jeilla on vaitaan Marvaa ja punaista päällä"

"Ei kirkkokodilla kukaan kätke si on toten virallisesti paljastettu!"

"Pytyden, qrita ymmärtää."

Huuh!... Siri, missä minä olen?!

TARVIITTEKO TIIÄ #PUA??

Jännä hajuja täällä!

"Vähillä minä janoan tutkimusmatkoille. Vainko emontti ei. Olisiko Amerikkaan löydetty jos pitäisiin vaan menty lyhyelle iltaolenkille?"

Ja olenko muka ainoa, jonka mielestä aamuruan voi syödä heti puolen yön jälkeen?

Ja se emännän työpäivän roskis. Se oli... väärinkäsitys.

Repinyt?

Muista mieluvmin ne 98 prosenttia kaikesta työstäni, kun apastin emännän hienosti perille ilman jekkuja tai hieruroita. Ihana 3/5!

"Hyvä OHIS!"

Enkö selvinnyt kävelykadun tietty- ja potkulautasohjelasta aikastas muuta kehtoa?

Kuntulet, saat luvan antaa aimahin Repin risujen sijaan. Niistä minä pidän. Niitä on kivan järsiä."

Muista myös hyvää joulua. Kerro reikihoiville ja kaverille terkkuja. T: Ottis

Hyvää Joulua!

Älä yritäkään tuoda minulle pisuja. Ehei, aion vaitta valppaana koko jouluaaton

Hyvää ja rauhallista joulua kaikille!

Yksi historian ensimmäisistä opaskoirista mainitaan piispa Percy'n (pikkukuvassa) 'Muinaisen Englantilaisen Runouden -kokoelmassa' vuodelta 1765.

"Hänen olemuksensa ja tekemisensä tunnetaan erittäin hyvin. Hän kulkee aina koiran ja kellon johdatuksessa."

© Guide Dogs for the Blind Ass., Peter Jackson